

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Pedagogická fakulta

Katedra geografie

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**TELČSKO – MÍSTNÍ REGION VE
VÝUCE NA 2. STUPNI ZŠ**

Michaela Prokopová

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Jiří Rypl

České Budějovice 2013

PROHLÁŠENÍ:

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracoval/a samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne

.....

podpis

PODĚKOVÁNÍ:

Chtěla bych poděkovat vedoucímu diplomové práce Mgr. Jiřímu Ryplovi za odborné vedení a poskytnutí cenných rad při přípravě a zpracování této diplomové práce. Dále děkuji všem ředitelům a učitelům základních škol a gymnázia, kteří mi umožnili uskutečnit výzkum potřebný pro diplomovou práci.

ANOTACE

Prokopová, M. (2013): **Telčsko – Místní region ve výuce na 2. stupni ZŠ**. Diplomová práce, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, katedra geografie, 85 stran.

Diplomová práce **Telčsko – Místní region ve výuce na 2. stupni ZŠ** pojednává o problematice výuky místního regionu na 2. stupni základní školy a víceletých gymnázií. Práce se skládá ze dvou částí – teoretické a praktické. Teoretická část se zabývá charakteristikou řešeného území a postavením daného tématu ve vzdělávacích dokumentech s důrazem na naplnění klíčových kompetencí. Praktická část na základě empirického výzkumu a šetření shrnuje poznatky o znalostech žáků o místním regionu a dotazníky pro učitele zjišťují způsoby výuky tohoto tématu. Na základě tohoto šetření navrhuji vlastní návrh koncepce výuky Telčska (metodika výuky, exkurze, projekt a pracovní učebnice), vycházející z platného Rámce vzdělávacího programu pro základní vzdělání.

Klíčová slova:

místní region, žák, výuka, Telčsko, klíčové kompetence, regionální geografie

Vedoucí diplomové práce:

Mgr. Jiří Ryppl

ANNOTATION

Prokopová, M. (2013): **Telč region - Local region in teaching at the Second Grade of Primary School**. Thesis, University of South Bohemia, Pedagogical Faculty, Department of Geography, 85 pages.

The thesis focuses on teaching about Telč region theme in basic schools. The thesis is composed from theoretical and practical parts. The purpose of the theoretical part of this work is to characterize Telč region and define its place in educational curriculum with emphasis on the key competences. The practical part based on empirical research summarizes findings of students' knowledge about the region. The questionnaire examines different types of educational ways of teachers. According to this research I suggest my own conception (teaching methods, excursions, projects and workbooks) proceeding from The Czech Educational Curriculum for basic schools.

Keywords:

Local region, pupil, teaching, Telč region, key competences, regional geography

Leader of the thesis:

Mgr. Jiří Ryppl

Obsah

1. ÚVOD	6
1.1 CÍL PRÁCE A HYPOTÉZY.....	6
2 REŠERŽE LITERATURY	8
2.1 DIDAKTICKÁ LITERATURA.....	8
2.2 ODBORNÁ LITERATURA.....	9
2.3 REGIONÁLNÍ LITERATURA	11
3 METODIKA ZPRACOVÁNÍ	13
3.1 METODIKA VYPRACOVÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE	13
3.2 METODIKA VÝZKUMU NA ZÁKLADNÍCH ŠKOLÁCH TELČSKA.....	14
3.3 METODA TVORBY VLASTNÍHO NÁVRHU KONCEPCE UČIVA MÍSTNÍHO REGIONU TELČSKO	16
4 POSTAVENÍ VÝUKY MÍSTNÍHO REGIONU VE VZDĚLÁVACÍCH PROGRAMECH	25
4.1 RÁMCOVÝ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO ZÁKLADNÍ VZDĚLÁNÍ.....	25
4.2 ZÁKLADNÍ ŠKOLA	28
5 GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA ORP TELČ	30
5.1 VYMEZENÍ A POLOHA REGIONU	30
5.2 FYZICKO – GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA	31
5.3 SOCIOEKONOMICKÁ CHARAKTERISTIKA	38
6 VÝZKUM VÝUKY MÍSTNÍHO REGIONU NA ZŠ TELČSKA	44
6.1 CHARAKTERISTIKA VÝUKY MÍSTNÍHO REGIONU.....	44
6.2 VÝSLEDKY PRACOVNÍCH LISTŮ	46
6.3 SHRNUÍ VÝSLEDKŮ	54
7 VLASTNÍ NÁVRH VÝUKY MÍSTNÍHO REGIONU	56
7.1 METODY A FORMY VHODNÉ PRO VÝUKU MÍSTNÍHO REGIONU	56
7.2 NÁVRH TŘÍDNÍ NAUČNÉ EXKURZE.....	60
7.3 TŘÍDNÍ GEOGRAFICKÝ PROJEKT	67
ZÁVĚR	76
SEZNAM LITERATURY A INTERNETOVÝCH ZDROJŮ	77
SEZNAM PŘÍLOH	85

1. ÚVOD

Místní region patří spolu s Českou Republikou k nejdůležitějšímu učivu ve výuce zeměpisu. Žáci jsou s okolím svého bydliště seznámeni již v nižších ročnících. Jsou jim sděleny nejzákladnější poznatky o svém bydlišti. Své bydliště ale znají především velmi dobře z každodenního života. Více by se tato látka měla rozvíjet na druhém stupni, nejčastěji v osmém nebo devátém ročníku, kdy je toto učivo spojeno s výukou České republiky. Bohužel se velmi často stává, že právě na tuto látku nevyjde čas, je opomíjena a zůstává neprobrána. Přispívá tomu i fakt, že učitelé nemají k dispozici potřebné materiály, učebnice a učební pomůcky. Častým problémem bývá malá časová dotace na tuto látku a také to, že bývá odkládána na konec školního roku, kdy se žáci již nedovedou soustředit. Je to velká škoda, protože právě tato látka může být pro studenty velmi atraktivní a zajímavá. Dají se zde uplatnit různé metody výuky. Od skupinových prací, projektů, prací v terénu, samostatných prací až po mezioborovou výuku. Látku lze velmi snadno propojit s praxí, každodenním životem a zkušenostmi, které žáci stihli za svůj život posbírat.

Jako téma své diplomové práce si autorka zvolila „Výuka místního regionu na příkladu Telčsko“. Je to proto, že svůj region velmi dobře zná. Žije zde pětadvacet let a má k této oblasti velmi kladný vztah. Všeobecným problémem je to, že pro výuku místního regionu nejsou vytvořeny žádné učebnice nebo pracovní sešity. I to byl další impuls k vybrání tohoto tématu pro diplomovou práci. Ta se může stát zdrojem informací pro mnohé učitele základních škol a gymnázií telčského regionu.

1.1 CÍL PRÁCE A HYPOTÉZY

Hlavním cílem diplomové práce bylo vypracovat vlastní návrh koncepce učiva místního regionu na příkladu Telčsko použitelného na 2. stupni základní školy a na víceletém gymnáziu. Součástí této práce je průzkum vědomostí žáků v devátém ročníku na dané téma. Průzkum byl prováděn formou pracovních listů, které po vyhodnocení umožnily srovnání úrovně vědomostí na jednotlivých školách. Dále z nich lze vyčíst, jaká část učiva dělá žákům problém a naopak co je jejich silnou stránkou. Tyto informace byly využity při vytváření vlastního návrhu koncepce výuky místního regionu. Součástí průzkumu byl dotazník pro učitele, na základě kterého se autorka dozvěděla metody využívané při výuce, časovou dotaci, náplň učiva a další informace. Dalším cílem je vytvoření pracovní učebnice na základě výsledků z průzkumu, která by měla žákům a učitelům pomoci k poznávání svého okolí. Jako

podklad k pracovní učebnici byla zpracována kapitola charakterizující tento region. Učitelé se mohou z této práce inspirovat při výběru výletů, exkurzí a projektů, které jsou zaměřeny na poznávání Telče a okolí. V práci se také uplatňuje mezipředmětová povaha tohoto učiva. Toto téma je snadno propojitelné s českým jazykem, dějepisem, matematikou, cizím jazykem, přírodopisem, výtvarnou výchovou, hudební výchovou a informatikou. Využívají se zde různé formy výuky s konkrétním příkladem naučné exkurze nebo třídního geografického projektu. Diplomová práce vychází z platných vzdělávacích dokumentů, a to především z Rámcově vzdělávacího programu pro základní vzdělání. Dále se autorka opírá o poznatky získané ze svého průzkumu na základní škole a velmi užitečné jí byly i dotazníky, které vyplnili učitelé. V neposlední řadě byly využity zkušenosti, které autorka získala praxí na jedné ze zkoumaných škol a ze zkušeností, které sama získala, jako student na základní škole.

Na toto téma je vytvořeno několik diplomových prací, na základě kterých je možné očekávat určité výsledky v pracovním listě, který vyplňovali žáci na základní škole. Jedná se o diplomové práce Lenková, D. (2012), Hrušková, J. (2012), Kovaříková, J. (2010), Pyšnová, L. (2008), Heřmánková, I. (2012). Jednou z hypotéz, které jsou vytvořené na základě těchto diplomových prací, je, že se na prvním místě mezi školami umístí gymnázium. Další očekávaný výsledek je, že budou žáci odpovídat lépe v otázkách zaměřených na socioekonomickou část pracovního listu. Na základě těchto diplomových prací lze očekávat, že paralelní třídy v rámci jedné školy budou dosahovat podobného výsledku z důvodu stejného vyučujícího a stejného stylu výuky. Lze také předpokládat, že nejhůře dopadne škola mimo střediskovou oblast tohoto regionu.

2 REŠERŽE LITERATURY

Literatura, ze které vychází tato diplomová práce, by se dala rozdělit do několika skupin. Didaktická literatura byla nápomocná při metodickém zpracování výuky, při zpracování vlastního návrhu koncepce učiva a při stručné charakteristice vzdělávacích dokumentů a programů. Regionální literatura posloužila v obecné charakteristice ORP a v jednotlivých kapitolách vlastního návrhu koncepce učiva. V obecné charakteristice území byla dále využita odborná literatura. Jako doplňkové zdroje byly použity internetové stránky, propagační materiály, časopisy a populárně naučné publikace.

2.1 DIDAKTICKÁ LITERATURA

Didaktická literatura byla vypůjčena z Akademické knihovny Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Nejvíce využívané publikace byly **Obecná didaktika** (Skalková, 1999) a **Školní didaktika** (Kalhous, Obst a kol., 2002), kde se nacházejí komplexní a ucelené poznatky z didaktické problematiky. Z těchto knih byly čerpány především výukové metody, organizační formy výuky, projektování výuky a domácí cvičení pro žáky. Kniha **Moderní vyučování** (Petty, 2002) posloužila jako dobrá inspirace pro motivování žáků a tvorbu učebních pomůcek. Publikace **Metody aktivního vyučování** (Sitná, 2009) inspirovala v použití jednotlivých vyučovacích metod a při hodnocení práce žáků. Využita byla také publikace **Vybrané kapitoly z obecné didaktiky** (Filová, Maňák, Strach, Šimoník, Šťáva, Švec, 1996), a to hlavně kapitola zabývající se rozvojem aktivity, samostatnosti a tvořivosti žáků. Základní informace o výuce regionální geografie podá publikace **Didaktika geografie II.** (Šupka, Hofmann, Matoušek, 1994). Velmi nápomocná byla kniha **Vybrané kapitoly z didaktiky geografie I.** (Kühnlová, 1997) a to především při vytváření geografického projektu a při uplatnění integrovaného mezioborového přístupu ve výuce. Při vytváření dotazníků a pracovních listů bylo čerpáno především z **Didaktika sekundárního vzdělávání** (Obst, 2006) Tato kniha napomohla ke zpracování didaktického testu a jeho správnému hodnocení. Nápomocný byl také článek z Geografických rozhledů **Jak správně sestavit zeměpisný test?** (Řezníčková, 1995), kde nalezneme metodické poznámky k sestavování zeměpisných testů, příklady různých typů testových úloh, cíle testu a formy zadání. K inspiraci pro vytváření pracovní učebnice sloužily tituly: **Život v našem regionu** (Kühnlová, 2007). Tato kniha upouští od frontální výuky a snaží se především o samostatnou práci žáků, výuku formou rozhovoru a využití mezioborových vztahů. Nalezneme zde

kapitoly zabývající se polohou regionu, charakteristikou přírody, historie, kultury, obyvatelstva, měst a vesnic, hospodářstvím a zemědělstvím. Tato kniha je doplněna příručkou pro učitele. Dalším titulem je učebnice od stejné autorky: **Tady jsem doma, aneb poznej dobře svoje bydliště** (Kühnlová, 1998). Učebnice slouží jako inspirativní materiál k poznání místního regionu a obce. Součástí je opět příručka pro učitele, ve které nalezneme cíle výuky, výchovné cíle, vzdělávací cíl, hlavně metody a formy výuky a širší vzdělanostní souvislosti. K vytvoření mezipředmětové spolupráce byla nápomocná kniha **Teaching Other Subjects Through English** (Price, Deller, 2006), ve které nalezneme praktické a prověřené aktivity, které mohou být použity při výuce v jakémkoliv předmětu. Je zde navrženo přes 60 aktivit, přičemž každá z nich může být přizpůsobena a upravena tak, aby vyhovovala řadě předmětů a situací. Inspiraci poskytla také diplomová práce **Návrh a ověření turistického průvodce Telčska** (Malečková, 2007) a to především při vytváření třídní geografické exkurze. Při vymýšlení terénní výuky a jednotlivých úkolů v praxi byl nápomocen článek **Fieldwork in geography teaching: A critical review of the literature and approaches** (Kent, M., Gilbertson, D., D., Hunt, Ch., O., 1997). Cenné poznatky byly získány z diplomových prací tvořených na obdobné téma: **Výuka místního regionu na 2. Stupni ZŠ na příkladu Sedlčanska** (Pyšná, 2008), **Výuka místního regionu na 2. Stupni ZŠ na příkladu Písecka** (Kovaříková, 2010), **Výuka místního regionu na 2. Stupni ZŠ na příkladu Heřmanova Městce a Třemošnice** (Loudová, 2012), **Výuka místního regionu na 2. Stupni ZŠ na příkladu Prachaticka** (Hrušková, 2012). Jako inspirace při využití méně tradičních aktivizujících metod a forem výuky a mezipředmětových vazeb posloužil článek z Metodického portálu inspirace a zkušenosti učitelů **Výuka tématu Místní region na 2. Stupni ZŠ** (Čekal, 2011). Internetový článek **Phenomenological Methodology in the Didactics of Geography** (Geography, 1986) poskytuje informace a rady k různým metodám výuky, jak správně vést studenty k poznávání svého okolí. Umožnit jim poznávání pomocí jejich individuality, tvořivosti a zkušeností a nevnučovat jim naši vlastní představu o tomto prostoru.

2.2 ODBORNÁ LITERATURA

Odborná literatura byla také vypůjčena z Akademické knihovny. Nápomocná byla nejvíce v kapitole 5. Geografické charakteristika ORP Telč. Autorka vycházela převážně z literatury určené pro celou Českou republiku. Jedná se o tituly: **Geologická minulost České Republiky** (Chlupáč, Kovanda, Stráník, 2011). Nalezneme zde přehled vývoje, geologické postavení

a regionální dělení území České republiky. Stejným tématem se zabývá kniha **Geologické vycházky Českou Republikou** (Gába, Hladilová, Houzar, Skupien, Vašíček, Ziegler, 2002). Tato kniha obsahuje kromě popisu geologického vývoje našeho území také návrhy zajímavých vycházek do různých míst nalezišť a zajímavých lokalit. Tato diplomová práce čerpala z vycházky okolo Mrákotína. Dalším použitým titulem je **Zeměpisný lexikon ČR, Hory a nížiny** (Demek, Mackovčín, 2006), zde je podrobný popis geomorfologického členění České Republiky, popis jednotlivých geomorfologických jednotek, jejich nadmořské výšce, rozloze, geologických údajů, zařazení do vyšších jednotek a dalších zajímavostech. Klima zkoumaného území je charakterizováno pomocí knihy **Atlas podnebí Česka** (Voženílek, Vít, a kol, 2007). Kapitoly jsou zde přehledně uspořádány podle jednotlivých prvků např. teploty, slunečního svitu nebo větru. Dále jsou zde přidány klimatické mapy za období let 1961 – 2000. K popisu podnebí přispěla i publikace **Klimatické oblasti Československa** (Quitt, 1971). Kniha je rozdělena podle délky trvání, intenzity jednotlivých klimatických charakteristik. Tato kniha pomohla při charakteristice klimatu zkoumaného regionu. Velmi cenné informace byly získány z knihy **Dačicko, Slavonicko, Telčsko** (Nekuda, Janák, Houzar, Michna, Smutný a kol., 2005), která popisuje jednak přírodní poměry (geografický obraz, geologickou stavbu, těžbu nerostných surovin, mineralogické poměry, geomorfologické a půdní poměry, květeny a vegetaci, zvířenu, ochranu přírody a krajiny), jednak společenský vývoj od středověku až po dobu socialismu. Další kapitola je zde věnována kulturnímu vývoji (tradice, zvyky, nářečí, vesnická sídla, ...) a poslední kapitola je věnována místopisu. Místopis, geologie, vodstvo a klima je také popisováno v publikaci **Město nejkrásnější ze všech** (Střítecký, 1990). Publikace **Vodstvo a podnebí v České republice** (Němec, Kopp, 2009) pomohla k vytvoření hydrologické charakteristiky. Je zde přehledně popsáno každé povodí. Je zde uveden abecední seznam vodních toků, informace o poloze, ploše, průtoku, pramenech, hloubce a využití. Vše je doplněno mapou vodních toků. V oblasti půdní charakteristiky a biogeografické charakteristiky byla využita publikace **Biogeografické členění České republiky** (Culek a kol., 1995). Jsou zde informace o jednotlivých bioregionech ČR, poloze, horninách, reliéfu, podnebí, půdách a biotě. Informace o chráněných místech byly čerpány z knihy **Chráněná území v České Republice** (Friedl, Maršáková, Petříčková, Povolný, Rivilován, Vinš, 1991). Je zde přehled chráněných území v ČR, dále se zabývá velkoplošnými i maloplošnými chráněnými oblastmi z hlediska jejich polohy, geologického vývoje, bioty a kulturních památek. Obdobné téma zpracovává kniha **Územní ochrana přírody krajiny v České republice** (Kostkan, 1996). Je zde popsána

historie ochrany přírody, současná ochrana, moderní koncepce, přehled parků a zastoupení zvláště chráněných území v České Republice.

Existuje velmi málo literatury, která by se zabývala socioekonomickou charakteristikou jednotlivých oblastí. Některé informace byly čerpány z publikace **Dačicko, Slavonicko, Telčsko** (Nekuda, Janák, Houzar, Michna, Smutný a kol., 2005), kde je detailní popis jednotlivých obcí nacházejících se v ORP Telč. Zbylé údaje byly čerpány z internetových stránek. Kapitoly týkající se obyvatelstva byly čerpány www.czso.cz (cit. 10. 6. 2012). Další internetový zdroj je www.telc-etc.cz/telc/store/dokumenty/1945.pdf (cit. 12. 6. 2012), zde byly čerpány informace o hospodářství, cestovním ruchu. Jsou zde pomocí SWOT analýzy vyzdvíženy silné a slabé stránky řešeného území, dále příležitosti a hrozby. Nelze opomenout internetové stránky města Telč www.telc-etc.cz/telc (cit. 12. 6. 2012), kde jsou údaje týkající se kultury, historie, sportu, organizace, školství a samotného města. Internetová stránka www.telc.eu (cit. 12. 6. 2012) napomohla k popisu kulturních a přírodních zajímavostí v Telči a jejím okolí. Ucelené informace o mikroregionu Telč nalezneme na internetových stránkách www.telcsko.cz (cit. 12. 6. 2012). Velmi nápomocná byla také diplomová práce **Návrh a ověření turistického průvodce Telčska** (Malečková, 2007), která sloužila jako doplnění informací v obecné charakteristice a především v popisu turisticky atraktivních oblastech.

2.3 REGIONÁLNÍ LITERATURA

Většina regionální literatury byla vypůjčena z Městské knihovny Telč a knihovny v Nové Říši. Některé publikace vlastní přímo autorka této práce a doplňková literatura byla získána v Informačním centru Telč a na internetových stránkách souvisejících s Telčí a okolím. Informace z těchto knih byly využity v kapitole 5. Geografická charakteristika ORP Telč a v kapitole 7. Návrh výuky místního regionu. Historie o Telči byla čerpána z publikace **Telč, historické město Jižní Moravy** (Kratinová, Samek, Stehlík, 1992). Je zde nastíněna historie od počátků Telče přes renesanci, baroko až po novodobý vzhled Telče. Vše je doplněno fotografiemi. Další historické informace jsou uvedeny v publikaci **Středověká Telč** (Richter, 1941). O Telči jako památce UNESCO se píše v knize **Telč město UNESCO** (město Telč, 2008). Zajímavé příběhy a pověsti týkající se Telče se můžeme dočíst ve čtyřdílné sadě **Pověsti z Telče a okolí** (Benešová, Bednář, 1993 – 2000). Přehled a historický popis všech památek sídlících na telčském náměstí a vnitřní části Telče se dočteme v publikaci **Telč, státní zámek, město a památky v okolí** (Richter, 1976). Zajímavosti o Telči a okolí jsou zveřejněny v již zmiňované publikaci **Město nejkrásnější ze všech** (Strítěský, 1990).

Inspirací především pro školní výlet a projekt byl **Turistický průvodce mikroregionu Telčsko** (Rozvojové sdružení Zdeňkov, 2001). Je zde seznam a popis všech zajímavostí, které se v tomto regionu nacházejí. Tipy na výlety autem, na kole, na lyžích a pěšky popisuje **Průvodce Telčsko a Dačicko** (David, Soukup a kol., 1997). Další informace pro tuto práci byly použity z brožurek a informačních materiálů. Jedná se o Kulturní kalendář, Přírodní zajímavosti a kulturní unikáty, Region Telčsko, Státní zámek Telč, Turistická mapa a památková místa v okrese Jihlava, Telč – krajem pěšky i na kole, Telčský region, Telč – město a historie, Telč – památky ve městě a okolí, Telč – sportovní aktivity, Telč – město a voda. Z webových stránek byly využívány především stránky města Telč (www.telc.eu , cit. 12. 6. 2012, www.telc-etc.cz/telc, cit. 12. 6. 2012) a stránky mikroregionu Telčsko. (www.telcsko.cz, cit. 12. 6. 2012)

3 METODIKA ZPRACOVÁNÍ

Tato kapitola je rozdělena do tří podkapitol. V první podkapitole *3.1 Metodika vypracování diplomové práce* je popsán postup při vypracování jednotlivých kapitol diplomové práce. Druhá podkapitola *3.2 Metodika výzkumu na základních školách Telčska* se zabývá popisem výzkumu a šetření výuky místního regionu na základních školách. Třetí podkapitola *3.3 Metoda tvorby vlastního návrhu koncepce učiva místního regionu Telčsko* se věnuje popisu vytváření pracovní učebnice, naučné exkurze a třídního geografického projektu.

3.1 METODIKA VYPRACOVÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Zpracování diplomové práce probíhalo v několika fázích. Jako prvním krokem bylo vytvoření kapitoly *1. Úvod*, ve které jsou obsaženy cíle diplomové práce a jsou zde také určeny hypotézy. Dále následovalo shromáždění a prostudování potřebné literatury. Ta je podrobně rozebrána v kapitole *2. Rešerše literatury*, kde je rozdělena do tří částí a to didaktické, odborné a regionální. Konečný *Seznam literatury* je uveden na konci diplomové práce, kde byl během celé práce doplňován o další tituly a jiné zdroje informací. Dalším krokem bylo vytvoření postupu a metodiky diplomové práce, výzkumu na základních školách a tvorby učebnice. To vše je popsáno v kapitole *3. Metodika zpracování*. Následovalo vytvoření kapitoly *4. Postavení výuky místního regionu ve vzdělávacích programech*. Pro tuto diplomovou práci vyhovuje nejvíce program Základní vzdělání, proto je mu v této kapitole věnováno nejvíce prostoru. V další kapitole *5. Geografická charakteristika ORP Telč* je rozdělena na tři základní části, a to vymezení polohy, fyzicko – geografickou část a socioekonomickou část. Tato kapitola slouží k bližšímu poznání zkoumaného regionu a také jako podklad k vypracování pracovní učebnice, pracovních listů, naučné exkurze a třídního projektu. Následuje kapitola *6. Výzkum výuky místního regionu na ZŠ Telčska*, která zde představuje stěžejní část celé diplomové práce. V kapitole je rozebrán postup zadání pracovních listů, jejich vypracování a následné hodnocení úspěšnosti v jednotlivých otázkách, na jednotlivých školách a v jednotlivých částech. Jsou zde také potvrzeny nebo vyvráceny hypotézy, které jsou stanoveny v kapitole 1. Součástí výzkumu je i dotazník pro vyučující, který posloužil jako inspirace při vytváření vlastního návrhu výuky. Předposlední kapitola a také stěžejní část je kapitola *7. Vlastní návrh výuky místního regionu*. Nejprve je v této kapitole popsána metoda, forma výuky a časová dotace, následuje návrh třídní geografické exkurze a školní geografický projekt. Na konci diplomové práce jsou zařazené přílohy, které

obsahují pracovní list pro žáky, dotazník pro vyučujícího, pracovní list k exkurzi a pracovní učebnici. Pracovní učebnice je rozdělena na dvě základní části, a to fyzicko-geografickou a socioekonomickou. Každá část má své podkapitoly a celá učebnice vychází z kapitoly 5. *Geografická charakteristika ORP Telč*. Posledním krokem této diplomové práce bylo vytvoření kapitoly 8. *Závěr*, ve které je zhodnocena celá práce a splnění cílů diplomové práce. Za Závěrem následuje již zmíněný *Seznam literatury a internetových zdrojů*, *Seznam tabulek a obrázků* a *Seznam příloh*.

3.2 METODIKA VÝZKUMU NA ZÁKLADNÍCH ŠKOLÁCH TELČSKA

Území, na kterém jsou zkoumány základní školy, je vymezené podle hranic obce s rozšířenou působností Telč (dále jen ORP Telč). Nachází se zde sedm základních škol a jedno gymnázium. Jsou to základní školy v Pavlově, Mrákotíně, Krahulčí, Staré Říši, Nové Říši. V Telči se nachází dvě Základní školy a jedno Gymnázium. Ovšem všechny vesnické základní školy (kromě Nové Říše) se omezují pouze na první stupeň pro nedostatek studentů. O místním regionu se zde v rámci vlastivědy také učí, ale pro tento výzkum nebyly vhodné. Počet zkoumaných škol se tedy snížil na čtyři. Dvě Základní školy v Telči (Základní škola Masarykova Telč, Základní škola Hradecká Telč), Gymnázium v Telči a Základní škola v Nové Říši. Pro objektivnost dat byl proveden výzkum v obou třídách ročníku. Šlo to provést pouze na Základních školách v Telči. Základní škola v Nové Říši má v každém ročníku pouze jednu třídu a Gymnázium v Telči má na nižším stupni také vždy jen jednu třídu v každém ročníku. Výsledný počet zkoumaných tříd je tedy šest a celkový počet zkoumaných žáků je 122.

Výzkum byl proveden v květnu roku 2011. Podmínkou bylo, aby ve všech šetřených třídách měli žáci tuto látku probranou. Informace o tom, jak dobře znají žáci místní region, byly získány formou pracovních listů, které autorka zadala v 8. ročnících základních škol a v kvartě víceletého gymnázia. Otázky do pracovního listu byly vytvořeny s pomocí didaktické knihy (Obst, 2006) a článku zaměřeného na sestavení zeměpisného testu (Řezníčková, 1995). Inspirací také byly učebnice zaměřené na výuku místního regionu (Kühnlová, 1998, 2005). Pracovní listy (viz příloha č. 1) se skládají ze 14 otázek. Některé otázky jsou uzavřené a žáci vybírají jednu ze správných odpovědí, jiné jsou otevřené a žáci doplňují odpovědi podle vlastních znalostí a zkušeností. Prvních pět otázek patří do fyzicko-geografické části a zbylých devět do části socioekonomické. Protože zeměpis má mezipředmětovou povahu, tak i některé otázky směřují do jiných předmětů, například

dějepis (otázka č. 9) nebo literatury (otázka č. 10). Otázky jsou sestavené tak, aby pokrývaly celý region, přesto se zde objevují otázky týkající se výhradně města Telč (otázka 5, 7, 9, 12), protože je to jednoznačně centrum celého regionu. Proto může být ZŠ Nová Říše v nevýhodě oproti ostatním školám, protože v Telči nesídlí a žáci nejsou s tímto městem tolik spjati.

Doba na vypracování pracovních listů byla vymezena na 20 – 25 minut, podle rychlosti žáků. Tento čas byl dostačující, žáci byli hotovi s pracovními listy do 10 – 15 minut.

Pracovní listy byly hodnoceny na základě bodování. Při zodpovězení všech otázek bylo možné získat 23 bodů, 8 bodů ve fyzicko-geografické části a 15 bodů v socioekonomické části. U některých otázek bylo možné získat více jak jeden bod, například u otázky číslo 5 – které rybníky obklopují Telč, mohli žáci získat až tři body, za každý rybník jeden bod. Za chybnou odpověď se žádné body nestrhávaly. U některých otázek ze socioekonomické části, kdy měli žáci vyjmenovat více věcí, byl přiřazen za jednu správnou odpověď jeden bod, za dvě a více správných odpovědí dva body. Při hodnocení testu autorku zajímala celková úspěšnost žáků na jednotlivých školách, srovnání úspěšnosti dvou tříd na jedné škole, porovnání úspěšnosti fyzicko-geografické a socioekonomické části a úspěšnost žáků v jednotlivých otázkách. Výsledky jsou zaznamenané v tabulce a pro přehlednost jsou vytvořeny grafy.

Kvůli lepší představě o výuce místního regionu na jednotlivých školách požádala autorka vyučující pedagogy o vyplnění dotazníků (viz příloha č. 3). V těchto dotaznících se zajímala o výuku místního regionu. Jednalo se o otázky - v jakém ročníku je tato látka probírána, kolik času je tomuto tématu věnováno, stručný popis obsahové náplně učiva, jaké formy a metody jsou využívány při výuce této látky, zda jsou využity také mezipředmětové vazby, odkud jsou čerpány zdroje informací. Dále autorku zajímalo, zda učitelé podnikají s žáky na toto téma školní nebo třídní projekty, exkurze či výlety. Učitelé měli zodpovědět také otázku, jestli se setkávají v rámci výuky místního regionu s nějakými problémy. Do dotazníku byly zařazené také dotazy týkající se vyučujících pedagogů a to jaká je jejich délka praxe a aprobační.

3.3 METODA TVORBY VLASTNÍHO NÁVRHU KONCEPCE UČIVA MÍSTNÍHO REGIONU TELČSKO

Velmi podstatnou součástí této diplomové práce je návrh koncepce učiva místního regionu Telčska. Ten vychází z výsledku výzkumu prováděných na základních školách a cennou inspirací mu také byly dotazníky položené vyučujícím na základních školách. Tento návrh byl vytvořen za účelem usnadnění a oživení látky výuky místního regionu na 2. stupni základních škol a víceletých gymnázií. Má sloužit jako metodická a obsahová příručka pro učitele a zábavnou a inspirativní formou seznámit žáky se svým regionem.

V kapitole 7.1. *Metody a formy vhodné pro výuku místního regionu* jsou popsány časové dotace jednotlivých kapitol a vhodné formy výuky této látky. Tato kapitola je tvořena s pomocí publikace (Sitná, 2009), kde jsou popsány jednotlivé vyučovací metody. Z knihy (Šupka, Hofmann, Matoušek, 1994) jsou čerpány základní informace o výuce regionální geografie. Inspirací byla také kniha (Kühnlová, 2007), kde jsou popsány metody a formy vhodné pro poznávání místního regionu.

Poté následuje kapitola 7.2. *Návrh třídní naučné exkurze*. Ta by nesla název „*Poznáváme zajímavosti v Telči a okolí*“. Inspirací při navržení trasy této exkurze byla diplomová práce (Malečková, 2007). Exkurze by měla být realizována žáky 8. a 9. ročníků základních škol nebo pro tercie a kvartu gymnázií. Měla by navazovat na probranou látku místního regionu a mohla by posloužit jako příjemné zopakování probrané látky v praxi. Jednalo by se o celodenní exkurzi, během které by bylo zdoláno zhruba 15 km. Po celé trase je rozmístěno 8 zastávek, během nichž si budou žáci plnit úkoly ve svých pracovních listech, které jim budou rozdány na začátku exkurze. Čtvrtá příloha této diplomové práce je zařazen pracovní list určený k této exkurzi.

Po exkurzi je zařazena kapitola 7.3. *Třídní geografický projekt*. Jednotlivé části tohoto projektu jsou tvořeny podle publikace (Kühnlová, 1997). Název projektu je „*Přijede pan prezident*“. Jedná se o mezipředmětový týdenní projekt, během kterého by se žáci připravovali na návštěvu pana prezidenta nebo jiné známé osoby. Účelem projektu je to, aby si žáci připravili prezentaci pro představení svého bydliště. V každém předmětu jsou připraveny úkoly vztahující se k tomuto tématu.

Jako pátá příloha je v této diplomové práci umístěna pracovní učebnice „*Jak se žije v mikroregionu Telč?*“. Učebnice je tvořena pomocí titulů (Kühnlová, 1998, 2007) Tato

učebnice má seznámit zábavnou formou žáky se základní charakteristikou místa, ve kterém žáci žijí a vyrůstají. Učitelům může ulehčit výuku místního regionu a snad i dodat inspiraci na různé projekty, výlety a zajímavé činnosti. V učebnici můžeme zabrousit i do jiných předmětů jako je dějepis, přírodopis nebo ekologie. Učebnice je vytvořena v programu Microsoft Publisher 2010. Na přední straně mohou žáci vidět název učebnice a pod ním zajímavý obrázek telčského náměstí, což jim může naznačit, že Telč tvoří hlavní centrum tohoto regionu. Na další stránce si mohou žáci díky obsahu udělat představu o tom, co je v probírané látce čeká. Následuje stránka s úvodním textem, který by měl sloužit jako motivace pro žáky. V dolní části stránky si mohou žáci prohlédnout symboly a jejich vysvětlení, protože se s nimi budou setkávat v průběhu celé učebnice. Probíraná látka v pracovní učebnici je rozdělena do tří základních částí. *I. Poloha, II. Fyzicko-geografická část, III. Socioekonomická část.* Poslední dvě části mají další podčásti. Fyzicko-geografická kapitola obsahuje podkapitoly *Geologie, Geomorfologie, Podnebí, Vodstvo, Půdy, Fauna a flóra a Ochrana přírody.* V socioekonomické části nalezneme podkapitoly s názvem *Sídla, Obyvatelstvo, Hospodářství, Zemědělství, Průmysl, Doprava, Služby, Cestovní ruch a Telč.*

Text v celé učebnici je napsán jednotným písmem Times New Roman. Pro přehlednost je zvoleno několik velikostí tohoto písma a pro odlišení textu je také použita kurzíva, tučné písmo a různé barvy písma. Základní text je psán v černé barvě velikosti 11. Název učebnice na přední straně má hnědou barvu a velikost písma 45,8. Úvodní text na straně 3 je sepsán písmem o velikosti 18, dále je odlišen kurzívou. Důležité slova a pojmy mají žáci zvýrazněné v textu tučným písmem. Nadpisy kapitol jsou psané v hnědé barvě o dvou velikostech. Název hlavní kapitoly je o velikosti 20 a podkapitoly jsou o velikosti 12. Nadpisy jsou pro zdůraznění podtržené. Zajímavosti, tipy na výlet, tipy na projekt, domácí úkoly a samostatná cvičení jsou umístěné do barevně odlišného rámečku a psané kurzívou. Toto odlišení poslouží žákům k lepší orientaci v učebnici, snadné zapamatování důležitého textu, rozlišení nadpisů, zajímavostí a doplňujícího textu. Učivo v učebnici je zpestřené zajímavostmi, úkoly pro zjištění doma, zodpovězení otázek, psanými úkoly, úkoly na zopakování, tipy na výlet a otázkami k zamyšlení. Každý takový úkol je označen obrázkem (symbolem) jejichž seznam shrnuje Tabulka 1.

Tabulka 1: Seznam používaných znaků v pracovní učebnici

Obr. 1		Zjistí doma – úkol, který mají žáci zjistit doma na internetu, od rodičů či vyčíst v literatuře
Obr. 2		Zajímavost – zajímavost, která je spojená s danou kapitolou a má obohatit a rozšířit výuku
Obr. 3		Úkol pro Tebe – úkol, cvičení, které mají žáci vyplnit do pracovní učebnice
Obr. 4		Zopakuj si – úkol, cvičení, které slouží k zopakování probrané látky
Obr. 5		Tip na výlet – zajímavá místa v okolí, které by mohli žáci v rámci výuky nebo samostatně navštívit
Obr. 6		Pro zamyšlení – otázky a pojmy, nad kterými se musí žáci před odpověděním zamyslet

Postupným plněním všech úkolů a cvičení si žáci osvojí poznatky a vědomosti o svém regionu. Místní region by se neměl vyučovat pouze frontální výukou, ale především je zde možné uplatnit praktickou výuku. Žáci spoustu údajů a poznatků vědí, některá místa navštívili, proto je důležité propojit jim tyto poznatky do souvislostí a doplnit o nové znalosti. Velmi důležitou úlohu má v tomto kroku učitel, který se má snažit žáky motivovat k plnění úkolů, podniknout s nimi některou z exkurzí, vysvětlit neznámé pojmy a snažit se u žáků rozvíjet diskusi a vyprávění zážitků na dané téma. V této učebnici je snaha podat látku místního regionu zábavnou, zajímavou a inspirativní formou, kdy je základní text doplněn o cvičení, křížovky, zajímavosti z okolí a historie, tipů na výlety, školní exkurze a praktická samostatná cvičení. Celá učebnice je prokladená spoustou obrázků, které jsou čerpané z internetu. Internetová stránka u každého obrázku je uvedena na konci diplomové práce v *Seznamu obrázků k učebnici*. Autorka nemá vyžádaná autorská práva k těmto obrázkům, proto nemůže být učebnice využita k prodeji.

Úvodní stranu učebnice zdobí upravený obrázek telčského náměstí, který má žákům napovědět, že Telč bude centrálním sídlem tohoto regionu. Dále by měl obrázek sloužit k motivaci na látku místního regionu. Název učebnice „*Jak se žije v mikroregionu Telč*“ by měl vzbudit zájem u žáků o to, aby se dozvěděli nové informace o životních podmínkách v tomto mikroregionu. Celá učebnice je graficky upravena do přírodních barev a není tomu jinak ani na úvodní straně. Všechny stránky mají podkladovou barvu světle hnědou. Na přední straně je použit oranžový a žlutý pruh, který rámuje obrázek, název učebnice a popis přílohy. Na druhé straně učebnice je umístěn obsah. Ten je rozdělen do tří oddílů. První oddíl

představuje *Poloha regionu*. Druhý oddíl s názvem *Fyzicko-geografická část* obsahuje sedm podkapitol. Ve třetím oddílu s názvem *Socioekonomická část* je podkapitol devět. Tyto podkapitoly nejsou číslované. Než se žáci pustí do výuky místního regionu, přečtou si na straně tři úvodní text k učebnici, ve kterém se dozví, co je během látky čeká a jakou formou je učebnice vytvářena. Pod úvodním textem je přidán seznam používaných znaků v učebnici. U obrázků jsou přidány popisky, které jednotlivé obrázky vysvětlují.

Na straně čtyři začíná první kapitola s názvem *Poloha*, která zabírá strany tři, čtyři a pět. Žáci se v této kapitole seznámí s vymezením zájmové oblasti a seznamem obcí, které do této oblasti spadají. V prvním úkolu na zamyšlení si zkusí sami definovat pojmy region, mikroregion a obec s rozšířenou působností. Pod tímto cvičením jsou tyto pojmy vysvětlené. Dalším úkolem na této stránce je zařazení zájmového regionu do světadílu, státu a regionu. Pro usnadnění a lepší zapamatování jsou na pravé části umístěny tři obrázky a to fyzická mapa světa, politická mapa Evropy a mapa krajů České republiky s polohou Telče.

Na straně pět si mohou žáci prohlédnout mapu obcí s rozšířenou působností v kraji Vysočina. K té se vztahuje další úkol, při kterém vymezují hranice ORP Telč. Nejprve si v mapce obtáhnou hranice regionu a poté vypíší regiony a kraje, které sousedí s ORP Telč. Další úkol je opět na zamyšlení, při kterém budou žáci hodnotit polohu regionu v rámci kraje, České republiky, vzdálenosti od moře a dalších kritérií. Mají na to připravenou tabulku, která je rozdělená na kladnou a zápornou část. V posledním úkolu na této stránce žáci pracují s leteckým snímkem části Telče a plánem části Telče. Tyto obrázky vymezují zhruba stejné území. Žáci se prvně zamyslí nad využitím těchto dvou zobrazení a poté si vyzkouší, v kterém obrázku se lépe orientují při hledání trasy ze zimního stadionu na vlakové a autobusové nádraží.

Na straně šest mají za úkol vybarvit katastrální hranice jednotlivých obcí. Tento úkol slouží k vytvoření představy, které obce do tohoto regionu spadají a jejich přibližnou polohu. Ve druhé části této stránky mají za úkol nakreslit mentální mapu svého bydliště. Je zde přidána ukázková mentální mapa obce Mysliboř a návod, jak tuto mapu vytvořit. Po vytvoření těchto map by si je měli žáci navzájem představit a ohodnotit.

Na straně sedm začíná druhá kapitola. Ta má název *Fyzicko – geografická část*. Tato kapitola je tvořena z několika částí. Úvodní kapitola se zabývá geologickým vývojem a stavbou řešeného území. V textu se žáci mohou dočíst základní informace k této látce. V pravém horním rohu je umístěná geologická mapa České republiky, která slouží pro lepší představivost o psaném textu. Pod mapou je cvičení, ve kterém mají žáci přiřadit názvy

hornin k obrázkům. Tento úkol by měli lehce zvládnout, protože tato látka navazuje na výuku o České republice, kde se nerosty probírají. Pod textem je umístěné cvičení, které slouží k zopakování této látky. V pravé části jsou umístěné dva obrázky, které mají napovědět v položených otázkách. Na spodní části stránky je umístěna zajímavost o monolitu na Pražském hradě, který byl vytěžen a zpracován kousek od Telče v mrákotínských lomech.

Druhá kapitola pokračuje geomorfologickou částí, kde jsou žáci nejprve seznámeni s geomorfologickým členěním této oblasti, které je utvořené dle Demka, Mackovčina (2006). Pro přehlednost je v pravém horním rohu opět umístěn obrázek geomorfologického členění České republiky. Pod textem je pro žáky připravená napůl vyplněná tabulka, kterou mají žáci za úkol doplnit. Na tabulku navazuje text, kde mají žáci dopisovat vynechaná slova. Tyto cvičení slouží opět k zopakování látky a zapamatování důležitých informací. Na konci stránky je umístěná zajímavost o Javořici, jakožto nejvyšším vrcholu sledovaného území a o vysílači, který je na něm umístěn. Zajímavost je doplněna o dvě fotografie.

Látka pokračuje podkapitolou podnebí, ve které se mají žáci zamyslet nad rozdílem mezi pojmy počasí a podnebí a také nad tím, jaký vliv na podnebí má nadmořská výška. Pod cvičením je umístěná mapa klimatických oblastí České republiky s výřezem, který přibližuje okolí Telčska. Vedle mapy je text, který žáky seznámí o rozdělení podnebí do jednotlivých typů. Toto členění je vytvořené dle Quitta (1971). Jsou zde vypsány jednotlivé klimatické oblasti, které se nacházejí v regionu Telčska a jejich stručný popis. Ve cvičení pod mapou mají žáci za úkol pracovat s atlasem a porovnávat podnebí České republiky s podnebím na Telčsku. Dále mají v textu vybrat vždy jednu správnou možnost ze dvou variant. Text je zaměřen na obecné zákonitosti týkající se srážek, teploty vzduchu, orientaci svahu a vlivu na podnebí. Ve spodní části je vložena opět zajímavost. Tentokrát budou žáci sledovat předpověď počasí na týden dopředu a potom sledovat, jak přesně se tato předpověď vyplnila. Toto cvičení slouží k tomu, aby si žáci uvědomili, s jakou přesností lze předpovědět počasí na jeden den, na dva dny,... na týden dopředu. Tato podkapitola pokračuje i na straně deset. V horní části je umístěn graf s ročním chodem srážek v České republice za rok 2011 ve srovnání s dlouhodobým průměrem za období 1961-1990. S tímto grafem souvisí cvičení umístěné napravo, ve kterém žáci doplňují údaje, které vyčtou z grafu. Tento úkol slouží k tomu, aby si žáci uvědomili, které měsíce jsou nejdeštivější a které nejsušší. Pod grafem je text, který prozrazuje údaje o ročních maximech a minimech teplot, o množství srážek a větrech. Všechny tyto údaje jsou určené pro telečský region. Pod textem je opět cvičení, které slouží k zapamatování základních informací. Dále je na stránce tip na zajímavost, ve

kteře by řáci fotili jimi vybranou přírodní scénérii během roku. Pro ukázkú jsou přidány tři fotografie hráze rybníka na jaře, na podzim a v zimě. Řáci by si při tomto úkolu uvědomili, jak se příroda mění během celého roku. Na konci stránky je přidán tip na výlet, při kterém by řáci navštívili meteorologickou stanicí v Kostelní Myslové. V tomto tipu je přidána fotografie této stanice a odkaz na internetové stránky Českého hydrometeorologického ústavu v Praze, na kterém mohou zjistit aktuální stav počasí.

Další podkapitolou je vodstvo na straně jedenáct. Nejprve si řáci přečtou základní informace o této látce. Ta je doplněná o dvě fotografie. První fotografie zobrazuje letecký snímek náměstí Telče, na kterém jsou vidět rybníky, které toto náměstí obklopují. Na druhé fotce si řáci mohou prohlédnout vodní nádrž Nová říše, která v tomto regionu představuje největší zásobárnu vody. Dále je pro řáky připravená křížovka, ve které budou řáci doplňovat jednoduché otázky týkající se vodstva na Telčsku. Pomocí křížovky si řáci zábavnou formou zopakují tuto látku. Výsledek křížovky jim prozradí název řeky pramenící nedaleko obce Panenská Rozsíčka. Na konci stránky je opět umístěn tip na výlet do čistíčky odpadních vod v Telči, který je doplněn o fotografii této čistíčky.

Strana dvanáct je věnovaná půdám. V textu se řáci dočtou o všech typech půd, které se na Telčsku nacházejí. Pro představivost je v pravém horním rohu obrázek map půdních typů v České republice. Dále jsou přidány dva obrázky půdního druhu a půdního horizontu hnědozemě. Tyto otázky by měly pomoci řákům v zodpovězení otázek, které jsou umístěné pod textem a slouží k jeho zopakování. Následuje úkol, ve kterém mají řáci popsat čtyři obrázky znehodnocení půdy. Jde o obrázky eroze, zasolování půdy, desertifikace a svahové procesy. S těmito pojmy by se řáci měli setkat již v předchozí výuce. Pokud ne, tak si je vysvětlí spolu s učitelem u této látky. Na konci stránky je přidán úkol, ve kterém řáci budou doma shánět co nejvíce informací o kompostování a poté by měli vysvětlit, jak tento proces probíhá v přírodě. Je přidán obrázek kompostéru a návod na správné kompostování.

Strana třináct je věnovaná fauně a flóře. Řáci se v úvodním textu dozvědí o vegetačních stupních, které se nacházejí v zájmovém regionu. Dále je pro ně připravený úkol na zamyšlení. Při něm mají zhodnotit změnu složení lesů proti minulosti. Náповědou jim jsou dva obrázky smíšeného a jehličnatého lesa. Následují dvě cvičení. V prvním cvičení mají vyluštít živočichy žijící na Telčsku a ve druhém spojit název rostliny se správným obrázkem. Tyto cvičení seznámí zábavnou formou s typickými rostlinami a živočichy, které se vyskytují v regionu. Na spodní straně je umístěna zajímavost týkající se seznamu ohrožených zvířat

v Česku, a tedy i na Telčsku. Jsou přidány čtyři fotografie ohrožených zvířat a žáci mají vyhledat dalších deset takto ohrožených zvířat.

Poslední kapitola z fyzicko-geografické části je umístěna na straně čtrnáct. Zabývá se ochranou přírody. Úvodní text žáky seznámí s tím, která chráněná území se v regionu nachází. Tato území jsou pod textem vypsána a rozdělena do kategorií národní přírodní rezervace, přírodní rezervace a přírodní památka. Žáci mají za úkol u všech těchto území vyhledat jejich polohu a zakreslit do mapy mikroregionu Telčska. Dále mají za úkol vybrat si jedno chráněné území a shromáždit k němu co nejvíce informací s důrazem na předmět ochrany. Na pravé straně si mohou prohlédnout ukázkou pěti obrázků, které znázorňují: NPR Zhejral, PR Roštýnská obora, PR Štamberk a kamenné moře, PR Jechovec a PP Míchova skála.

Na straně patnáct následuje třetí kapitola, kterou je *Socioekonomická část*. První podkapitola má název sídla. V té se žáci dozvědí o velikosti sídel v Telčském okrese. V horním rohu je přidána mapa správního obvodu ORP Telč. Pod textem následuje cvičení na doma, ve kterém si mají žáci vybrat jednu obec a pomocí internetových stránek Českého statistického úřadu k němu dohledat informace týkající se rozlohy, počtu obyvatel a přirozeného přírůstku obyvatel pro rok 2012. Na spodní straně stránky je cvičení, kde mají žáci správně přiřazovat ke čtyřem městysům regionu správný počet obyvatel. Zkontrolování tohoto cvičení by mělo proběhnout ve třídě společně s učitelem.

Následuje podkapitola, která se věnuje obyvatelstvu. V textu je napsaná demografická charakteristika regionu a také k jaké věkové skupině Telčsko patří. Cvičení pod textem přinutí žáky zamyslet se nad národnostními menšinami, které se vyskytují v tomto regionu. Napoví dva přiložené obrázky. Dále se ve cvičení žáci setkají s otázkou zaměřenou na náboženství. V rámci tohoto cvičení mohou udělat ve třídě průzkum náboženského vyznání a výsledky porovnat ho s krajem Vysočina a Českou republikou. Dále následuje krátký text, který se věnuje regresivnímu typu věkové pyramidy. Na obrázku napravo od textu jsou ukázky dalších věkových pyramid. Žáci by měli říct příklad státu, kterému by odpovídal tento typ. Následuje cvičení, ve kterém si nejprve s učitelem popíší věkovou pyramidu obyvatelstva ORP Telč za rok 2003 a poté si zkusí vytvořit svojí věkovou pyramidu za rok 2012. Pro tento úkol mají v učebnici připravenou tabulku s údaji a předpřipravený graf.

Na obyvatelstvo navazuje na straně sedmnáct podkapitola s názvem hospodářství. Úvodní text popisuje podíl ekonomicky aktivních obyvatel v jednotlivých sektorech a nezaměstnanost na Telčsku. Pod tímto textem je připravený výzkum, ve kterém budou žáci zjišťovat povolání a sektor, ve kterém pracovali 3 generace v jejich rodině a ve kterém by

jednou chtěli pracovat oni. Žáci mají za úkol vyjmenovat pracovní příležitosti v jednotlivých sektorech. V posledním cvičení na této stránce mají žáci za úkol popsat graf míry nezaměstnanosti v ORP Telč v letech 2001 – 2010.

Další podkapitolka má název zemědělství a je umístěná na straně osmnáct. K textu o zemědělství ORP Telč je přidaná mapa zemědělských oblastí České republiky. Pod textem si žáci prohlédnou družicový snímek ORP Telč a mají za úkol odhadnout, kolik procent plochy zaujímá zemědělská půda. Toto číslo potom porovnájí s procentem obyvatel, kteří v zemědělství pracují. Tento údaj se dozvěděli již na předchozí straně. Pod mapou je text s vynechanými slovy. Při jeho doplňování si žáci zopakují právě probranou látku. V posledním cvičení mají žáci odhadnout zemi původu pěti rostlin, které u nás běžně rostou.

Po zemědělství následuje na straně devatenáct podkapitola věnující se průmyslu. Po úvodním textu o průmyslovém sektoru v ORP Telč budou žáci doplňovat tabulku. V této tabulce mají žáci připsat ke každému průmyslovému odvětví alespoň 3 výrobky a zároveň se zamyslet, zda je v jejich regionu podnik, který by se touto výrobou zabýval. Ve cvičení pod tabulkou mají žáci spojovat logo firmy s výsledným produktem. Jde o nejznámější firmy na Telčsku, proto by měli tento úkol lehce zvládnout. Dále připiší do připravených šablon název firmy, kde firma sídlí a jakou výrobou se zabývá.

Další podkapitola, na straně dvacet, se věnuje službám. Po úvodním textu o službách v ORP Telč budou žáci doplňovat příklady k jednotlivým typům služeb v souvislosti s tímto regionem. V dalším úkolu mají poznat budovu na obrázku, doplnit její název a připsat druh služby, kterou poskytuje. Ve spodní části stránky je tip na projekt. V tom by měli žáci provádět veřejný průzkum týkající se vybavenosti službami v Telči a okolí. Výsledkem by bylo zhodnocení tohoto šetření a dále se může rozvinout debata na téma zlepšení služeb v tomto regionu.

Na straně dvacet jedna si žáci přečtou, jaké typy dopravy se vyskytují na Telčsku a jaké trasy jsou nejdůležitější. Poté mají za úkol tyto trasy vyznačit do mapy mikroregionu Telč. Dále jsou pro žáky připravená tři témata k diskutování ve skupinkách. Tato témata souvisí s dopravou. Na konci stránky je pro zpestření přidána zajímavost, která se zabývá císařskou silnicí. K tomuto textu je přidán obrázek, který znázorňuje původní trasu císařské cesty a její předchůdce.

Předposlední kapitolou celé učebnice je cestovní ruch. Ten je umístěn na straně dvacet dva. Žáci se zde dočtou o přírodních a kulturních podmínkách cestovního ruchu na Telčsku. Dále jsou zde v krátkosti popsána největší turistická lákadla tohoto regionu. Pod textem je

přidána mapa Telče a okolí. Horní a dolní okraj mapy lemují obrázky, na kterých jsou zobrazena turisticky zajímavá místa z tohoto regionu. Žáci mají za úkol tato místa vyznačit v mapě. Na spodní straně stránky je krátký text o zařazení Telče na Seznam světového a kulturního dědictví UNESCO. Žáci se zde mají zamyslet nad přínosem zapsání Telče na tento seznam.

Poslední podkapitola jak socioekonomické části, tak celé učebnice nese název Telč a je umístěná na straně dvacet tři. Je zde popsán historický vznik tohoto města, dominantu tohoto města a seznam škol nacházející se v Telči. Do textu jsou vloženy dva obrázky. Na prvním je znázorněné telčské náměstí a na druhém je telčský zámek, který představuje zmíněnou dominantu. Žáci se s učebnicí rozloučí posledním úkolem, ve kterém mají pomocí portréту a životopisného textu určit čtyři významné osobnosti, které působili v Telči nebo jejím okolí.

Jako šestá příloha této diplomové práce je Metodická příručka pro učitele. Tato příručka pro učitele nabízí návrhy didaktického ztvárnění k pracovní učebnici „Jak se žije v mikroregionu Telč?“. Kapitoly v této příručce korespondují s kapitolami v pracovní učebnici. V každé kapitole je nejprve nastíněn stručný obsah, dále zde jsou uvedeny hlavní cíle výuky, které jsou formulovány jako předpokládané výstupy žáků. Jsou zde uvedeny také přístupy činností zaměřených na rozvoj žákovi osobnosti. Dále jsou zde krátké poznámky k obsahu grafiky. Tato příloha je tvořena také v programu Microsoft Publisher 2010.

4 POSTAVENÍ VÝUKY MÍSTNÍHO REGIONU VE VZDĚLÁVACÍCH PROGRAMECH

V této kapitole je stručně popsáno postavení výuky místního regionu v jednotlivých vzdělávacích programech. Z Rámcově vzdělávacího programu pro základní vzdělání (dále jen RVP ZV) vychází většina zkoumaných škol, proto je mu zde věnováno nejvíce prostoru. Jedna ze zkoumaných škol vyučuje podle vzdělávacího programu Základní škola, které je věnována další kapitola. Dříve byly také využívány vzdělávací programy Obecná škola a Národní škola. Nepoužívá je ale žádná z dotazovaných škol, proto jim zde není věnován prostor. Koncept výuky místního regionu na příkladu Telčska je vytvořen podle nejčastěji používaného programu RVP ZV.

4.1 RÁMCOVÝ ZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO ZÁKLADNÍ VZDĚLÁNÍ

Rámcový vzdělávací program definuje ve školství v České republice nejvyšší úroveň vzdělání spolu s projektem Národní program pro rozvoj vzdělání. Od roku 2004 byly schváleny nové principy ve vzdělávání žáků od 3 do 19 let. Kurikulární dokumenty jsou vytvářeny na dvou úrovních – státní a školní. Národní program vzdělávání vymezuje počáteční vzdělávání jako celek a RVP pak vymezují závazné rámce pro jednotlivé etapy vzdělání (předškolní, základní a střední vzdělání). Pro tuto práci vyhovuje etapa základní vzdělání. Školní úroveň pak představuje školní vzdělávací program, který si jednotlivé školy vytváří sami.

Rámcový vzdělávací program pro Základní vzdělání navazuje svým pojetím na etapu předškolního vzdělání a je východiskem pro etapu středního vzdělání. Vymezuje vše, co je společné a nezbytné v povinném základním vzdělávání žáků, podporuje komplexní přístup k realizaci vzdělávacího obsahu, umožňuje modifikaci vzdělávacího obsahu pro vzdělání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a je závazný pro všechny střední školy při stanovování požadavků přijímacího řízení pro vstup do středoškolského vzdělání. Základní vzdělávání má žákům pomoci utvářet a postupně rozvíjet klíčové kompetence a poskytnout spolehlivý základ všeobecného vzdělání orientovaného zejména na situace blízké životu a na praktické jednání. V základním vzdělávání se proto usiluje o naplnění určitých cílů. Snaží se umožnit žákům osvojit si strategie učení a motivovat je pro celoživotní učení, podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů. Má vést žáky k všestranné, účinné a otevřené komunikaci, rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy

vlastní i druhých, připravovat žáky k tomu, aby se projevovali jako svébytné, svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňovali svá práva a naplňovali své povinnosti, vytvářet u žáků potřebu projevovat pozitivní city v chování, jednání a v prožívání životních situací, učit žáky aktivně rozvíjet a chránit fyzické, duševní a sociální zdraví a být za ně zodpovědný, vést žáky k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem a pomáhat žákům poznávat a rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnými možnostmi. Ve vzdělávacím obsahu RVP ZV je učivo chápáno jako prostředek k osvojení činnostně zaměřených očekávaných výstupů, které se postupně propojují a vytváření předpoklady k účinnému a komplexnímu využívání získaných schopností a dovedností na úrovni klíčových kompetencí. (Kol., 2007)

Klíčové kompetence představují souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti. Osvojování klíčových kompetencí je proces dlouhodobý a složitý, který má svůj počátek v předškolním vzdělávání, pokračuje v základním a středním vzdělávání a postupně se dotváří v dalším průběhu života. Klíčové kompetence nestojí vedle sebe izolovaně, různými způsoby se prolínají, jsou multifunkční, mají nepředmětovou podobu a lze je získat vždy jen jako výsledek celkového procesu vzdělávání. V etapě základního vzdělávání jsou za klíčové kompetence považovány:

- Kompetence k učení
- Kompetence k řešení problémů
- Kompetence komunikativní
- Kompetence sociální a personální
- Kompetence občanské
- Kompetence pracovní

Vzdělávací obsah základního vzdělávání je v RVP ZV orientačně rozdělen do **devíti vzdělávacích oblastí**. Jednotlivé vzdělávací oblasti jsou tvořeny jedním vzdělávacím oborem nebo více obsahově blízkými vzdělávacími obory:

- Jazyk a jazyková komunikace (Český jazyk a literatura, Cizí jazyk)
- Matematika a její aplikace (Matematika a její aplikace)
- Informační a komunikační technologie (Informační a komunikační technologie)
- Člověk a jeho svět (Člověk a jeho svět)
- Člověk a společnost (Dějepis, Výchova k občanství)
- Člověk a příroda (Fyzika, Chemie, Přírodopis, Zeměpis)
- Umění a kultura (Hudební výchova, Výtvarná výchova)

- Člověk a zdraví (Výchova ke zdraví, Tělesná výchova)
- Člověk a svět práce (Člověk a svět práce)

Zeměpis spadá do vzdělávacího oboru **Člověk a příroda**, která navazuje na vzdělávací oblast Člověk a jeho svět, která na elementární úrovni přibližuje přírodovědné poznávání žákům 1. stupně základního vzdělání. Vzdělávací obor Člověk a jeho svět zahrnuje mimo jiné kapitolu: Místo kde žijeme, která žáky seznamuje s okolím svého bydliště a školy, s polohou obce v krajině, zemským povrchem, vodstvem, rozšířením půd, životním prostředím, minulostí a současností obce, významnými budovami a dopravní sítí. (Kol., 2007)

Zeměpis umožňuje žákům postupně odhalovat souvislosti přírodních podmínek a života lidí i jejich společenství v blízkém okolí, v regionech, na celém území ČR, v Evropě i ve světě. Dělí se do několika okruhů: Geografické informace, zdroje dat, kartografie a topografie; Přírodní obraz Země; Regiony světa; Společenské a hospodářské prostředí; Životní prostředí; Česká Republika a Terénní geografická výuka, praxe a aplikace. (Kol 2007)

Vzhledem k tématu této diplomové práce byl nejvíce zajímavý okruh **Česká republika**, ve které je kapitolka **Místní region**. Podle RVP ZV obsahovou náplň učiva o místním regionu má tvořit zeměpisná poloha regionu, kritéria pro vymezení místního regionu, vztahy k okolním regionům, základní přírodní a socioekonomické charakteristiky s důrazem na specifika regionu důležitá pro jeho další rozvoj (potenciál × bariéry). Po probrání látky by žák měl zvládnout vymežit a lokalizovat místní oblast (region) podle bydliště či školy. Zhodnotit přírodní, hospodářské a kulturní poměry místního regionu, určit možnosti dalšího rozvoje, přiměřeně analyzovat vazby místního regionu k vyšším územním celkům. S učivem o místním regionu také souvisí kapitolka **Terénní geografická výuka, praxe a aplikace**. Žáci se zde v terénu místní krajiny snaží rozpoznávat orientační body a zacházet s navigačními přístroji. Určují hlavní a vedlejší světové strany, učí se pohybovat pomocí mapy a azimutu, odhadují vzdálenosti a výšky objektů v terénu. Zkouší jednoduché panoramatické náčrty krajiny, situační plány, schematické náčrty pochodové osy, hodnotí přírodní jevy a ukazatele. Tyto dvě kapitoly lze krásně provázat dohromady. (Kol., 2007)

Součástí RVP ZV jsou také průřezová témata, která reprezentují okruhy aktuálních problémů současného světa a stávají se nedílnou součástí základního vzdělání. Procházejí napříč vzdělávacími oblastmi a umožňují propojení vzdělávacích obsahů oborů. Tím přispívají ke komplexnosti vzdělávání žáků a pozitivně ovlivňují proces utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků. V etapě základního vzdělání jsou vymezena tato průřezová témata:

- Osobnostní a sociální výchova
- Výchova demokratického občana
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
- Multikulturní výchova
- Environmentální výchova
- Mediální výchova

Z výše uvedených témat se nejvíce nabízí souvislost místního regionu s **Výchovou k myšlení v evropských a globálních souvislostech**. Objasnění důsledků globálních vlivů na životní prostředí v okolí žáků s důrazem na potřebu a závažnost ochrany tohoto prostředí v dané lokalitě. Další vhodné průřezové téma je **Environmentální výchova**. Zde se žáci snaží mimo jiné pochopit souvislosti od nejméně složitých ekosystémů až po biosféru jako celek, postavení člověka v přírodě a komplexní funkce ekosystémů ve vztahu k lidské společnosti, tj. pro zachování podmínek života, pro získání obnovitelných zdrojů surovin a energie i pro mimoprodukční hodnoty (inspirace, odpočinek). To vše může být demonstrováno na příkladech z okolí školy a bydliště. (Kol., 2007)

4.2 ZÁKLADNÍ ŠKOLA

Vzdělávací program Základní škola usiluje o to, aby žáci v průběhu devítileté školní docházky získali kvalitní základy moderního všeobecného vzdělání. Snaží se o to, aby byl mladý člověk schopen samostatně myslet, svobodně a autonomně se rozhodovat, projevovat se jako demokratický občan a jednat v souladu s obecně uznávanými životními a mravními hodnotami. Program zdůrazňuje pevné osvojení podstatných poznatků v jejich těsném spojení s funkčními dovednostmi a se schopností aplikovat je při řešení úkolů učebních, i v běžných životních situacích. Jde o způsobilosti (kompetence), které si žák trvale osvojí a je připraven je uplatňovat v dalším vzdělání i v životě mimo školu. Za důležité považuje program rozvíjení kompetencí sociálních a komunikativních. Program klade důraz na činnostní pojetí vyučování, v němž mají žáci dostatek příležitostí aktivně se podílet na vlastním vzdělání, samostatně se projevovat, získat nové vědomosti vlastní činností, řešit úkoly, navozené situace i přirozené situace ze života mimo školu. Program vytváří prostor jak pro využívání různých vzdělávacích postupů a způsobů, tak i pro uplatnění diferencované výuky zejména na 2. stupni základní školy (pružnost učebního plánu, otevřenost učebních osnov, volitelné předměty). Vzdělávací program svým pojetím a způsobem zpracování počítá s tím, že si školy

budou dotvářet jeho podobu podle svých vlastních záměrů a podmínek a vycházet přitom jak z názorů a přání rodičů, tak z možností, potřeb a zájmů žáků. (Kol., 2007)

O místním regionu se žáci poprvé dozvídají v 1. – 3. ročníku v rámci předmětu Prvouka. Nejdříve v kapitole **Domov**, kde jsou poukázány rozdíly mezi vesnickým a městským prostředím. Žáci poznávají okolí bydliště, nejbližší ulice, parky, náměstí, významné budovy atd. Následuje kapitola **Naše obec**, kde se žáci seznamují s názvem obce a jejích částí, polohou v krajině, směry do sousedních obcí a význačnými orientačními body v obci. Významná místa v obci a jejich význam. Kulturní a společenský život v obci, historická a památná místa v obci. Výuka místního regionu je zde zakončena kapitolkou **Krajina kolem nás**, kde se žáci dozvídají o krajině v okolí obce, jaký je to typ krajiny, vodní toky a plochy, rostlinný kryt, živočichové v místní krajině. Osídlení, doprava, průmyslové stavby, využití půdy, rekreační oblasti, lidské vztahy v krajině, jejich vliv na životní prostředí, ochrana krajiny a chráněné oblasti. Orientace ve volné krajině podle přírodních úkazů, kompasu, určování světových stran. (Kol., 2007)

Na Prvouku navazuje ve 4. – 5. ročníku Vlastivěda, která žáky seznamuje s místním regionem v kapitole **Místo kde žijeme**. Učivo se zde rozšiřuje o fyzicko-geografickou sféru: povrch, podnebí, vodstvo, půdy i o socioekonomickou sféru, ve které se zmiňují významné zemědělské, průmyslové, rekreační a chráněné oblasti regionu, významná kulturní střediska regionu, místní stavební, umělecké a jiné památky. Žáci se zde také učí pracovat s mapou místní oblasti. (Kol., 2007)

Na druhém stupni se žáci zabývají tématem Místního regionu v rámci Zeměpisu a to v 8. – 9. ročníku. V Zeměpisu České Republiky je kapitola **Můj domov**, kde mají žáci za úkol vymežit a konkretizovat území místní krajiny a regionu místní oblasti a charakterizovat přírodní, sídelní, hospodářské, kulturní a ekologické poměry těchto území. Na to navazují zeměpisná cvičení a pozorování v místní krajině a činnost s pracovními sešity. Celodenní zeměpisné exkurze se doporučují na závěr každého školního roku. Může to být exkurze zaměřená jen zeměpisně na fyzicko-geografickou nebo socioekonomickou problematiku místní krajiny, nebo může jít o exkurzi komplexní, spojenou i s ostatními předměty, například přírodopisem, dějepisem nebo občanskou výchovou. (Kol., 2007)

Na řešeném území funguje svazek obcí s názvem Mikroregion Telč, podle které by bylo také možné region vymezit. Jedná se přirozenou formaci obcí, spojených kulturními a historickými tradicemi, ale také společnými problémy. Hlavním důvodem k založení sdružení byla možnost operativnějšího a schůdnějšího řešení těchto problémů a efektivnějšího čerpání finančních prostředků ze státního rozpočtu a z fondů Evropské unie. K mikroregionu Telčsko náleží celkem 49 obcí. (Marketingová studie cestovního ruchu turistického regionu Telčsko, 2006).

Tato diplomová práce se drží administrativního vymezení podle správního obvodu obce s rozšířenou působností.

5.2 FYZICKO – GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA

Tato kapitola je zaměřena na popis jednotlivých složek z fyzické geografie týkajících se ORP Telč. Je zde stručně nastíněna geologická, geomorfologická, klimatická, hydrologická, biogeografická charakteristika, půdní poměry a ochrana přírody.

5.2.1 GEOLOGICKÁ STAVBA

Geologicky se tato oblast řadí k Českému Moldanubiku, nejrozšířenější horninou zde jsou cordieritické ruly, v západní části překryty biotickými až muskovitickými granity (Mrákotínská žula). Území Telčska je budováno téměř výhradně krystalickými břidlicemi moldanubika a masivy granitických hornin. Mladší pokryvné útvary jsou zastoupeny pouze drobnými denudačními zbytky neogénu a kvarténními zvětralinami.

Převládajícími horninami moldanubika jsou biotitické a sillimanit-biotitické pararuly, které vznikly přeměnou jílovitých břidlic. Moldanubický sedimentární komplex obsahoval i horniny odchylného složení. Z poloh pískovců vznikly dnešní kvarcity, z karbonátových hornin současné krystalické vápence. Bazické lávy čedičového složení byly přeměněny na amfibolity. Souvrství těchto hornin byla intenzivně zvrásněna, metamorfována a pak z části denudována. (Nekuda, Janák, Houzar, Michna, Smutný a kol., 2005)

5.2.2 GEOMORFOLOGICKÁ STAVBA

Území Telčska náleží k rozlehlé geomorfologické podsoustavě Českomoravské vrchoviny, která je součástí Česko-moravské soustavy České vysočiny. V bližším vymezení spadá území do celku Křižanovské vrchoviny a Javoříčské vrchoviny. Ty se dále dělí na podcelky Dačická kotlina a Jihlavské vrchy. Jihlavské vrchy se rozkládají na další čtyři okrsky a to Řásenská vrchovina, Mrákotínská kotlina, Pivničský hřbet a Třešťská pahorkatina.

Javořická vrchovina – nejvyšší celek Českomoravské vrchoviny, členitá kerná vrchovina tvořená žulami centrálního moldanubického plutonu. Megaantiklinála postižená zlomy a rozdělená do ker, v georeliéfu se výrazně uplatňují tvary ovlivněné vlastnostmi žuly – zejména kupovitý povrch tvořený ruwary s četnými balvany a drobnými tvary zvětrávání a odnosu (skalní mísy, žlábkové škrapy, skalní výklenky apod.). Nejvyšší bod Javořice má nadmořskou výšku 836,5 m a leží v Řásenské vrchovině. Velké části jsou zalesněné hlavně smrkovými lesy. Průměrná nadmořská výška je zde 570 m n. m. (Demek, Mackovič a kol., 2006)

Jihlavské vrchy - severní částí Javořické vrchoviny, členitá vrchovina tvořící osu Českomoravské vrchoviny, složená hlavně z dvojslídnych žul s lemem rul. Představuje soustavu žulových ker, která se dělí na masivní severní část – Řásenská vrchovina, mající podobu kvádrů omezeného výraznými svahy s nejvyšším vrcholem Javořicí, střední část tvořící příčnou Mrákotínskou sníženinu a jižní část (skupina Pivniček). Na vrcholech a hřbetech jsou skalní útvary – skalní hradby, izolované skály, mrazové sruby, balvanové moře apod. (Demek, Mackovič a kol., 2006)

Dačická kotlina je podcelek Křižanovské vrchoviny. Jedná se o protáhlou sníženinu směrem SSV – JJZ v rulách až migmatitech moldanubika a v žulách centrálního moldanubického plutonu. Je výrazně omezená svahy, zčásti zlomovými a po celé délce je protékána Moravskou Dyjí. Dno má ráz členité pahorkatiny, na dně jsou zbytky neogéních jezerních usazenin (např. v městě Telč) a fluvialní sedimenty teras řeky Dyje. Převládají pole a kulturní louky, roztroušené smrkové, borové a březové lesy, četné rybníky s pobřežními mokřady, PR Luh u Telče – podhorský luh s dubem letním, jasanem ztepilým a lípou malolistou. (Demek, Mackovič a kol., 2006)

Samotná Telč se nachází ve střední části Dačické sníženiny. Mezi údolními sbíhajícími se k městu sestupují i ploché meziúdolní hřbety. Uspořádáním údolí a hřbetů vznikla plocha, podélně rozdělená sníženina, uzavřená na východě nízkým severojižním hřbítkem Oslednice 557 m n. m. (Smutný, 2005).

Tabulka 2: Geomorfologické členění zájmové oblasti Telčsko

Subprovincie	Oblast	Celek	Podcelek	Okrsek
Českomoravská soustava	Českomoravská vrchovina	Javořická vrchovina	Jihlavské vrchy	Řásenská vrchovina
				Mrákotínská kotlina
				Třešťská pahorkatina
				Pivničský hřbet
		Křižanovská vrchovina	Dačická kotlina	

Zdroj: Demek J. a kol., 1987

5.2.3 KLIMATICKÁ CHARAKTERISTIKA

Regionální klasifikace klimatu oblasti dle Quitta se uskutečňuje na základě klimatických charakteristik, vyhodnocených podle dlouhodobých přehledů teplotních údajů, srážek a oblačnosti. Region Telčska se řadí do dvou klimatických oblastí – chladné a mírně teplé, která má dvě podoblasti. Chladná oblast označená CH7 se nachází v nejvyšších částech Jihlavských vrchů, v okolí Javořice a Hradiska. Mírně teplé jednotky se zde nacházejí dvě. K mírně teplé jednotce MT3 náleží severovýchodní okraj Dačické sníženiny a Třešťská pahorkatina. Část území náleží k jednotce MT5, do které patří západní část pahorkatinného pásu Dačické sníženiny.

MT7 je chladná oblast příznačná velmi krátkým létem, které je mírně chladné a vlhké a přechodné období dlouhé s mírně chladným jarem a mírným podzimem. Zima je v této jednotce dlouhá, mírně vlhká s dlouhým obdobím sněhové pokrývky.

MT3 je mírně teplá oblast charakterizovaná chladným a vlhkým, krátkým létem. Přechodné období je velmi dlouhé s velmi chladným jarem a chladným podzimem. Zima je velmi dlouhá, velmi chladná, vlhká s velmi dlouhým trváním sněhové pokrývky.

MT5 je mírně teplá oblast charakterizována velmi krátkým až krátkým, mírně chladným a vlhkým létem, přechodné období je dlouhé s chladným jarem a mírně chladným podzimem. Zima je velmi dlouhá a chladná, mírně vlhká s dlouhým trváním sněhové pokrývky. (Quitt, 1971)

Stanovené území lze přiřadit k tzv. středoevropskému typu ročního chodu srážek s maximem v letních měsících a minimem v zimě. Jako na celé českomoravské pahorkatině, k níž Telčsko patří, je tu podnebí dosti drsné. Průměrné roční maximum teplot je kolem 20 °, minimum - 20 °. Absolutní maximum je v Telči 31 ° a minimum -27 °. Zima zde trvá dlouho (ještě v dubnu bývají nízké teploty). Nejchladněji bývá v okolí Studené. (Průměr zimní teploty v Telči je -3,4 °, v Řídelově -3,9 °). I v pozdním jaru zde bývá mráz a studeno (Řídelov 4,8 °,

Telč 5,9 °). Podzimní dny bývají zvláště pěkné, slunné, teplota je o něco vyšší než z jara (Telč 6,4 °, Řídelov 5,8 °). Nejdříve napadne sníh v okolí Javořice. Vanou zde většinou západní a severozápadní větry. Průměrné roční srážky jsou 773 mm v Řídelově, 642 mm v Telči. Ovzduší a míru jeho znečištění je možné sledovat v měřicí stanici - Kostelní Myslová. Velké zdroje znečištění v území nejsou, v celém ORP Telč se nachází čtyři staré zátěže území a kontaminované plochy (vše typem zátěže ŽP skládkování). (Voženílek, Vít, a kol, 2007)

5.2.4 HYDROLOGICKÁ CHARAKTERISTIKA

Území náleží do povodí Moravské Dyje a z velmi malé části do povodí Labe. Rozvodnice prochází severozápadní částí území – Javořickou vrchovinou i přes vrchol Javořice. Oblast povodí Dyje je 2. největší z osmi oblastí povodí České Republiky. Má vějířovitý tvar a je asymetricky vyvinutá. Oblast povodí Dyje není příliš výškově členitá. Nejvyšší polohy jsou situované do Českomoravské vrchoviny. Z oblasti regionální geografie zasahuje do obou základních geologických jednotek ČR – Českého masivu a Západních Karpat. V pramenné oblasti má řeka Dyje dvě větve – vodnatější Rakouskou Dyji a méně vodnou Moravskou Dyji. Tyto zdrojnice se nacházejí v nadmořské výšce 650 m n. m. Dyje má několik hlavních přítoků, z nichž nejvýznamnější jsou Svratka a Jihlava. V České republice je považována za hlavní větev Moravská Dyje, která vyvěrá v katastrálním území Panenská Rozsídka ve výšce cca 657 m. n. m., teče jižním směrem až k obci Raafs na rakouském území, kde se slévá s Rakouskou Dyjí a do ČR se vrací nad obcí Podhradí. Většina území oblasti Dyje náleží k oblastem chudým na podzemní vody. (Němec, Kopp, 2009)

Celé území Českomoravské vrchoviny je charakteristické vysokým zastoupením vodních ploch a toků, ale většinou menšího rozsahu a průtoku. Jedná se o pramennou oblast. Řešeným územím protékají tyto nejvýznamnější toky: Moravská Dyje, Řečice, Myslůvka, Vápovka, Hamerský potok. Nacházejí se zde tyto nejvýznamnější vodní plochy: vodní nádrž Nová Říše, Černíčský rybník, rybník Smíchov, Olešský rybník, rybník Hamr, rybník Řibřid, Velký Pařezitý rybník a rybník Zhejral. Přimo v Telči se nachází tři rybníky: Staroměstský, Štěpnický a Ulický, které obklopují historické jádro a zámecký areál. (Voženílek, Vít, a kol, 2007)

5.2.5 PŮDNÍ POMĚRY

Půdní pokryv odpovídá geologickému podkladu. Na kyselých zvětralinách hornin vznikly podzolové a hnědé lesní půdy, převážně hlinito-písčité. V prostoru Lipek u Telče se vyskytují oglejené půdy na sprašových hlínách a v trati Na Mokrovcích a na Starém Městě pak oglejené půdy na svahových hlínách. Pahorkatinné až vrchovinné prostředí má vhodné podmínky

zejména pro vznik hnědých půd (kambizemí), které se místně, spíše ale v nižších polohách střídají s půdami ilimerizovanými (luvizeměmi). Hnědé půdy, které jsou ve stanoveném území převažujícím půdním druhem, se vytvářejí na substrátu téměř ze všech hornin skalního podkladu, tedy i na žulách a rulách. Hlavní podmínkou je přiměřená členitost reliéfu pahorkatin a vrchovin v rozmezí nadmořských výšek 450 – 800 m n. m., kde převažuje mírně teplé podnebí s ročním úhrnem srážek 500 – 900 mm a s průměrnou roční teplotou 4-9 °C. Hnědé půdy jsou vhodné zejména pro pěstování brambor. Půdy s horizontem slabě rozložených rostlinných zbytků – rašelinou náleží mezi tzv. organozemě. U živých rašeliníšť povrch stále přirůstá, v hloubce dochází k rašelinění. Kromě Široké bařiny v masivu Javořice se rašeliny vyskytují i na jiných místech. Je to zejména v okolí Velkého pařezitého rybníka u Řásné, v přírodní rezervaci Bažantka u vesnice Doupě a také v Rašelinném jezírku u Panenské Rozsíčky. (Nekuda, Janák, Houzar, Michna, Smutný a kol., 2005)

5.2.6 BIOGEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA

Vzhledem k malé pestrosti geologického podloží, vyrovnanosti klimatických podmínek a tvaru georeliéfu je květena okolní krajiny relativně chudá. Potenciální přirozená vegetace území je tvořena převážně květnatými bučinami a bikovými bučinami svazu *Luzula-Fagion*. Dle fytogeografického členění se území řadí do obvodu středoevropských listnatých lesů. Řešené území je charakteristické vyšším zastoupením pozemků lesa oproti zemědělské půdě. V nejvyšších třídách ochrany je cca 60 % z celkového zemědělského půdního fondu řešeného území. Nejrozsáhlejší komplexy lesa jsou v řešeném území orientovány v severozápadní části řešeného území a zemědělsky obhospodařovaných ploch situovaných spíše do centrální části. Lesní vegetace je dnes tvořena převážně smrkovými monokulturami. Vyskytují se zde ohrožené druhy rostlin, jako je bledule jarní, dřípatka horská a pérovník pštrosí. Současně mají rašeliníšť sloužit jako biokoridor a genetická plocha pro záchranu mizejících rostlin. Do území katastru města zasahuje regionální biokoridor v údolí Dyje a je zde vymezeno 10 lokálních biocenter (Roštejnský rybník, Park, Romantika, U Radkova, Obora, Luh, Špitálský rybník, Pod Stráněmi, U Měrnice, Buzový).

Území je charakteristické zastoupením vysokého počtu menších vodních ploch a toků. Dále větším množstvím registrovaných významných krajinných prvků a lokalit ZCHD (zvláště chráněných druhů) s národním významem.

V okolí Telčska žije velké množství různých druhů živočichů: bezobratlí (žížaly,...), členovci (pavouci, stonožky,...), hmyz (vážky,...), obratlovci (ryby,...), plazi, ptáci, savci a spousta dalších. Nejzajímavější zvíře se, kterým se zde můžete potkat, je rys ostrovid. Ten

od roku 1983 pravidelně navštěvuje Javořickou vrchovinu. Mezi další zvířata patří rak říční, liška obecná, jelen evropský, rosnička zelená, orel mořský atd. (Nekuda, Janák, Houzar, Michna, Smutný a kol., 2005)

5.2.7 OCHRANA PŘÍRODY

Území Telčska vyniká vysokou dochovanou hodnotou krajinného rázu. Má zdravé životní prostředí s minimálním imisním zatížením. Z hlediska charakteru přírodních hodnot lze území rozdělit na dvě části, Javořickou vrchovinu (ta je z velké části zalesněná) a Dačickou kotlinu (ta je tvořena převážně plošší polní krajinou s menším počtem lesních porostů).

Na Telčsku se nachází dvanáct maloplošných zvláště chráněných území (v kategoriích přírodní památka (PP), přírodní rezervace (PR) a národní přírodní rezervace (NPR)), v nichž se můžeme setkat se vzácnými druhy rostlin především skalních a rašeliništních stanovišť, ojedinělými druhy živočichů a zajímavými geologickými útvary. (Friedl, Maršáková, Petříčková, Povolný, Rivolován, Vinš, 1991)

Národní přírodní rezervace:

NPR Zhejral (1982): rybník Zhejral, rašeliniště a rašelinné louky asi 1 km východně od obce Klatovec a 2 km západně od nejvyššího vrcholu Českomoravské vrchoviny Javořice. Rybník s pobřežním rašeliništěm, rašelinnými a mokřadními loukami s výskytem vzácné květeny a zvířeny, významné refugium živočichů, zvláště hmyzu, obojživelníků a ptactva. Celé území se nalézá ve II. pásmu hygienické ochrany vodního zdroje. Rašelina zde byla dříve vytěžena. (Strategie ochrany krajinného rázu Vysočina, 2008)

Přírodní rezervace:

Jehovec (1982) – zamokřená prameništní olšina s bohatým výskytem chráněné bledule jarní, lokalita významná i výskytem obojživelníků.

Luh u Telče (1984) – jedinečná ukázka lužního lesa v drsnějším podnebí Českomoravské vrchoviny s výskytem chráněných druhů rostlin a živočichů. Představuje typ lužního lesa vyšších poloh a pahorkatin, který nebývá nikdy zaplavován a který se vyskytuje na mírně sníženém terénu na těžších hlinitých půdách. Jedná se o bývalou panskou bažantnici. Hlavními dřevinami jsou dub, lípa, smrk, jasan a habr. Ornitologicky významná lokalita s Doupnými stromy.

Mrhatina (1964) – přirozená bučina s přimíšeným smrkem a vtroušenou jedlí na chudém podkladu ve vyšší poloze Jihlavských vrchů s vrcholovými žulovými skalami s charakteristickým vrstevnatým zvětráváním.

Rašeliniště Bažantka (1982) – zbytek údolního rašeliniště se vzácnou květenou a zvířenou. Vegetace rašelinných luk je tvořena především ostřicomechovými společenstvy. Význačný biotop ohrožených druhů živočichů, zvláště hmyzu, ptáků a drobných obratlovců. Lokalita zarůstá náletovými dřevinami a rákosem.

Roštýnská obora (1977) – jeden z nejrozsáhlejších komplexů přírodě blízkých lesních společenstev bikových bučin v Jihlavských vrších. Pozůstatek bývalé Roštejské obory v okolí hradu Roštejn.

Štamberk a kamenné moře (1982) – zbytek přirozené smíšené bučiny s výchozy žulových skal v okolí zříceniny hradu Štamberka. Ukázka typického balvanového proudu, který vznikl zvětváním a rozpadem skal v době ledové. Poměrně bohatý bylinný podrost. Smíšené bučiny poskytují také dobré podmínky k výskytu mnoha druhů ptáků a savců.

Velký Pařezitý rybník (1984) – oligotrofní vodárenský rybník s nejhlubším rašeliništěm Jihlavských vrchů zvaným „Vejtopa“ na JZ břehu, dále s podmáčenou smrčinou a rašelinnou březinou s olší a společenstvem bahenních rostlin pod hrází. Rašeliniště celé proseté lesem připomíná svým rázem horskou tajgu, zamokřená březová olšina pod hrází je typickou ukázkou bažinného lesního společenstva vyšších poloh Českomoravské vrchoviny. Mohutné pařezy jedle bělokoré s až 70 cm v průměru na dně rybníka svědčí o založení rybníka na místech původního jedlového lesa. Rybník je založen r. 1565 a má 17 ha. (Strategie ochrany krajinného rázu Vysočina, 2008)

Přírodní památka:

Černíč (1953) – rybník s velmi bohatou květenou.

Horní Nekov (1984) – zbytek bukového porostu se smrkem a klenem.

Míchova skála (1984) – izolované žulové skalisko.

Rašelinné jezírko Rosička (1984) – rašelinná tůň s výskytem leknínu bělostného.

(Strategie ochrany krajinného rázu Vysočina, 2008)

5.3 SOCIOEKONOMICKÁ CHARAKTERISTIKA

Tato kapitola je zaměřena na popis jednotlivých složek ze socioekonomické geografie týkajících se ORP Telč. Jsou zde stručně nastíněny demografické podmínky, hospodářství, doprava a cestovní ruch.

5.3.1 OBYVATELSTVO A SÍDELNÍ STRUKTURA

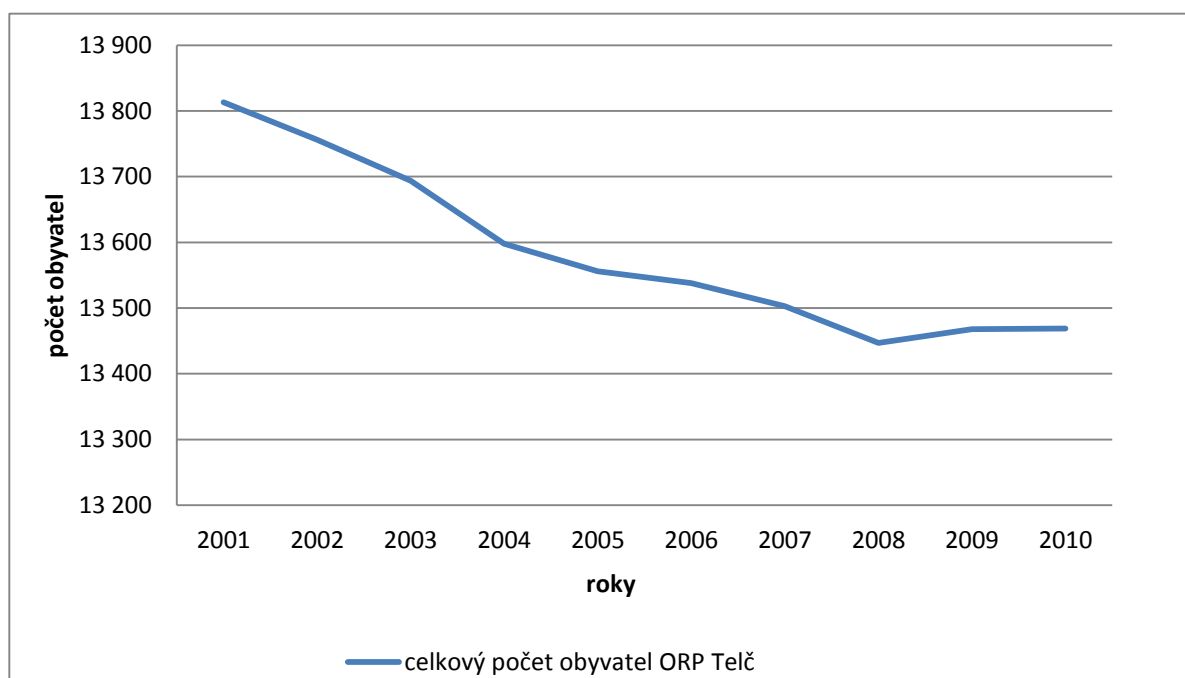
Celkový počet obyvatel v ORP Telč je ke dni 1. 7. 2010 13 469. Průměrně to vychází 228 obyvatel na obec. Hustota obyvatel na kilometr čtvereční je 46. Z tabulky a grafu je vidět, že od roku 2001 dochází k celkovému poklesu počtu obyvatel. Rozdíl mezi roky 2001 a 2010 je 344 obyvatel. Je to dáno velkou nezaměstnaností v regionu a přesunu mladých lidí do větších sídel.

Tabulka 3: Vývoj počtu obyvatel ORP Telč v letech 2001 – 2010 (údaje ke dni 1.7.)

Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
celkem	13 813	13 756	13 694	13 598	13 556	13 538	13 503	13 447	13 468	13 469
muži	6 810	6 773	6 763	6 736	6 723	6 730	6 709	6 686	6 713	6 738
ženy	7 003	6 983	6 931	6 862	6 833	6 808	6 794	6 761	6 755	6 731

Zdroj: www.czso.cz

Obr. 8: Graf vývoje počtu obyvatel ORP Telč v letech 2001 – 2010 (údaje ke dni 1. 7.)

Zdroj: www.czso.cz

Tabulka 4: Porovnání demografických údajů v kraji Vysočina a ORP Telč ke dni 31. 12. 2010

Údaje ke dni 31. 12. 2010	Kraj Vysočina	ORP Telč
Celkový počet obyvatel	512 233	13 492
Počet obyvatel - muži	254 020	6 738
Počet obyvatel - ženy	258 231	6 731
Věkové rozložení		
0 – 14 let	74 698	1 892
15 – 64 let	358 013	9 282
65 - více	81 858	2 318
Průměrný věk obyvatel	40,8	41,2
Sňatky	2 167	69
Rozvody	1 105	31
Živě narození	5 075	116
Zemřelí	5 031	132
Potraty	1630	34
Vystěhovalí	3 549	162
Přistěhovalí	3 197	18

Zdroj: www.czso.cz

Obyvatelstvo ORP Telč tvoří 2,6 % z celkového počtu obyvatel kraje Vysočina. Mírně zde převládá ženská populace. Z věkového rozložení zde převládá složka produktivního obyvatelstva, a to téměř 69 %, následuje postproduktivní složka, která zaujímá z celkového počtu obyvatel 17 % a poslední předproduktivní složka má 14 %. Což svědčí o regresivním typu věkové struktury. Průměrný věk obyvatel ORP Telč je o něco vyšší než v kraji Vysočina, činí zde 41,2 let. V roce 2010 zde bylo 69 sňatků a zhruba o polovinu méně rozvodů. Za rok 2010 je v ORP Telč záporný přirozený přírůstek -16, protože je zde více zemřelých než narozených obyvatel. Ke snížení počtu obyvatel dochází také díky migračnímu úbytku, který je pro rok 2010 v ORP značný a to -144 obyvatel.

Největším sídlem je město Telč, které má nad 1000 obyvatel. Současně se jedná o jedinou obec se statutem města. V kategorii obcí (od 500 do 1000 obyvatel) figurují již jen obce Mrákotín, Stará Říše, Nová Říše a Krahulčí. Obce Mrákotín, Stará Říše a Nová Říše představují tzv. městyse, tj. obce, jejíž význam přesahuje význam vesnice, ale nesplňuje všechny atributy města. Všechny ostatní obce jsou malé obce, které mají méně než 500 obyvatel a většina z nich dokonce méně jak 200 – tj. velmi malé obce.

Řešené území má výrazně venkovský charakter. Je zde trend poklesu počtu obyvatelstva, v celém řešeném území, ve 32 obcích došlo k poklesu počtu obyvatel a pouze u 19 z nich došlo k mírnému nárůstu. Trend tak kopíruje populační vývoj ČR. (www.czso.cz)

5.3.2 HOSPODÁŘSTVÍ

Ekonomická struktura regionu Telčsko je primárně dána absencí nalezišť strategických nerostných surovin a s tím souvisejícím vývojem, který byl orientován spíše na zemědělskou výrobu a navazující zpracovatelské kapacity. Nedostatek pracovních míst se rovněž podepsal na velikosti sídel v regionu Telčsko. Na druhou stranu tradiční výroba opírající se spíše o malé a střední podniky se stala výhodou v transformačním období, kdy uvolňování zaměstnanci byli relativně snadno absorbováni nově vznikajícími firmami. Na území mikroregionu je registrováno více jak dva tisíce ekonomických subjektů. (Územně analytické podklady ORP Telč, 2011)

Primární sektor

Ve struktuře hospodářských subjektů mikroregionu dle odvětví činnosti má významné postavení zemědělství (cca 14 % subjektů představují samostatně hospodařící rolníci). V primárním sektoru působí cca 20 % ekonomických subjektů, přičemž více jak 20 zaměstnanců má pouze deset podniků. Mezi největší společnosti patří Zemědělské družstvo Telč, Zemědělské družstvo Roštýn v Hodicích a Zemědělské družstvo Sedlejev. V současné době jde v rostlinné výrobě především o výrobu zrnin a technických plodin (řepky olejné), sadbových a průmyslových brambor, hrachu a trav na seno. V oblasti chovu se největší význam přikládá chovu dobytka, v menší míře chovu prasat. (Územně analytické podklady ORP Telč, 2011)

Sekundární sektor

Sekundární sektor mikroregionu se podílí cca 17 % na celkovém počtu ekonomických jednotek. Převážná většina subjektů (asi 95 %) má méně jak 20 zaměstnanců. Pouze čtyři podniky mají více jak 100 zaměstnanců, mezi největší zaměstnavatele patří Krahulík - Masozávod Krahulčí a Telčská strojírenská, a.s. Průmysloví zaměstnavatelé vytvořili pracovní místa pro více jak 1900 osob. Odvětvová struktura průmyslu vykazuje slabou diverzifikaci – většina pracovních míst je v potravinářském průmyslu. (Územně analytické podklady ORP Telč, 2011)

Terciární sektor

Sektor služeb se na celkovém počtu ekonomických subjektů podílí cca 55 %. Drtivá většina ES představuje subjekty bez zaměstnanců, pouze sedm subjektů má více než 20 zaměstnanců. Dominantní postavení v sektoru služeb na území mikroregionu má město Telč, zde má sídlo

téměř 60 % všech ekonomických subjektů působících v daném odvětví. Polovina hospodářských subjektů působících ve městě zaměřuje svoji podnikatelskou činnost na odvětví obchodu a oprav. Dalším rozsáhlým odvětvím jsou převážně služby pro podniky. Významnými z hlediska počtu registrovaných ekonomických jednotek jsou: Mrákotín, Hodice, Stará Říše a Krahulčí. Mimo obce Mrákotín jde ve většině obcí o služby obchodu a oprav. U obce Mrákotín hrají důležitou roli i služby pohostinství a ubytování, dále pak služby pro podniky. (Územně analytické podklady ORP Telč, 2011)

Nezaměstnanost

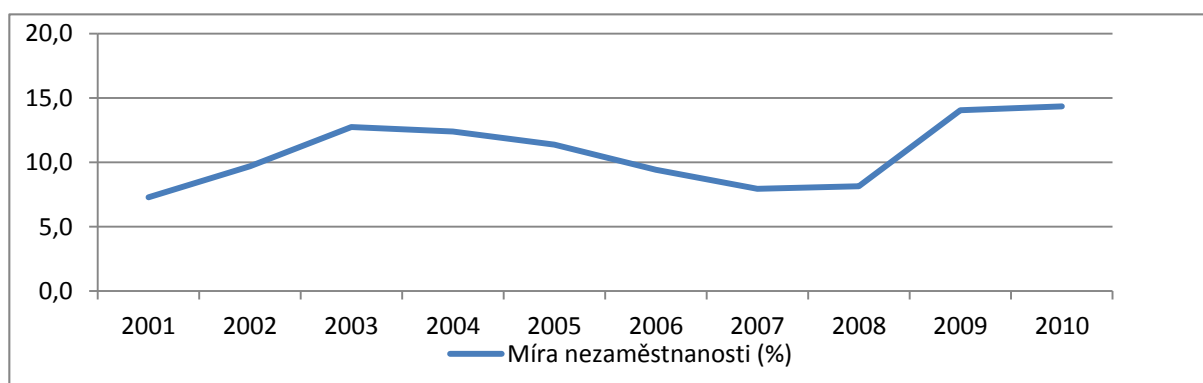
Co do výše nezaměstnanosti region Telčsko patří v krajském měřítku dlouhodobě k nejpostiženějším oblastem, nicméně v národním kontextu patří k podprůměru. Jednotlivé obce vykazují výraznou variabilitu ve výši nezaměstnanosti (od plné zaměstnanosti až po 30% nezaměstnanost). Pro Telčsko je charakteristická velmi výrazná sezónnost v nabídce pracovních příležitostí (a tím průběh míry nezaměstnanosti). Podniky vyvíjející aktivity ve zpracovatelském průmyslu, ale i ve službách si odkládají na zimní sezónu své zaměstnance „do úschovny“ na úřadu práce, aby je zase v jarních měsících mohli zaměstnat. (www.szso.cz)

Tabulka 5: Míra nezaměstnanosti v ORP Telč v letech 2001 - 2010 (ke dni 31. 12)

	SO ORP Telč									
Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Míra nezaměstnanosti	7,3	9,7	12,7	12,4	11,4	9,4	7,9	8,1	14,1	14,3

Zdroj: www.szso.cz

Obr. 9: Graf míry nezaměstnanosti v ORP Telč v letech 2001-2010 (ke dni 31. 12)

Zdroj: www.szso.cz

5.3.3 DOPRAVA

Mezi nejvýznamnější komunikace regionu patří bezesporu silnice I/38, bývalá „císařská silnice“, která protíná jihovýchodní část regionu. Pro dopravu má tato komunikace tranzitní

význam D1 – Jihlava – Znojmo – Vídeň. Z vnitrostátního pohledu je významná silnice I/23, která koncentruje přepravní proudy v relaci Brno, Třebíč, Telč, Jindřichův Hradec, České Budějovice. Tato silnice současnému dopravnímu zatížení již nevyhovuje a vykazuje velký počet dopravních závad. V regionu je i přes probíhající investice špatný stav významných silnic i místních komunikací, což se negativně promítá v bezpečnosti silničního provozu a dostupnosti jednotlivých sídel regionu. Pokračující nárůst automobilové dopravy navíc přispívá k neustálému zhoršování technického stavu dopravní sítě a životního prostředí. Nedostatečná je síť a kvalita účelových komunikací z hlediska cestovního ruchu, zemědělství apod.

Veřejná doprava je zajištěna autobusovou linkovou. Hlavní uzel autobusové dopravy je samozřejmě v Telči, odkud vyjíždějí autobusy směrem do Dačic, Nové Říše, Staré Říše následně na Třebíč a na Brno, Třeště, Řásné, Mrákotína atd. Řešeným územím je vedena jednokolejná železniční trať č. 227 Kostelec u Jihlavy – Slavonice a zpět, využívaná pro osobní i nákladní dopravu. Trať má regionální význam. Trasa železnice je v území stabilizována.

Silnou stránkou jsou veřejné kanalizace a vodovody v území, kanalizace jsou zakončeny ČOV (čistírnou odpadních vod) u města Telče a městyse Mrákotín. Je zde dobré zásobování pitnou vodou v rámci veřejných vodovodů. Technický stav kanalizační a vodovodní sítě v obcích je na horší úrovni. Chybí zde využití alternativních zdrojů – tepelná čerpadla, solární energie, biomasa. (Územně analytické podklady ORP Telč, 2011)

5.3.4 CESTOVNÍ RUCH

Území je svojí polohou v oblasti Vysočiny a dobrými přírodními podmínkami ve volné krajině vhodná k rekreačnímu využití, nejvýraznější potenciál je v severozápadní části území (Jihlavské vrchy s nejvyšším vrcholem Javořicí). Okolí Telče je vrchovinnou oblastí s velkým množstvím přírodních zajímavostí a vysokou kvalitou životního prostředí, a to zejména díky slabé industrializaci. (David, Soukup a kol., 1997) Nachází se zde přírodní rezervace a přírodní památky, z nich jsou turisticky nejoblíbenější **vrchol Javořice, Míchova skála, Velký Pařezitý rybník a Luh u Telče**. V řešeném území se nacházejí značené cyklistické a hypo trasy, turistické a běžecké trasy. Kulturní památky se nacházejí především v Telči. Zdejší městská památková rezervace s převážně renesanční architekturou je tvořena protáhlým náměstím se zámeckým komplexem a kostelem. V roce 1992 byla Telč zapsána na Seznam světového dědictví **UNESCO**, protože se zde prolínají stavební skvosty z prostředí církevního, měšťanského a šlechtického slohu, od gotického až po klasicistní. **Náměstí** je

charakteristické především podloubím, které je tvořené půlkruhovými arkádami na pilířích. **Telčský zámek** patří mezi klenoty moravské renesanční architektury. Jeho přitažlivost je tím větší, že se zde díky citlivému přístupu majitelů k dědictví minulosti zachovaly ve velmi dobrém stavu původní interiéry. Mnoho z nich jsou reprezentativními příklady zásahu italského umění do našeho území. Pozdně gotický hrad byl Zachariášem z Hradce přebudován na renesanční sídlo s ojedinělou výzdobou v celoevropském měřítku. Součástí zámku je zahrada, muzeum, galerie J. Zrzavého (stálá expozice Národní galerie Praha) a rozsáhlý zámecký park s množstvím vzácných dřevin, jehož počátky sahají do 16. století. Zámek uzavírá náměstí v jeho severozápadní části (Křížová, Kulich, 2004)

Severně od Telče se nachází **hrad Roštejn**, který byl v první polovině 14. století přebudován Zachariášem z Hradce. Původně sloužil zejména jako lovecký zámeček. V současné době jsou v něm vystaveny sbírky Muzea Vysočiny a přístupná je i 28 metrů vysoká věž. **Premonstrátský klášter v Nové Říši** je další turisticky zajímavá stavba. Klášter je spojen s barokním kostelem sv. Petra a Pavla. Zajímavostí je zdejší knihovna čítající více než 15 000 svazků většinou z doby před rokem 1800. Městečko je známé dlouhodobým pobytem básníka O. Březiny, který zde napsal celé své básnické dílo. Již tradičně se o prázdninách pořádá hudební festival „**Prázdniny v Telči**“, který přitahuje příznivce folkové hudby z celé republiky pro svoji neopakovatelnou atmosféru. Další akce pořádané v ORP Telč: Veteránská revue, Arts&film, Francouzsko-česká hudební akademie, Balóny nad Telčí, Parní léto, Historické slavnosti Zachariáše z Hradce a Kateřiny z Valdštejna, Dny evropského kulturního dědictví, Turistické pochody Klubu českých turistů, Adventní koncerty, Novoroční ohňostroj a další. (www.telc.eu). Mezi další kulturně-historické pamětihodnosti v regionu patří farní kostel sv. Jiljí v Mrákotíně, kostel sv. Vojtěcha v Telči, Parní mlýn v Telči, kostel sv. Jana Nepomuckého v Krahulčí, Kaple sv. Karla u Vanova, pamětní deska malíře A. V. Slavíčka v Rozseči, památné kameny v Mysliboři, kostel sv. Václava v Kostelní Myslové a kaple Panny Marie v Borovné.

6 VÝZKUM VÝUKY MÍSTNÍHO REGIONU NA ZŠ TELČSKA

6.1 CHARAKTERISTIKA VÝUKY MÍSTNÍHO REGIONU

ZŠ Masarykova Telč

ZŠ Masarykova se nachází v Telči. Jedná se tedy o městskou školu. ZŠ Masarykova Telč poskytuje základní vzdělání podle zadělávacího programu Základní škola a Školního vzdělávacího programu. Zeměpis zde vyučuje pedagog s aprobační M-Z a má osmiletou praxi. Problematika Telčska se vyučuje průběžně v 8. – 9. ročníků. Látka je řazena do učiva České republiky, kdy je důraz kladen na Vysočinu a okolí Telče. Přímo problematice Telčska jsou věnovány přibližně dvě vyučovací hodiny. Obsah probírané látky je zaměřen na fyzickou geografii, demografii, hospodářství, zemědělství a ekologii. Mezi nejčastěji využívané metody a formy používané při probírání učiva patří frontální výuka, samostatná práce a třídní projekty. Častá je také spolupráce s ostatními předměty při přípravě školního projektu, zejména dějepisem, přírodopisem, matematikou a občanskou výchovou. Jedná se o projekt, jehož účelem je zmapování Telče ze všech oblastí geografie. Informace o Telčsku si většinou vyhledávají studenti sami. Čerpají z internetu, brožurek, exkurzí, vlastních znalostí a zkušeností. Vyučující používá informační brožurku o Telči, znalosti z VŠ a internet. V rámci výuky zeměpisu jsou pořádány různé vycházky a exkurze po mikroregion, kdy žáci získávají informace a data. Je plánovaný výlet na přehradu Nová Říše, v sedmé třídě jsou pořádány zimní lyžařské kurzy v Řasné, kde žáci poznávají okolí Javořice. Mezi nejčastější problémy ve výuce patří naprostá lhostejnost a nezájem o místní region. Z těchto příčin zde bývá občas problém s uskutečněním třídního nebo školního projektu. Naopak někdy se objeví aktivní třída. V tomto případě bývá problém stihnout probrat danou látku. Žáci se zajímají spousta detailů a podrobností a časová dotace nestačí.

ZŠ Hradecká Telč

ZŠ Hradecká Telč se nachází také v Telči, jde tedy také o městskou školu. Ve škole probíhá výuka podle vzdělávacího programu Základní škola. Výuka místního regionu zde probíhá v devátém ročníku. Vyučující pedagog má čtrnáctiletou praxi a aprobační zeměpis – tělocvik. Časová dotace je zde velice štedrá, celých 24 hodin. Ovšem to je myšleno i s látkou České republiky, kdy u každého tématu jde především o srovnání České republiky s místním

regionem. Do náplně učiva patří geomorfologie, podnebí, vodstvo, cestovní ruch. Hlavně u posledního tématu je velké zaměření na Telč a okolí, protože Telčsko je turisticky velice atraktivní. Ve výuce jsou promítány prezentace, využívá se interaktivní tabule, projektor a školní atlas. Výuka je z části frontální, z části se snaží učitel zapojit žáky do výuky formou rozhovoru, diskuse i brainstormingu a zčásti se jedná o samostatnou práci, kdy mají žáci vytvářet školní i třídní projekty. Zdroje informací jsou čerpány především z internetu, časopisů a knih. Mezipředmětové vztahy zde fungují s dějepisem a občanskou výchovou. Do výuky zeměpisu jsou řazeny i exkurze, kterých je na této škole několik. Například místní čistička odpadních vod, zámek Telč, příroda a okolí kolem Telče. V rámci školních výletů žáci navštíví Slavonice, Kalich, Brandlín a Řásnou. Vyučující se neseťká s žádnými problémy při výuce místního regionu.

ZŠ Nová Říše

Tato Základní škola, sídlící v městysu Nová Říše, nemá jako jediná ze zkoumaných škol zázemí v Telči. Je zde devět ročníků, v každém ročníku jedna třída. Škola učí podle vzdělávacího programu Základní škola a Školního vzdělávacího programu pro základní vzdělání. Aprobovaný učitel v oboru matematika – zeměpis vyučuje na Základní škole v Nové Říši třicet pět let. Učivem místního regionu se zabývá v devátém ročníku. Časová dotace byla dříve vyměřena na 10 hodin, nyní jsou to pouze 2 hodiny. Do obsahové náplně učiva patří především místopis, orientace v regionu, přírodní podmínky, obyvatelstvo a ekonomická struktura. V hodinách používá především interaktivní výuku, kterou kombinuje s frontální výukou. Snaží se aktivně zapojit žáky, aby obohatily látku vlastními poznatky a zkušenostmi. Projekt se na této škole neprovádí žádný, ale do výuky se snaží zapojit exkurze a zeměpisné procházky. Při nich klade důraz na aplikaci zeměpisných poznatků v praxi a pozorování, což jde zejména ve fyzicko-geografické části. Při výletech jsou zadány žákům různé úkoly a pracovní listy, které musí zpracovat a vyplnit. Na výlety se jezdí do Telče, do okolí Javořice (Řásná), dále zde probíhá prohlídka meteorologické stanice, čističky odpadních vod a přehrady Nová Říše. Největším problémem ve výuce místního regionu je podle vyučujícího malá znalost regionu.

Gymnázium Telč

Toto gymnázium vyučuje podle vzdělávacího programu Základní škola. Výuku místního regionu zde vyučuje pedagog se dvouletou praxí. Má aprobaci tělesná výchova – zeměpis. Látka se vyučuje ve čtvrtém ročníku nižšího gymnázia (kvarta), což by byla na základní škole

devátá třída. Časovou dotaci má toto téma 2 – 3 vyučující hodiny. Dále se o výuce místního regionu vždy zmíní u výuky České republiky a pokusí se o jisté srovnání. Obsahem učiva je zejména orientace v místním regionu a snaha o jistý nadhled. Dále geologie, geomorfologie a tradice, které se drží v regionu. Při výuce pedagog využívá mezipředmětových vazeb, zejména s dějepisem a se základy společenských věd. Jako zdroj informací jsou brány především vlastní poznatky ze studia, mapa místního regionu, učebnice a internet. Pro krátké působení na škole učitel zatím nezavedl žádný školní projekt ani exkurze či výlety. Ovšem do budoucna chystá výlety na kolech po místním regionu, třídní školní výlet na Řáskou a výlet na Javořici. Škola se pravidelně účastní různých akcí, které jsou zaměřené na mikroregion Telčsko, navštěvují přednášky známých osobností pocházejících z Telče. Jako nejčastější problém při výuce se pedagog setkává s neznalostí vlastního okolí.

6.2 VÝSLEDKY PRACOVNÍCH LISTŮ

V této kapitole jsou zpracovány a zhodnoceny pracovní listy a také se zde sleduje úspěšnost jednotlivých škol. Výsledky jsou zapsány do tabulek a pro přehlednost je také přidán graf.

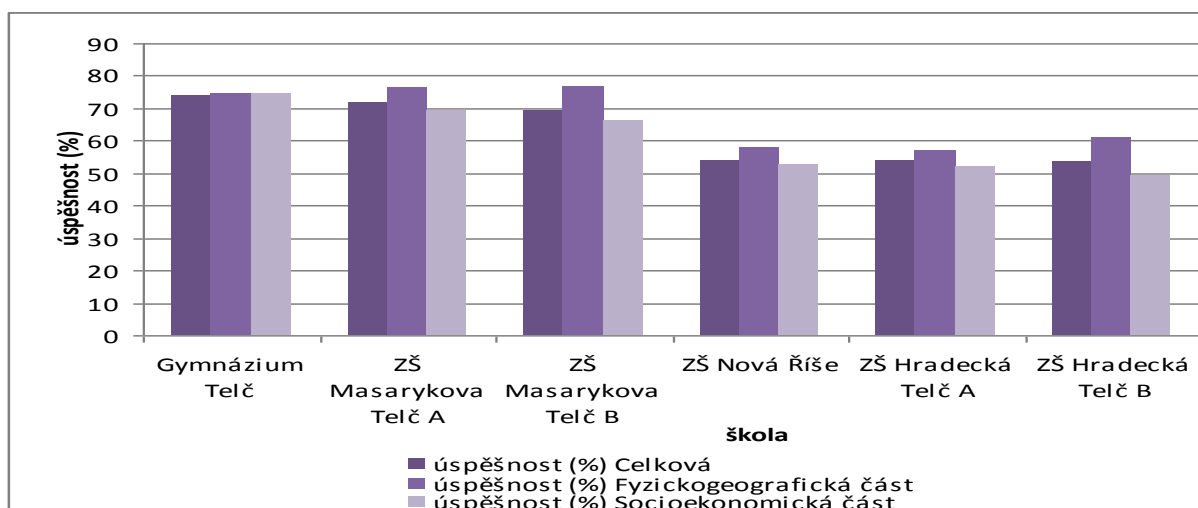
V první tabulce a na prvním grafu můžeme vidět úspěšnost jednotlivých škol. V prvním sloupci je celková úspěšnost (%), dále je zde uvedena úspěšnost v jednotlivých částech pracovního listu. V první sloupci fyzicko-geografická část (%) a ve druhém socioekonomická část (%).

Tabulka 6: Úspěšnost žáků na jednotlivých školách

Škola	Úspěšnost (%)		
	Celková	Fyzicko-geografická část	Socioekonomická část
Gymnázium Telč	74,5	74,4	74,6
ZŠ Masarykova Telč A	71,7	76,3	69,3
ZŠ Masarykova Telč B	69,6	76,8	66,4
ZŠ Nová Říše	54,2	58	52,7
ZŠ Hradecká Telč A	53,9	56,9	52,2
ZŠ Hradecká Telč B	53,6	61,1	49,6

Zdroj: vlastní výzkum

Obr. 10: Graf úspěšnosti žáků na jednotlivých školách

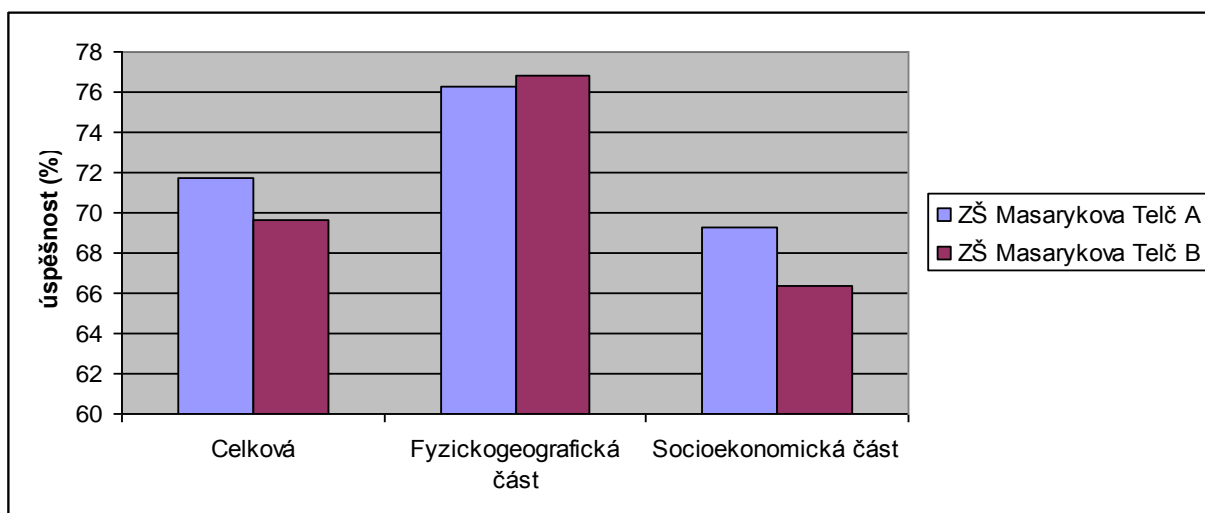
Zdroj: vlastní výzkum

Hypotézy byly určeny podle DP Lenková, D. (2012), Hrušková, J. (2012), Kovaříková, J. (2010), Pyšnová, L. (2008), Heřmánková, I. (2012) První hypotézou bylo, že se umístí na prvním místě mezi školami gymnázium. Tato hypotéza se splnila. Gymnázium Telč se umístilo s celkovou úspěšností 74,5% na prvním místě mezi šesti zkoumanými třídami. Ve fyzicko-geografické části se před Gymnáziem Telč, které dosáhlo 74,4%, umístily obě třídy ZŠ Masarykova Telč. V socioekonomické části má opět prvenství Gymnázium Telč s celkovou úspěšností 74,6%. Druhá hypotéza určená podle zmíněných diplomových prací byla, že budou žáci odpovídat lépe v otázkách ze socioekonomické části pracovního listu. Tato hypotéza se v této práci nepotvrdila. Ve všech třídách, kromě gymnázia, odpovídali žáci lépe ve fyzicko-geografické části pracovního listu. Může to být způsobeno neochotou žáků zamyslet se nad některými otázkami ze socioekonomické části, které to vyžadují. Další hypotézou bylo, že paralelní třídy v rámci jedné školy dosáhnou podobných výsledků. Z důvodu stejného vyučujícího profesora se stejným stylem výuky. Tento předpoklad se potvrdil u obou zkoumaných paralelních tříd. Na druhém a třetím místě se umístila ZŠ Masarykova Telč, kdy rozdíl mezi třídami je 2,1 %. Obě třídy ze ZŠ Hradecké Telč podaly také velmi podobné výsledky a umístily se na předposledním a posledním místě. Procentový rozdíl mezi třídami je pouhých 0,3 %. Poslední hypotéza byla, že nejhůře dopadne škola mimo střediskovou oblast regionu. Jedná se o ZŠ Nová Říše a tato hypotéza se potvrdila z části. Tato škola se umístila na čtvrtém místě ze šesti.

Žáci mohli dosáhnout v pracovním listě maximálně 23 bodů, což se nikomu nepovedlo. Nejvyšší dosažený počet bodů byl 21 u jednoho žáka ze ZŠ Masarykova Telč B a nejnižší počet bodů byl 5 u žáka ze ZŠ Nová Říše. Průměrný počet bodů činil 14,5 bodů.

ZŠ Masarykova Telč, zde byl výzkum proveden v obou třídách. Průměr celkového výsledku z obou tříd je 70,7 %. Ve fyzicko-geografické části 76,5 % a v socioekonomické části 67,9 %. Celkově tedy skončila ZŠ Masarykova Telč v pořadí na druhém místě. Nyní budou podrobně rozebrány obě třídy. Pro srovnání je přidán graf úspěšnosti jednotlivých tříd ZŠ Masarykova Telč.

Obr. 11: Graf úspěšnosti jednotlivých tříd ZŠ Masarykova Telč

Zdroj: Vlastní výzkum

ZŠ Masarykova Telč A se s celkovými 71,7 % umístila na 2. místě. A tím skončila v těsném závěsu za Gymnáziem v Telči a porazila o dvě procenta druhou třídu. Ve fyzicko-geografické části na tom byla lépe zase druhá třída (B), která získala o necelé procento více, obě třídy se pohybují kolem 76 %. V socioekonomické části získala 69,3 % a to stačilo na druhé místo. Nejvyššího výsledku dosáhli dva žáci a bylo to 20 bodů. Nejnižší počet bodů měli také dva žáci, a to 13 bodů. Průměrný počet bodů na jednoho žáka je na ZŠ Masarykova Telč A 16,5 bodů.

ZŠ Masarykova Telč B skončila v těsném závěsu za vedlejší třídou a celkově se umístila na třetím místě ze všech škol s celkovými 69,6 %. Žáci dosáhli výrazně lepšího výsledku ve fyzicko-geografické části, ve které předčili vedlejší třídu, dokonce i gymnázium a umístili se na prvním místě se 76,8 %. O něco slabší výsledek byl v socioekonomické části, ve které získali 66,4 %. Tento výsledek stačil na třetí místo. Nejvyšší počet bodů byl v této třídě 21 a dosáhl ho jeden žák. Nejnižší pak pouhých 10 bodů, také u jednoho žáka. Průměrný výsledek na jednoho žáka je zde 16 bodů.

ZŠ Nová Říše se celkově umístila na 4. místě. Úspěšnost žáků dosáhla 54,2 %. Na této škole dopadla opět lépe fyzicko-geografická část, která měla 58 %, ovšem v porovnání

s ostatními školami to je druhý nejhorší výsledek, tedy předposlední místo. Obdobně dopadla socioekonomická část, která získala 52,7 % a tím si vysloužila čtvrté místo. Ovšem výsledky jednotlivých žáků už tak vyrovnané nebyly. Asi jedna třetina dosáhla podprůměrných výsledků. Nejméně měl jeden žák, pouhých 5 bodů. Dvě třetiny žáků měli průměrné až nadprůměrné výsledky, nejvyšší počet bodů bylo 19 u jednoho žáka. Průměrný výsledek bodů činí na ZŠ Nová Říše 12,4.

ZŠ Hradecká Telč se v celkovém průměru za obě třídy umístila na posledním místě. Za celkovou část průměr činí 53,7 %, fyzicko-geografická je opět lepší, dosáhla 59 % a socioekonomická část 50,9 %. A nyní budou opět rozebrány jednotlivě obě třídy. Pro srovnání je přidán graf úspěšnosti jednotlivých tříd ZŠ Hradecká Telč.

Obr. 12: Graf úspěšnosti jednotlivých tříd ZŠ Hradecká Telč

Zdroj: vlastní výzkum

ZŠ Hradecká Telč A skončila o pár desetín procenta lépe než druhá třída. S celkovými 53,9 % se umístila na pátém místě mezi školami. O něco málo lépe dopadla fyzicko-geografická část, kde žáci získali 56,9 %. Ovšem v porovnání se zbývajícími třídami je to jednoznačně poslední místo. V socioekonomické části byl výsledek 52,2 % a opět páté místo. Nejlepšího výsledku dosáhl jeden žák a to 20 bodů, nejhoršího také jeden žák, pouhých 7 bodů. Průměrný počet bodů činí 12,3.

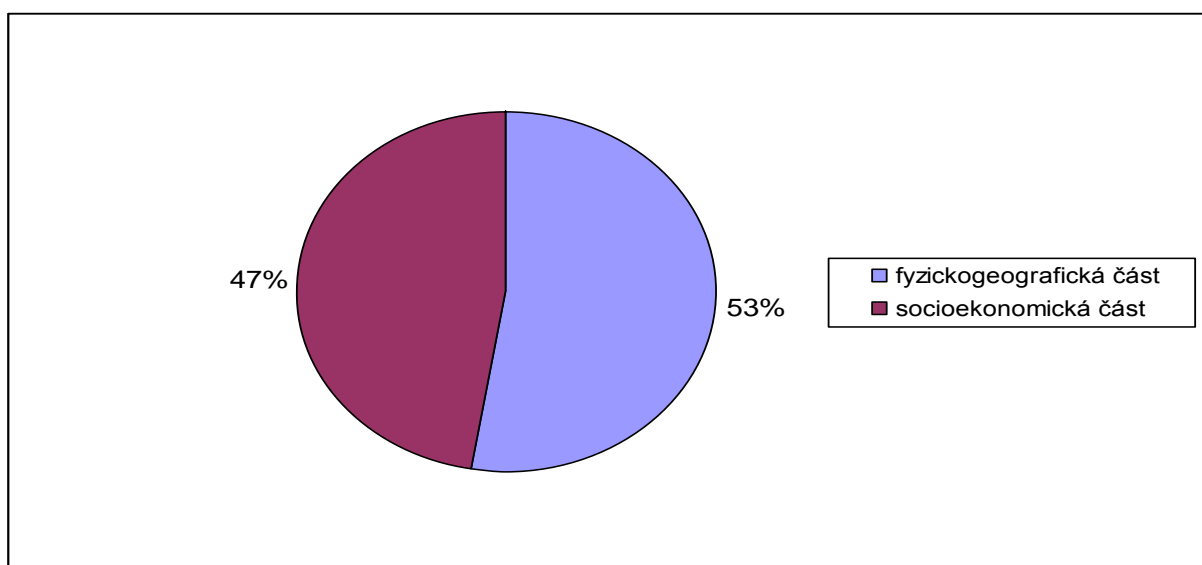
ZŠ Hradecká B se umístila s celkovými 53,6% na posledním místě. Žáci byli výrazně lepší ve fyzicko-geografické části. Tam dosáhli 61,1% a umístili se na 4. místě. V socioekonomické části byli naopak podprůměrní, dosáhli zde pouze 49,6 %. To bylo nejméně ze všech škol. Výsledky žáků byly celkem vyrovnané, průměrné až podprůměrné.

Nejnižší počet bodů činí 7 bodů u jednoho žáka, nejvyšší je 18 bodů, také u jednoho žáka. Průměrný výsledek na jednoho žáka dosahuje 12,1 bodů.

Školy se mohou rozdělit do dvou skupin s podobnými výsledky:

1. skupina: Gymnázium Telč a ZŠ Masarykova Telč A, ZŠ Masarykova Telč B, které dosáhly v obou částech pracovních listů kolem 70 %
2. skupina: ZŠ Nová Říše a ZŠ Hradecká Telč A, ZŠ Hradecká Telč B, které měly výsledky kolem 50 %.

Obr. 13: Graf porovnání úspěšnosti fyzicko-geografické a socioekonomické části

Zdroj: Vlastní výzkum

Obr. 13 porovnává úspěšnost jednotlivých částí: fyzicko-geografickou a socioekonomickou. Na první pohled je vidět, že procentově dopadla o něco málo lépe fyzicko-geografická část (53 %) oproti socioekonomické části (47 %), a to na všech školách. Podle autorčina názoru je to tím, že fyzicko-geografické pojmy mají žáci lépe vžité a setkávají se s nimi častěji. Například na exkurzích se školou, které absolvovali v nižších ročnících nebo i ve svém volném čase. Jsou to například otázky týkající se názvů rybníků, nejvyššího vrcholu, známé řeky, která zde pramení. Naopak o socioekonomické otázky zatím žáci nejeví velký zájem. Například otázky týkající se historie, známých osobností a pracovních příležitostí. Další možný důvod je v tom, že to jsou otázky sahající do jiných předmětů – českého jazyka, dějepisu a žáci si neumějí propojit oba předměty. Chybí zde mezioborové vztahy. Další možná příčina je, že otázky ze socioekonomické části vyžadují od žáků zamyšlení a to vidí většina žáků jako zbytečné, když není pracovní list klasifikován.

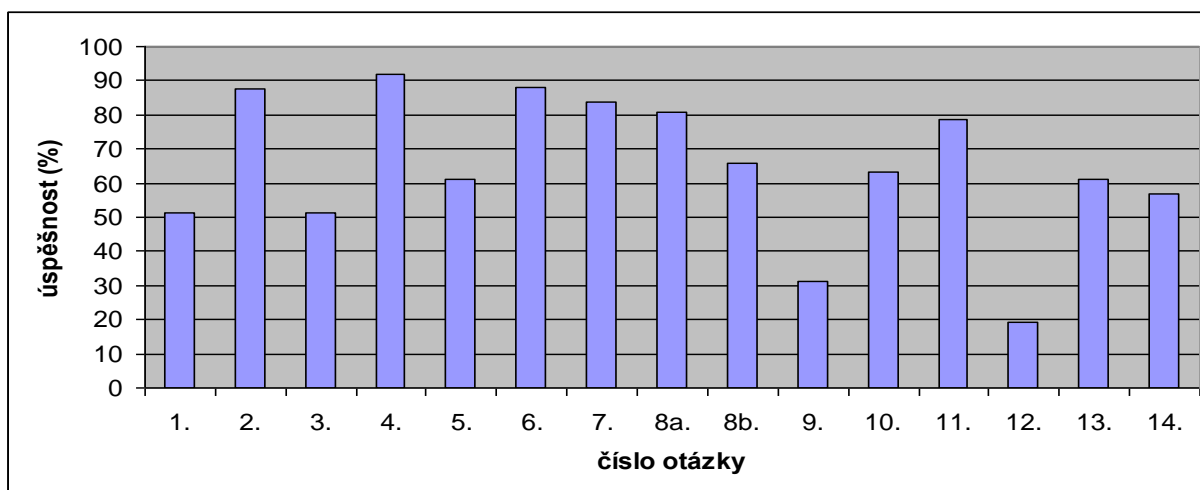
Tabulka 7, Obr. 14 a Obr. 15 porovnává celkovou úspěšnost v jednotlivých otázkách a také porovnává úspěšnost jednotlivých otázek na různých školách.

Tabulka 7: Úspěšnost žáků v jednotlivých otázkách pracovního listu

Otázka	Úspěšnost (%)						
	Celkem	Gymnázium Telč	ZŠ Masarykova Telč A	ZŠ Masarykova Telč B	ZŠ Nová Říše	ZŠ Hradecká Telč A	ZŠ Hradecká Telč B
1.	51,4	33,3	40	42,9	59	72,2	61
2.	87,4	87,6	67,5	78,6	90,6	75	100
3.	51,1	71,4	70	66,6	71,4	16,6	11,1
4.	91,7	80,9	100	90	90,5	88,9	100
5.	61,3	74,6	95	85,7	27,3	46,3	38,8
6.	88,1	100	90	71,1	95,4	77,9	94,4
7.	83,6	66,6	100	90	45,5	100	100
8a.	80,7	90,4	75	80,9	54,5	88,9	94,4
8b.	65,9	66,6	75	66,6	81,8	55,5	50
9.	31,5	42,7	35	35,7	11,4	25	38,9
10.	63,2	73,8	92,5	88	72,3	30,6	22
11.	78,7	95,2	95	83,3	81,8	56	61,1
12.	19,2	57,1	0	14,3	0	16	27,7
13.	61	88	75	66,6	59,1	50	27,3
14.	56,9	85,7	36,4	61,9	57,5	55,6	44,4

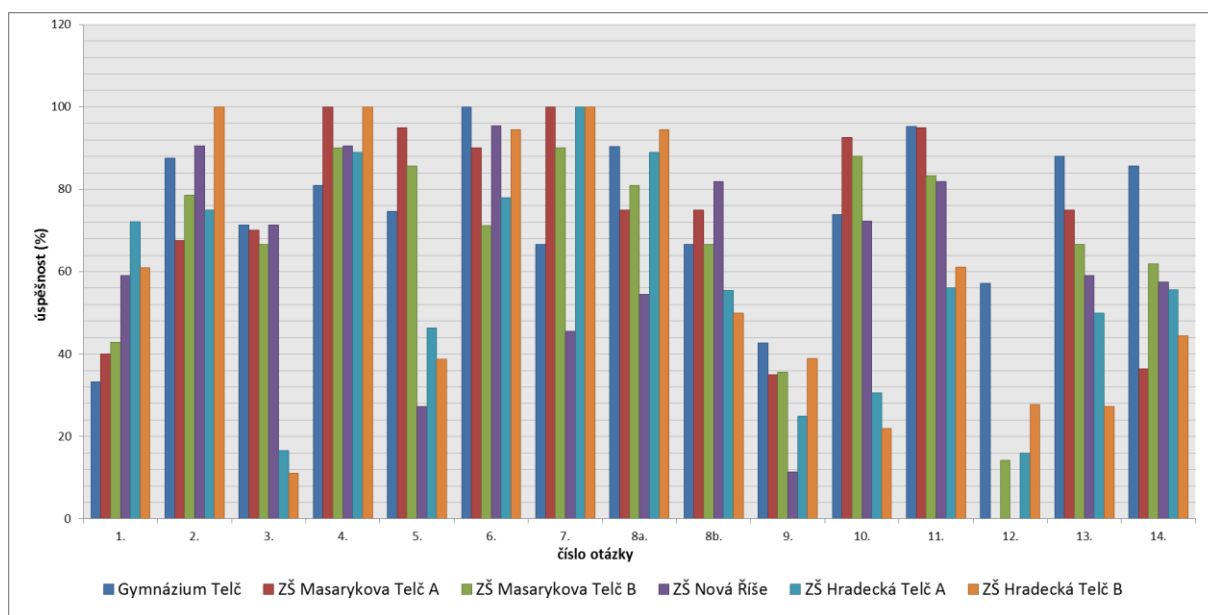
Zdroj: vlastní výzkum

Obr. 14: Graf celkové úspěšnosti v jednotlivých otázkách na všech školách

Zdroj: Vlastní výzkum

Obr. 15: Graf grafického znázornění úspěšnosti otázek na jednotlivých školách

Zdroj: vlastní výzkum

Z grafů je patrné že nejhůře dopadla otázka číslo 12 ze socioekonomické části, jejíž výsledek nedosahuje ani 20 %. Žáci zde měli napsat, kdy byla Telč zapsána na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. Z 50 % to měli dobře pouze žáci Gymnázia Telč a z necelých 30 % odpověděli na tuto otázku žáci ze ZŠ Hradecká Telč B, kolem 15 % měli žáci na ZŠ Hradecká Telč A a ZŠ Masarykova Telč B. Ani jedna správná odpověď nebyla zaznamenána u ZŠ Nová Říše a ZŠ Masarykova Telč A. Žáci mají povědomí, že se Telč řadí do Světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO, ale s datumem zápisu mají problém. Druhá nejproblémovější otázka náleží také do socioekonomické části a je to otázka číslo 9. Žáci měli napsat, kdo a kdy založil Telč. Tato otázka je velice sporná, protože zdroje uvádí odlišné údaje. I na základních školách se tato problematika vyučuje odlišně, proto bylo uznáno více možných odpovědí. I přesto si většinou žáci nevěděli rady a nechávali otázku nevyplněnou. Nejlépe na tuto otázku odpověděli opět žáci z Gymnázia Telč (42,7 %), následovali je žáci ze ZŠ Hradecká Telč B (38,9 %) a vyrovnané výsledky měly třídy ze ZŠ Masarykova Telč (kolem 35 %). Na posledním místě skončila ZŠ Nová Říše. Je to zřejmě tím, že tato škola jako jediná nesídlí v Telči. Žáci nejsou s tímto městem tak spjatí a této problematice je zde věnována mnohem menší časová dotace. Na třetí a čtvrté místo v nejhůře zodpovězených otázkách patří otázky z fyzickogeografické části. Otázka třetí získala pouze 51,1 %. Žáci zde měli za úkol zakroužkovat možnost, která nejlépe vystihuje podněbí Telčska. Tato otázka je spíše orientační, je pro žáky 8. a 9. tříd náročná a šlo zde spíše o odhad. Moc velký úspěch neměla ani otázka číslo 1, která zjišťuje

zařazení Telčska do geomorfologické jednotky. Celková úspěšnost byla 51,4 %. Nejhůře v této otázce skončilo kupodivu Gymnázium Telč, dosáhlo pouhých 33,3 %. Zřejmě to bude tím, že mnozí žáci neznají pojem geomorfologická jednotka, nebo je alespoň zmátl. Naopak krásných 72,2 % získali v této otázce žáci ze ZŠ Hradecká Telč A. Po dotazu na tuto otázku vyučující zdělil, že na tento pojem narazili v předchozích hodinách. Proto znalo odpověď velké procento žáků.

Nejúspěšnější otázka z pracovního listu byla otázka číslo 4 z fyzické geografie, a to jaká na území Telčska pramení nejznámější řeka. Odpovědi se pohybují mezi 80 – 100 %. Druhý nejlépe zodpovězený dotaz je ze sociální geografie. Žáci zde měli napsat, do kterého kraje se řadí Telčsko. Gymnázium bylo v této otázce 100 %, i ostatní školy se pohybují kolem 70 – 95 %. Třetí nejúspěšnější otázka číslo 2 je opět z fyzické geografie. Dotaz zde byl - jaký je nejvyšší vrchol na Telčsku a přibližnou výšku. Autorka byla mile překvapena školou ZŠ Hradecká Telč B, která měla tuto otázku 100%. Nejspíš to bude tím, že žáci podnikají geografickou exkurzi do campu Řásná, která je vzdálená od tohoto vrchu jen 3 km a součástí exkurze je i výšlap na vrchol.

Na Obr. 15 si můžeme prohlédnout úspěšnost jednotlivých škol v jednotlivých otázkách. Mile zde autorku překvapuje 100% úspěšnost v některých otázkách (ZŠ Hradecká Telč B v otázce č. 2, 4, 7; ZŠ Masarykova Telč A v otázce č. 4, 7 a Gymnázium Telč v otázce č. 6). Bohužel se zde setkáme i s nulovou úspěšností, ale to pouze u otázky č. 12. Za povšimnutí stojí otázka 8 b, ve které skončila jako v jediné na prvním místě ZŠ Nová Říše. Je to pochopitelné, protože tato otázka se zabývá počtem obyvatel Nové Říše jako druhé největší obce na Telčsku. Celkově výsledky ZŠ Nová Říše jsou odlišné od zbývajících škol, které sídlí v Telči. Rozdílnost se projevuje hlavně v socioekonomické části. Je zde vidět, že žáci z této školy nemají takový citový vztah k Telči. Například neznají názvy rybníků obklopující Telč jakožto vodní pevnost, jméno starosty města Telč. Velmi špatně dopadli v otázce č. 9 - Kdo a kdy založil Telč. Jistě toho ví více z historie Nové Říše. U posledních dvou otázek (významné akce konané v Telči a okolí a podniky a pracovní příležitosti na Telčsku) uváděli spíše odpovědi spojené s Novou Říší, což je naprosto v pořádku.

6.3 SHRNU TÍ VÝSLEDKŮ

Čas na vyplnění pracovních listů byl zadán na 20 – 25 minut a ve všech případech byl dostačující. Ale i přesto se nedá říci, že jde o objektivní posouzení výuky na školách. To by musela být autorka přítomna na každé hodině, která je věnována tomuto tématu a to je z časových důvodů nereálné. Určitě by se tím nabourala soustředěnost a klid ve třídě.

Pracovní listy byly zadány v květnu roku 2011 v osmých a devátých třídách. Podmínkou bylo, aby měli žáci probraný místní region. Tomu se věnují v 8. – 9. ročníku či 4. stupni nižšího gymnázia. Časová dotace je zde velice rozdílná. ZŠ Hradecká uvedla časovou dotaci 24 hodin, ale to je asi myšlená celá látka České republiky. ZŠ Nová Říše měla časovou dotaci 10 hodin, nyní je ovšem snížena na 2 hodiny, což odpovídá i u zbylých škol. Látku se vyučující snaží ve všech školách provázat s výukou České republiky a snaží se zde o jisté srovnání. Obsahová náplň se samozřejmě odráží v časových možnostech. Všechny školy do dotazníku uvedly přírodní podmínky, ekonomickou strukturu, hospodářství a místopis. Na Gymnáziu Telč věnují určitý čas místním tradicím a zvykům, na ZŠ Hradecká Telč se vyučující snaží zahrnout do výuky i cestovní ruch, který je pro Telč velmi charakteristický. Jako zdroj informací bývá nejčastěji využíván internet. A to jak u učitelů, tak i u žáků. Dále to jsou knihy, kterých ovšem o Telčsku není mnoho, časopisy, informační brožurky a v neposlední řadě vlastní zkušenosti. Protože všichni vyučující pocházejí z okolí Telče, tak tuto problematiku dobře znají. Ani na jedné škole se autorka nesečkala s tím, že by byla výuka podávána pouze frontální výukou. Učitelé se snaží látku oživit projekty, samostatnou prací a mezioborovými vztahy. Snaží se spolupracovat především s dějepisem, občankou výukou, matematikou a přírodopisem. Samozřejmě také záleží na druhém aprobačním oboru vyučujícího. V tomto výzkumu má jako druhý obor matematiku vyučující na ZŠ Nová Říše a ZŠ Masarykova Telč. Vyučující na ZŠ Hradecká a Gymnáziu Telč mají jako druhý obor tělesnou výchovu. V rámci výuky místního regionu se nabízí spojit hodinu s exkurzí po okolí, či delším výletem. Což kromě Gymnázia Telč podnikají všechny školy. ZŠ Masarykova Telč podniká vycházky po okolí s účelem získat nejrůznější data o mikroregionu, dále mají naplánovaný výlet na přehradu v Nové Říši. ZŠ Hradecká Telč podniká výlet do campu v Řásné, který je spojen s výšlapem na Javořici a dále výlet do Slavonic, což je už mimo ORP Telč. ZŠ Nová Říše navštěvuje v rámci výuky Telč, meteorologickou stanici a čističku odpadních vod. Při výuce se setkávají vyučující s malou znalostí regionu a s nezájmem žáků o své okolí. Dále si při rozhovoru stěžovali na malou časovou dotaci a na velmi málo zdrojů,

z kterých by se dalo čerpat. Podle názoru autorky by bylo vhodné, kdyby se tomuto tématu věnovalo více času, protože je velmi důležité, aby žáci znali prostředí, ve kterém žijí. Dále doufá, že látku místního regionu obohatí pracovní učebnicí, metodickou příručkou pro učitele vytvořenou k této učebnici, návrhem třídního geografického projektu a návrhem naučné geografické exkurze, které jsou součástí této práce

7 VLASTNÍ NÁVRH VÝUKY MÍSTNÍHO REGIONU

Tato kapitola je zaměřená na návrh vlastní výuky místního regionu Telčsko na 2. stupni základní školy a nižších ročnících víceletého gymnázia. Nejprve je zde popsána metoda, forma výuky a časová dotace jednotlivých kapitol. Dále následuje návrh naučné exkurze, školní geografický projekt a součástí příloh je na závěr návrh pracovní učebnice, která zpracovává látku místního regionu Telčsko. K této učebnici je vytvořena metodická příručka pro učitele.

7.1 METODY A FORMY VHODNÉ PRO VÝUKU MÍSTNÍHO REGIONU

Při výuce místního regionu se nabízí využití méně tradičních stylů výuky, než je pouze frontální výuka. Tato látka je žákům velmi blízká, spoustu informací znají z každodenních situací a proto mohou pracovat samostatně, ve dvojicích nebo ve skupinách. Nabízí se zde pro žáky spousta prostoru k zamyšlení, individuálního a kreativního přístupu k výuce. Toho si jsou vědomi i učitelé na zkoumaných školách a do dotazníku na otázku metod a forem výuky uvedli vedle frontální výuky i netradiční způsob vyučování. Snaží se hodiny zeměpisu interaktivně propojit s hodinami ostatních předmětů. Zařadit do vyučování i projektovou výuku a podnikat se žáky práce v terénu. V dnešních třídách se můžeme velmi často setkat s interaktivní tabulí. Ta, pokud je kvalitní příprava pedagoga, může žáky správně motivovat k většímu zájmu o látku a učivo obohatit. Pomocí těchto tabulí je možné doplňovat do textu slova, přiřazovat názvy k obrázkům, fotkám apod. Je možné vložit do textu internetový odkaz, který lze pak snadno během výuky otevřít a pustit si například připravené video.

Tato kapitola je vytvořena pomocí zkušeností z průběžných a souvislých praxí, pomocí hodin didaktiky a některé nápady jsou převzaty z publikací (Kühnlová 1997, 2007) a internetových stránek www.rvp.cz.

Mezi velmi často využívané netradiční metody výuky patří **projektová výuka**. Jejím znakem je snaha propojovat poznatky z různých oblast s tím, s čím se žáci setkávají v běžné realitě. Obliba projektové výuky pramení právě z toho, že tato metoda umožňuje překlenout rozdílnost poznatků a častou odtrženost výuky od reality. Projektové vyučování se orientuje především na zkušenosti žáka. Díky úzkému vztahu s reálným životem také žáky takový způsob učení mnohem více baví a jsou pro učení motivovanější. Probouzí se jejich přirozený zájem o poznávání. Velmi důležitou součástí projektu je rozvoj klíčových kompetencí žáka.

Jsou to kompetence k řešení problému, kompetence komutativní, kompetence sociální a personální a kompetence občanské. (www.rvp.cz)

Další vhodnou a efektivní metodou netradiční výuky je **integrovaný způsob výuky** místního regionu. Tato metoda se snaží o stírání hranic mezi předměty a nabízí širší přístup ke vzdělání. Učí žáky dívat se na svět komplexně, vyznat se v mezioborových souvislostech, propojovat poznatky v jednotlivých předmětech a přiblížit tak obsah vzdělání reálnému životu. Tento způsob výuky ovšem vyžaduje od pedagogů značné didaktické a organizační schopnosti, orientaci v učivu a velké množství kreativity. (www.rvp.cz)

Téma místního regionu nabízí další netradiční způsob výuky a to je **výuka zeměpisu v terénu** (naučná geografická exkurze). Terénní výuka představuje formu vyučování, již nelze použít ve školních lavicích a která vede žáky ke sledování základních přírodních a společenských procesů, jejich rozložení a specifika projevu v krajině. Navíc u žáků umožňuje rozvoj celé řady potřebných dovedností. Pokud výuka probíhá v místní oblasti, má navíc značný výchovný potenciál. Vyučování v terénu umožňuje, na rozdíl od výuky ve školních lavicích, realizaci řady metod a forem výuky, které by ve školní třídě nebyly možné. Jedná se např. o pokus se sesbíraným materiálem, výzkum na základě samostatně zjištěných poznatků, v krajině lze realizovat projektovou výuku nebo využít řady metod kooperativní a zážitkové pedagogiky apod. Vhodné je zařadit samostatnou a skupinovou práci žáků, badatelské a problémové metody výuky podpořené pracovními listy a dalšími informačními materiály. Terénní výuka tak patří k nejkompexnějším formám výuky. (www.rvp.cz) Podle autorčina názoru patří tyto tři zmíněné netradiční metody vyučování k nejvhodnějším metodám výuky místního regionu z již zmíněných důvodů. Proto jsou tyto tři metody rozpracovány v dalších podkapitolách této práce.

Dále zde budou uvedeny a podrobněji rozebrány další způsoby netradiční výuky místního regionu, které jsou využity v pracovní učebnici. Důležitá metoda je **vyhledávání informací pomocí různých publikací nebo internetu**, které může být zadáno formou referátů nebo projektu pro jednotlivce, dvojice či skupiny. Žáci mohou využít literatury, kterou lze půjčit v místní knihovně, informace mohou získat na Informačním centru v Telči a další velmi oblíbená metoda hledání informací je pomocí internetu. Další velmi přínosná a pro žáky zajímavá je metoda **diskuse a besedy**. Vhodná témata pro tuto metodu se dají snadno nalézt z okolí krajiny. Například znečištění životního prostředí, regionální rozvoj, využití pozemku, etnické spory a podobně. Beseda by pak byla vhodná s významnou osobou či odborníkem na dané téma (starosta, hudebník, pamětník, spisovatel, kronikář, malíř). **Práce**

s mapami, plány obcí a leteckými snímky, by mělo být samozřejmostí ve výuce zeměpisu a velmi se hodí do výuky místního regionu. Žákům může být předložena řada turistických map, cyklistických map, autoatlasů, historických map, plánek měst a leteckých snímků, aktuální plány obce, na kterých jim budou vysvětleny základní kartografická pravidla. Dále mohou pomocí map sledovat, jak se mění jejich okolí v průběhu let, využití ploch a rozložení zeleně, hodnocení kvality bydlení, růst a rozvoj obce, kvalita životního prostředí. Tuto činnost lze dobře doplnit i o internetové mapy, kde pomocí družicových snímků je velmi detailně zpracována převážná část světa. Metoda tvorby **myšlenkové mapy** pomůže žákům ucelit si vnímání svého bydliště, důležitých míst v této obci a také poznat bydliště svých spolužáků. **Kreslení a fotografování v krajině** motivuje žáky k pozorování přírody ve svém okolí, upozorní je na různé zajímavosti a zvláštnosti krajiny, její proměny během roku. Do výuky místního regionu se mohou také zařadit různé výlety, procházky po okolí, návštěvy, výstavy, muzea, galerie, kulturní, přírodní či historické památky, volné psaní, brainstorming, názorová škála, geografický informační systém, práce s územním plánem, výuka v muzeu, poznávání historických, uměleckých a technických památek, lidové architektury, drobných staveb v krajině, tradic a svátků, nákresy na papír velkého formátu, ochranné aktivity, hry s funkcemi, autentické učení, zakládání osobních sbírek nebo celoškolský projekt. (Kühnllová, 2007)

Téma místního regionu by mělo být zařazeno k výuce o České republice, aby mohlo dojít ke srovnání v jednotlivých složkách. Záleží na rozložení učiva na konkrétní škole, ale většinou je tato látka probírána v 8. – 9. ročnících na základní škole. V návrhu této diplomové práce by téma místního regionu bylo vymezeno v rámci 8. ročníku a to z důvodu větší časové dotace na hodiny zeměpisu. (2 hodiny týdně oproti 9. ročníku, kdy je zeměpisu věnována pouze jedna hodina týdně). Nejprve by byla probírána látka České republiky, na tuto látku by navazovala výuka o kraji Vysočina a poté výuka místního regionu. Žáci by měli už znát základní pojmy z fyzické a sociální geografie. Na základě průzkumu dotazovaných škol bylo zjištěno, že časová dotace na toto téma se pohybuje v rozmezí 3 – 8 hodin. Na probrání celé látky místního regionu a srovnání údajů s Českou republikou by bylo vhodné věnovat tomuto tématu 9 – 10 vyučovacími hodinami. Úvodní hodina by byla motivační, může se použít metoda brainstorming, během něhož by žáci bez obav a kritiky uváděli vše, co je napadne k tématu místního regionu, a volně by se mohli vyjádřit k myšlenkám ostatních. V této úvodní hodině by byli žáci seznámeni i s polohou tohoto regionu. V následujících osmi hodinách by byla výuka zaměřena nejprve na fyzicko-geografickou část, později na socioekonomickou. Druhá hodina by se zabývala geologií a geomorfologií. Na tuto látku by ve třetí hodině navázalo

podnebí a vodstvo. Čtvrtá hodina by byla zaměřená na půdy, faunu, flóru a ochranu přírody. Pátá hodina by patřila již do socioekonomické části, kdy by řešila obyvatelstvo a hospodářství. Šestá hodina by se zaměřila na zemědělství a průmysl. V sedmé hodině by se probíraly služby a cestovní ruch. Osmá hodina by se věnovala Telči jakožto centru tohoto regionu. V deváté hodině by mohla být realizovaná krátká exkurze po okolí. Látku lze doplnit o třídní geografický projekt, který by byl utvářen během delšího časového úseku, a finále by mělo ladit se zakončením výuky místního regionu. Tuto látku lze vhodně doplnit naučnou geografickou exkurzí, kde si žáci mohou prohlédnout některé přírodní a kulturní atraktivity a zároveň si vyzkouší praktická cvičení v terénu. Jako úplné zopakování této látky může být na závěr uskutečněný týden mezioborové výuky na téma místní region. Žáci by se v tomto týdnu věnovali ve všech vyučovacích předmětech tématu místního regionu, ze kterého by získali ucelené informace o svém bydlišti.

7.2 NÁVRH TŘÍDNÍ NAUČNÉ EXKURZE

Název: **Poznáváme zajímavosti v Telči a okolí**

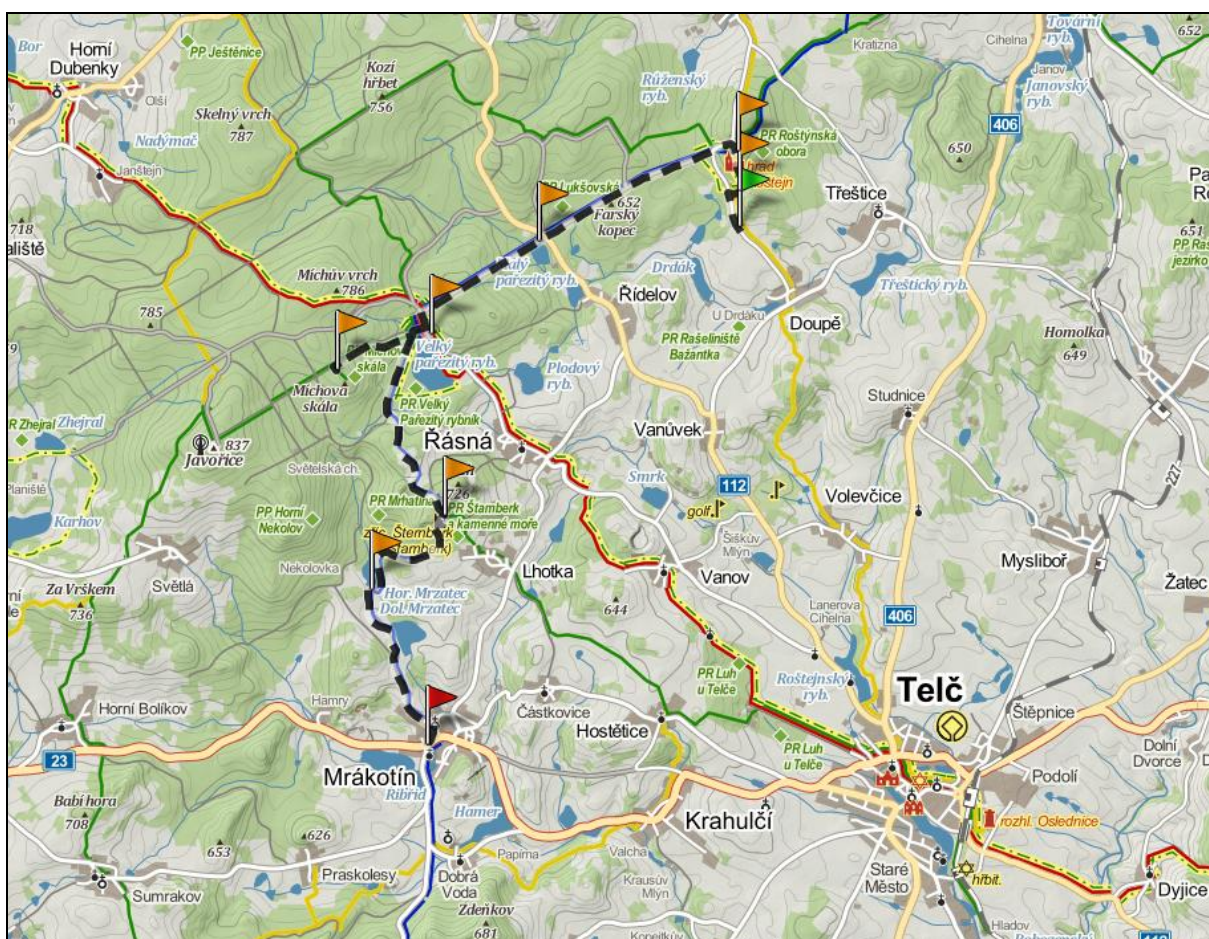
Tato exkurze by měla být realizována žáky 8. a 9. ročníku základních škol nebo pro tercii a kvartu gymnázií. Exkurze by měla navazovat na probranou látku místního regionu a může sloužit jako zopakování probrané látky v praxi. Jedná se o celodenní exkurzi. Na začátku exkurze by byli žáci dovezeni autobusem z Telče do obce Doupí. Zde by byl začátek exkurze. Žáci by ušli zhruba 14km trasu po turistické značce. Exkurze končí v obci Mrákotíně, odkud by byli dovezeni zpět do Telče. Jako dozor by na exkurzi měli fungovat dva pedagogové, kteří si musí zároveň připravit krátký výklad na jednotlivé zastávky. Ideální je účast pedagoga zeměpisu a dějepisu či přírodopisu, protože má exkurze mezipředmětovou povahu a látka zeměpisu se zde propojuje právě s přírodopisem a dějepisem. Žáci budou rozděleni do skupin po 3 – 4. Každá skupina dostane pracovní list, který budou mít za úkol během exkurze vypracovat. Mohou si do něj také zapisovat zajímavosti, které se dozvědí například z informačních tabulí, které jsou rozmístěné v celé trase. Odhadovaný čas ke zdolání necelých 14 km jsou 4 hodiny. Zastávky a exkurze v lomu, a také jízda autobusem zaberou 2 – 3 hodiny, proto je celkový čas výletu odhadován na 6 - 7 hodin. Vyjíždělo by se v osm hodin ráno od školy a návrat je plánovaný mezi 14 – 15 hodinou. Po exkurzi je možné vytvořit z vyplněných pracovních listů a fotografií ve třídě nástěnku a celou exkurzi zhodnotit.

Popis exkurze:

Sraz všech účastníků je plánovaný na 7. 45 hod. u základní školy. Po prezenci všech účastníků bychom autobusem vyjeli do obce Doupí. Odtud bychom pokračovali pěšky k hradu Roštejn. **První** zastávka by byla ještě před hradem u Roštýnské obory. Zde by si žáci vyplnili svůj první úkol v pracovním listě pomocí naučné tabule. **Druhá** zastávka by byla po půl kilometru na hradu Roštejnu. Zde by byla zastávka o něco delší, aby si žáci stihli udělat náčrtek do svých pracovních listů. **Třetí** zastávka je plánovaná u Malého pařezitého rybníka, kde budou žákům rozdány teploměry a provedou své první měření teploty vzduchu. **Čtvrtá** zastávka je po 4,4 ujitých kilometru u obce Řásná. U místního kiosku bude uskutečněna půlhodinová přestávka na občerstvení. Zároveň během ní žáci zodpovědí otázky vztahující se k této zastávce s názvem Přírodní rezervace Velký Pařezitý rybník. Žáci zde provedou další měření teploty. Po hrázi rybníka vede naučná stezka, díky níž žáci zjistí nadmořskou výšku a další informace potřebné do pracovního listu. Poté nás čeká kilometrové stoupání po zelené turistické značce k **páté** zastávce se jménem Míchova skála. Z vrcholu skalního bloku se

naskytne výhled na celou okolní krajinu, na nejvyšší vrchol Jihlavských vrchů – Javořici, a také je možné zahlédnout i špičku věže nedalekého hradu Roštejn. Žáci zde budou mít za úkol provést další měření teploty a vyplnit otázky týkající se geologie tohoto skalního útvaru. Tato zastávka zabere zhruba 15 minut. Poté se vrátíme zpět po zelené stezce na rozcestník a dáme se po modré turistické značce. Po 2,6 km dojdeme k **šesté** zastávce, kterou je PR Štamberk a kamenné moře. Jedná se o zříceninu středověkého hradu ukrytého v lesích. Žáci budou mít možnost dozvědět se něco málo o historii tohoto hradu pomocí informační tabule a krátké přednášce pedagoga. Zodpoví zde otázky ve svém pracovním sešitě a provedou poslední měření. Dále zde budou mít další praktický úkol a to poznat podle pařezu stáří stromu. Tato zastávka zabere 15 minut. Poté budeme pokračovat po modré turistické značce k rybníkům Hornímu a Dolnímu Mrzatici, kde je **sedmá** zastávka a žáci mají za úkol sledovat meandry na potoku Myslůvka. Potom trasa pokračuje dále po modré turistické značce do obce Mrákotín. **Osmá** zastávka je Kamenolom v Mrákotíně, ve kterém by již byla domluvená exkurze. Kvalifikovaným pracovníkem by byla sdělena stručná historie lomu, postup při získávání žuly a způsob opracování. Žáci by si vyplnili své úkoly v pracovním listě. Předpokládaný čas strávený na této zastávce je 30 – 40 minut. Následoval by převoz pomocí autobusu zpět do Telče.

Obr. 16: Mapa naučné stezky Poznáváme Telč a okolí

Zdroj: www.mapy.cz

Obr. 17: Výškový profil naučné stezky

Zdroj: www.mapy.cz

Seznam zastávek

1. PR Roštýnská obora
2. Hrad Roštejn
3. Malý Pařezitý rybník
4. Přírodní rezervace Velký Pařezitý rybník

5. Míchova skála
6. Štamberk a kamenné moře
7. Rybníky Horní a Dolní Mrzatec
8. Kamenolom Mrákotín

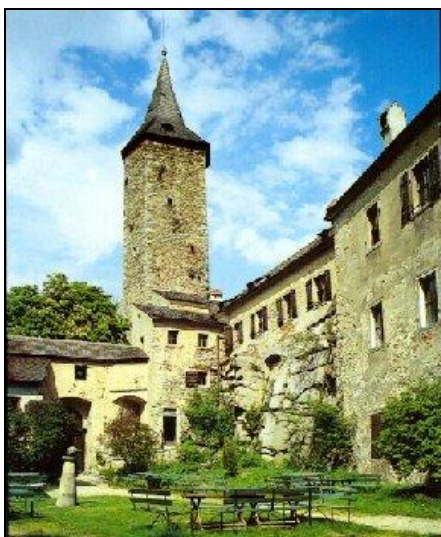
1. Zastávka - Roštýnská obora

Obr. 18: Roštýnská obora

Byla založena při přestavbě hradu Roštejna Zachariášem z Hradce v 2. polovině 16. století a sloužila k chovu vysoké a černé zvěře. Dnes je zde přírodní rezervace o rozloze 32 ha s nejrozsáhlejším porostem starých bučin na Vysočině s převládajícím bukem lesním, doprovázeným javorem klenem, jilmem drsným a lípou malolistou. Některé stromy zde dosahují stáří 150-200 let.

2. Zastávka – hrad Roštejn

Obr. 19: Hrad Roštejn

Hrad Roštejn pochází z poloviny 14. století. Vystavěli jej asi pánové z Hradce. Kolem r. 1353 byl obehnan gotickým opevněním s kruhovými baštami, z nichž se dodnes zachovaly zbytky hradeb. Jako sousední hrady byl asi pobořen za husitských válek. V r. 1477 však byl opraven a rozšířen hradní palác a předhradí. U hradu byla zřízena velká obora, která byla za švédského obléhání v r. 1643 značně poškozena. Hrad byl pro veřejnost otevřen v roce 1969. Dnes je hrad v majetku Kraje Vysočina a spravuje ho Muzeum Vysočiny Jihlava p. o. Jsou zde vystaveny sbírky z fondu Muzea Vysočiny Jihlava.

3. Zastávka – Malý Pařezitý rybník

Obr. 20: Malý Pařezitý rybník

Nedaleko Javořice, nejvyšší hory Českomoravské vrchoviny, se v nadmořské výšce 630 m rozkládá malebný Malý Pařezitý rybník. Rybník je obklopen cennými rašeliništními společenstvy a vyskytuje se zde například chráněná rostlina dřípatka horská. Rybník je druhým z dvojice rybníků Pařezáků, které stavěl Jakub Krčín. Oba rybníky svému jménu vděčí za to, že byly postaveny v lesích. Na jejich dně se dodnes nacházejí téměř zkamenělé pařezy kdysi

vykácených mohutných smrků a dubů. Tyto pařezy je možné spatřit jen při podzimních výloveh ryb, kdy se rybníky vypouštějí.

4. Přírodní rezervace Velký Pařezitý rybník

Obr. 21: Velký pařezitý rybník

Přírodní rezervace Velký Pařezitý rybník je jedním z nejčistších rybníků na Vysočině, který založil v roce 1565 Zachariáš z Hradce. Měl sloužit především jako zdroj pitné vody pro město Telč. K tomuto účelu byla zbudována umělá strouha, která vodu přiváděla do města. Na dně rybníka se dochovaly četné pařezy původního lesa, které jsou zde již z dob založení. Odtud je název Velký

Pařezitý rybník. Voda má zde charakteristické červené zabarvení díky rašelině, která se nachází v jedné části zvané Vejtopa. Předmětem ochrany je vlastní vodní plocha, okrajové mokřadní olšiny a rašelinné březiny. Rezervace byla vyhlášena v roce 1984 o rozloze 23,5 ha. Okolní příroda odpovídá svým charakterem krajinnému typu horské tajgy, a proto zde najdeme vzácné druhy subarktické a alpínské květeny. Rybník leží v nadmořské výšce 680 m n. m. a umožňuje jedinečný pohled na nejvyšší bod Vysočiny – Javořici. Kolem hráze vede naučná stezka. Celkem 4 informační zastávky seznamují veřejnost se zajímavostmi a životem v okolí rybníka.

5. Přírodní památka Míchova skála

Obr. 22: Přírodní památka Míchova skála

Míchova skála je přírodní památka, která se nachází nedaleko vrcholu Javořice. Je tvořena dvěma skalními věžemi, které dosahují zhruba 13 metrů. Skalisko je tvořeno drobnozrnnou až středně zrnitou žulou centrálního moldanubického masivu. Žula má výraznou lavicovitou odlučnost. Vyskytují se zde četné převisy, odtokové žlábký, puklinové jeskyňky a torza skalních mís. Na svazích skal jsou vyvinuta kamenné moře a hranáčové haldy. Na vrcholku, jehož výstup zvládne téměř každý, je okouzlující pohled na Jihlavské vrchy. Dominantou je Javořice, kde se tyčí televizní vysílač. Traduje se, že v roce 1829 byl v místech Míchovy skály zastřelen poslední vlk Jihlavských vrchů.

6. Hrad Štamberk

Obr. 23: Hrad Štamberk a kamenné moře

Hrad Štamberk patřil ve středověku k nejrozsáhlejším opevněným panským sídlům doby předhusitské na jihozápadní Moravě. Hrad o celkové rozloze 1 ha ležel v nadmořské výšce 695 m n. m. Založil jej nejspíše Jaroslav ze Štemberka. Poprvé je však hrad doložen až roku 1356, kdy je Štěpán z Březnice prodal Jindřichovi z Hradce. Pánům z Hradce Šternberk náležel až do husitských válek, které přinesly hradu zánik. Hrad už nebyl nikdy obnoven. Dodnes se dochovalo pouze torzo zdi palácového stavení a několik náznaků vnějšího opevnění. Hrad je spojován s pověstmi o templářích a jejich pokladech skrytých ve skalách, tajných chodbách, které prý vedly dokonce až do Telče a na blízký hrad Roštejn. V okolí zříceniny byla vyhlášena

přírodní rezervace. Rostou zde původní bukové porosty a nacházejí se zde balvanité svahy přecházející v kamenné moře.

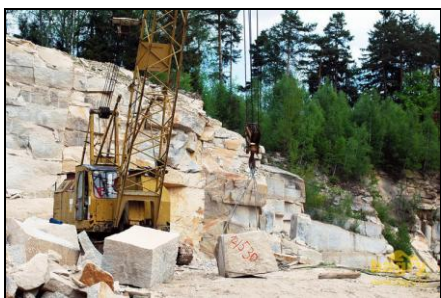
7. Rybník Horní a Dolní Mrzatec

Obr. 24: Rybníky Horní a Dolní Mrzatec

Mezi obcí Lhotka a Mrákotín najdete další z krajově vyhlášených dvojic rybníků. Leží částečně v polích na okraji lesních hvozďů, kterým vévodí nejvyšší hora Vysočiny Javořice. Zde pramení potoky napájející tyto rybníky. Voda Horního Mrzatec je stejně průzračná jako ve Velkém Pařezáku. V okolí Horního Mrzatec se vyskytují vzácná a ohrožená společenstva rostlin - např. kriticky ohrožená pobřežnice jednokvětá.

8. Kamenolom Mrákotín

Obrázek 25: Kamenolom Mrákotín

Mrákotín byl založen nejspíše na samém konci 12. století. Největší slávu prožilo ovšem ve 2. Polovině 19. Století, kdy zde začala těžba granitu. V okolí Mrákotína probíhá těžba granitu již od 19. Století. Vyráběly se zde žulové schody, pomníky a okna různých slohů. Žula se začala brousit a leštit. Mrákotínská žula se velmi rychle proslavila do celého světa. Mezi odběratele patřilo Polsko, Německo, Rusko a Rakousko. Roku 1923 zde byl zhotoven nejznámější žulový monolit v České Republice, který putoval na Pražský hrad. Těžba žuly se zde provádí odlamováním bloků o velikosti $1,5 \text{ m}^3$. V současnosti se surovina používá především na řezání a leštění dekoračních prvků a výrobu obrubníků a dlažebních kostek. Lokalita se nachází 1,2 km západně od obce Mrákotín.

7.3 TŘÍDNÍ GEOGRAFICKÝ PROJEKT

Školní a třídní geografický projekt je poměrně nová metoda výuky na českých školách, která se postupně začíná úspěšně prosazovat. Ve vyspělých zemích Evropy je tato metoda hojně využívána zejména v Německu, Švýcarsku, Nizozemí, Dánsku a Rakousku. Přináší dobré zkušenosti z praxe, oblibu jak u učitelů, tak i u samotných žáků na obou stupních všeobecně vzdělávacích škol. Nejde však o metodu zcela novou. V České Republice byla projektová metoda v zeměpise propagována již ve 30. letech, v období prosazující se reformní pedagogiky a její kořeny sahají v Německu do začátku 20. století.

Podstatou metody školního geografického projektu je řešení úkolů, které skutečně existují nebo by mohly existovat. Týká se aktuálních problémů, nebo problémů nejbližší budoucnosti. Výjimečně se vztahují k problémům minulosti. Projekt se může zabývat problémy celého světa, ovšem pro žáky je jednodušší řešit problémy místního regionu a obce, ve které se nachází jejich bydliště, škola. Toto prostředí je jim dobře známé a mohou se v něm lépe orientovat. Ke správnému řešení problému potřebuje žák znát řadu vědomostí a dovedností jak z geografie, tak i z ostatních souvisejících předmětů a oborů. Při řešení projektu se rozvíjí i žákova osobnost a schopnosti, kdy je nucen navrhnout řešení, rozhodovat, diskutovat s ostatními žáky, své rozhodnutí zdůvodnit, samostatně vypracovat vlastní návrh a obhájit ho před ostatními. Žáci si při řešení problémových situací rozšiřují znalosti o místním regionu, angažují se ve prospěch obecních nebo regionálních zájmů a mohou si zkusit uplatnit vlastní vědomosti a dovednosti při řešení skutečných problémů. (Kühnlová, 2007) Podle Kühnlové (2007) se skládá geografický projekt z několika kroků:

- a) *Motivační úvod*, v němž seznámíme žáky se smyslem a hlavními cíli úkolu, s problémovou situací, kterou mají za úkol vyřešit. Cílem motivačního úvodu je nejen probudit zájem o problém, ale také vyvolat chuť zapojit se do jeho řešení. Součástí motivace by měla být představa o možném využití vyřešeného projektu.
- b) *Rozbor úkolu, možnosti řešení, plán činnosti*, ve které žáci dostanou podklady (plánky, mapy, data, informace, fotodokumentace atd.), diskutují o způsobech a postupech řešení, vypracování plánu činnosti.
- c) *Zpracování projektu*. Projekt může být zpracován ve škole i v terénu, a eventuálně i ve volném čase žáků. Proto musí být dobře připraven a plán realizace by měl být dostatečně flexibilní. U nejstarších studentů je vhodné ponechat určitou volnost zpracování, měli by však bezpodmínečně splnit termín odevzdání

- d) *Shrnutí, prezentace výsledků před třídou, diskuse, návrhy řešení, závěr.* Důležité je propojení výsledků činnosti všech skupin, objasnění řešených problémů, konfrontace různých názorů a zařazení nových zjištěných skutečností do výsledků řešení jednotlivých skupin. Závěr by měl být zaměřen hlavně na hodnocení práce skupin, na zpracování společného řešení a na rozhovor o jeho významu.
- e) *Využití projektu.* Významnou součástí školního geografického projektu zaměřeného na místní region nebo obec je využití výsledků řešení. Podle aktuálnosti tématu v rámci místního regionu nebo sídelního útvaru, podle využitelnosti v rámci školy nebo s ohledem na možné širší uplatnění základních myšlenek projektu v obecnější rovině usměrňuje učitel motivaci, řešení i formulaci výsledků projektů tak, aby skutečně či obrazně přispěl k řešení určité aktuální situace nebo potřeby. Právě tato součást projektu má značný motivační a výchovný efekt.

Školní a třídní geografické projekty mohou být koncipovány jako činnost v jedné vyučovací hodině, v částech několika hodin eventuálně s přidáním společné akce v odpoledních hodinách či o víkendu, mohou být organizovány jako dobrovolné úkoly a mohou být vyhlášeny jako dlouhodobější projekty.

Realizace projektu

Název projektu: Přijede k nám pan prezident

Tématem projektu je návštěva pana prezidenta, který by přijel na tři dny do regionu Telčsko. Může být v tomto projektu použita i jiná známá osoba, například herec, zpěvák, politik nebo spisovatel. Délka projektu je zvolená na jeden týden a projekt by byl realizován ve všech vyučujících hodinách. Měl by tedy mezipředmětovou povahu. Žáci budou mít za úkol představit tento region panu prezidentovi po všech stránkách. V každém předmětu si připraví právě takovou charakteristiku regionu, která se vztahuje k danému předmětu. Projekt je vhodný v kterémkoliv ročníku na druhém stupni základní školy. V této DP je zadán do 8. tříd ZŠ a měl by navazovat na probranou látku místního regionu. Projektu je věnován týden školní docházky, během které budou mít žáci za úkol představit své bydliště panu prezidentovi, připravit si pro něj procházku po Telči či na nějaké zajímavé místo, seznámit ho s historií, kulturou, faunou a florou, seznámit ho s významnými osobnostmi, které působily na Telčsku a další zajímavosti. Žáci by byli rozděleni do čtyř skupin po 5 – 6 členech. Záleží na počtu žáků ve třídě. Pracovní úkoly by si rozdělila každá skupina sama. Hodnocení a prezentace projektu by proběhla v pátek a žáci by prezentovali své projekty před celou třídou. Poté by byl vybrán nejpovedenější projekt a umístěn do místních novin, na internetové stránky města či

na veřejnou nástěnku v Domově dětí a mládeže. Ostatní projekty si žáci mohou vystavit na nástěnku ve třídě.

Cíl projektu

Hlavním cílem tohoto projektu je to, aby si žáci uvědomili krásy a vzácnosti svého okolí a začali si jich vážit. Dále se při projektu seznámí s historickými, přírodními a kulturními zajímavostmi ve svém okolí, které zatím neznají a mohou se inspirovat k výletu. Díky mezipředmětové povaze tohoto projektu dojde k propojení informací a snadnějšímu zapamatování informací. Činnosti žáků při projektu by měli vést k rozvoji klíčových kompetencí. Projekt podporuje komunikační a organizační schopnosti. Žáci se naučí prosadit si svůj názor a nápad, budou vedeni k individuálnímu a kreativnímu myšlení, sběru a selekci informací.

Organizace

- a) *Motivační úvod:* Úvodní hodina by sloužila k seznámení žáků s projektem. Učitel by sdělil zadání projektu, jeho průběh, organizaci a požadované výsledky. Podrobnější zadání jednotlivých úkolů by se uskutečnilo v každém předmětu zvlášť. Dále by byl žákům sdělen způsob závěrečného hodnocení a prezentace výsledků. Poté by byli žáci rozděleni do skupin. Ve zbytku hodiny by mohla proběhnout diskuse o tom, jak důležité je znát dobře svůj region, jaké má zvláštnosti, klady a zápory.
- b) *Rozbor úkolu, možnosti řešení, plán činnosti:* Tato část by probíhala jednotlivě v každé třídě. Činnost v každém předmětu je naplánovaná tak, aby polovinu času žáci probírali látku společně s vyučujícím a druhá polovina sloužila k samostatné tvorbě každé skupiny. Ve svém volném čase budou muset žáci dát své poznatky dohromady pro závěrečnou prezentaci.
- c) *Zpracování projektu:* Zpracovávat svojí prezentaci budou žáci sami za odborného vedení vyučujícího. Prostor jim zde bude dodán v jednotlivých hodinách a ve svém volném čase. Materiál na zpracování dostanou od vyučujícího. K dispozici jim bude městská knihovna v Telči, Informační centrum v Telči a samozřejmě internet. Převážnou část své prezentace si každá skupinka stihne připravit během vyučovacích hodin, zbytek dodělá ve svém volném čase. Na páteční prezentování výsledků si skupiny musí připravit shrnutí svých výsledků a rozvrhnout si mezi sebou, kdo bude prezentovat jakou část prezentace.

- d) *Shrnutí, prezentace výsledků před třídou, návrhy řešení, závěr*: Poslední den projektu, pátek, slouží k prezentaci výsledků jednotlivých skupin. Prezentace jedné skupiny bude stanovena na 15 – 20 minut. V této prezentaci předloží spolužákům své výsledky vytvořené v jednotlivých hodinách během týdne. Poté proběhne hodnocení. Nejprve svoji práci zhodnotí každá skupina. Popíše, jaká byla spolupráce s jednotlivými členy skupiny, co jim dělalo největší problém, jaká část projektu je nejvíce bavila, zda jim projekt přinesl nové poznatky či zkušenosti a zda by ho doporučili i v dalších ročnících. Poté práci každé skupiny zhodnotí spolužáci, na závěr vyučující. Na závěr proběhne hlasování o nejlepší projekt. Ten poté bude formou prezentace nabídnut na vložení na internetové stránky Telče, k vytisknutí do místních novin v Telči a také může být vystaven v Domově dětí a mládeže, kde si ho mohou prohlédnout turisté i občané Telče. Toto hodnocení zabere zhruba 3 vyučující hodiny. Ve zbylých dvou by byla uskutečněna vycházka po Telči, která je navržena ve vítězném projektu.
- e) *Využití projektu*. Všechny projekty by byly vystaveny na nástěnce ve třídě nebo ve školní chodbě. Vítězný projekt by mohl být nabídnut formou prezentace na vložení na internetové stránky Telče, k vytisknutí do místních novin v Telči a také může být vystaven v Domově dětí a mládeže, kde si ho mohou prohlédnout turisté i občané Telče.

Návrh činností v jednotlivých předmětech

Tento návrh je pouze orientační. Dopracován by byl na každé škole podle rozvrhu konkrétní třídy a vstřícnosti pedagogů. Časová dotace hodin je stanovena na základě podmínek určených v kap. 8. RVP ZV. Některé předměty, jako je například chemie, fyzika a tělesná výchova, se do daného projektu přímo nehodí. Po domluvě s vyučujícími by mohly být tyto předměty v tomto týdnu vynechány a volný čas by sloužil k páteční prezentaci projektů a následné procházce po Telči.

Český jazyk – tento předmět má k dispozici v osmém ročníku 4 hodiny týdně. Jako přínos do projektu budou mít žáci z tohoto předmětu znalosti o dvou nejvýznamnějších umělcích působících v tomto regionu, zpracovaný referát o významné osobnosti a napsanou pozvánku pro pana prezidenta.

- 1. hodina – předmětem této hodiny by bylo vytvoření dopisu (pozdávky) panu prezidentovi, ve kterém ho mají žáci pozvat na návštěvu do svého regionu. Nejprve si s učitelem řeknou správné zásady psaní dopisu jako je oslovení, záhlaví, zápatí apod. Poté každá skupina vymyslí důvody, proč by měl pan prezident navštívit právě jejich

kraj. Dále připíše do dopisu 7 pojmů, které tento region charakterizují. Na internetu si dohledají adresu na pana prezidenta.

- 2. hodina – tato hodina bude věnovaná významnému básníkovi a spisovateli Otokaru Březinovi, který prožil značnou část svého života v tomto regionu. Studoval na Gymnáziu v Telči. Dalším místem jeho působení se stala Nová Říše, kde strávil básník třicet let svého života. Na začátku hodiny jim vyučující ukáže jeho portrét a přečte nejznámější ukázkou z jeho díla. Žáci by měli tohoto umělce poznat podle těchto nápověd. Dále budou seznámeni s jeho životopisem, místy, kde vyrůstal a působil. Dále se dozví o jeho díle, které je velmi rozsáhlé a spolu s učitelem rozeberou některé jeho básně. Na závěr hodiny proběhne debata o přínosu díla Otokara Březiny do české a světové literatury a také o vlivech, které mohli působit na jeho tvorbu.
- 3. hodina – tato hodina je věnovaná dalšímu umělci a tím je Ivan Martin Jirous. Opět bude na začátku hodiny ukázán portrét a přečten úryvek z tvorby. Mohou být přidány další nápovědy, například působení v Kostelním vydrží, přezdívka „Magor“, může být puštěna ukázkou některé písně The Plastic People a podobně. Poté se seznámí opět s životopisem umělce, jeho tvorbou, rozbořením jeho děl a rozbořením básní. Dále by mohla proběhnout diskuse o jeho díle a působení v tomto regionu. Na závěr hodiny dostane každá skupina za úkol připravit si do příště referát o další známé osobnosti působící v Telči a okolí.
- 4. hodina – v této poslední hodině proběhne prezentace referátů, které budou žákům sloužit i jako jedna z částí projektu. Dále přinese učitel ukázky knih a básní psaných o Telči či jejím okolí. Žáci si je postupně prohlédnou. Můžou jim sloužit také jako zdroj informací do projektu.

Matematika – tento předmět má k dispozici v osmém ročníku 4 hodiny týdně. Jako přínos do projektu budou mít žáci z tohoto projektu zpracované demografické údaje o Telčsku, vypracovanou věkovou pyramidu, pomocí měřítky mapy mohou spočítat vzdálenost připravované procházky, spočítání časové dostupnosti mezi obcemi, vytvoření příčného profilu vrcholu.

- 1. hodina – v této hodině se budou žáci zabývat demografickými údaji o regionu Telčsko a srovnání s údaji kraje Vysočina a České republiky. Ty dodá učitel každé skupině. Dostupné jsou na internetových stránkách Českého statistického úřadu. Žáci budou mít za úkol spočítat pomocí počtu obyvatel a plochy hustotu obyvatel, vypočítat kolik procent představuje obyvatelstvo Telčska z kraje Vysočina, z České republiky,

spočítat přirozený přírůstek, migrační saldo. Dále budou mít za úkol zjistit a graficky znázornit, jak se vyvíjí počty obyvatel a nezaměstnanost v průběhu deseti let. Tyto zjištěné informace jim poslouží do projektu jako jejich demografická část.

- 2. hodina – v této hodině budou žáci pracovat s věkovou pyramidou obyvatel. Nejprve si spolu s učitelem popíší věkovou pyramidu České republiky, co naznačuje její tvar, jaké typy věkových pyramid rozlišujeme a jak se postupuje při jejím vytváření. Poté bude mít každá skupina za úkol vytvořit vlastní věkovou pyramidu ORP Telč a porovnat ji s krajem Vysočina a Českou republikou.
- 3. hodina – v této hodině budou žáci pracovat s různými mapami Telčska a plány města. Nejprve si pomocí mapy určí přesné souřadnice tohoto regionu, určí souřadnice hraničních bodů. Dále jim učitel vysvětlí měřítko mapy a jak s ním pracovat. Žáci si pomocí mapy vypočítají vzdálenost od svého bydliště do školy. Tato znalost jim pomůže vypočítat délku připravované procházky. Dále pomocí mapy určí sousedy ORP Telč a provedou srovnání velikosti plochy ORP Telč a sousedních ORP. Do příští hodiny si každá skupina vypíše dopravní spoje v jednom pracovním dnu mezi dvěma sídly. Například mezi obcí, kde žije a Telčí.
- 4. hodina – v této poslední hodině budou žáci nejprve za pomoci učitele počítat časovou dostupnost mezi vybranými sídly a srovnávat mezi skupinami. Dále si zkusí vytvořit s učitelovou pomocí příčný profil vrcholu Javořice či jiného vrcholu. Vytvářet ho budou například pomocí turistické mapy s vrstevnicemi. Tu zajistí vyučující. Tyto výtvary mohou také uplatnit ve svém projektu.

Přírodopis – tento předmět má k dispozici v osmém ročníku 2 hodiny týdně. Tento předmět přinese žákům do projektu informace o flóře a fauně tohoto regionu a ochraně přírody na tomto území.

- 1. hodina – v první hodině se žáci seznámí se základními informacemi o zdejších rostlinách a živočiších. Poté si každá skupina vybere 5 podle nich nejtypičtějších zvířat a rostlin, které detailně popíší pomocí literatury, kterou dodá vyučující. Zbytek informací si mohou dohledat doma na internetu. Zaměří se také na způsob rozšíření těchto živočichů.
- 2. hodina – v této hodině se budou žáci věnovat ochraně životního prostředí. Učitel jim sdělí historii ochrany přírody v ČR. Dále může proběhnout diskuze o užitečnosti čističky odpadních vod v Telči, o vyrábění alternativní energie a o možných způsobech, jak může každý z nás šetřit energii a chránit přírodu. Ve zbývajících částech

hodiny si každá skupina vybere jedno chráněné místo na Telčsku a zkusí k němu dohledat co nejvíce informací, především předmět ochrany tohoto místa.

Dějepis – tento předmět má k dispozici v osmém ročníku 2 hodiny týdně. Tento předmět přinese žákům do projektu informace o historii Telče, jejím založení a kulturních památkách.

- 1. hodina – učitel seznámí žáky se stručnou historií Telče a jejího okolí. Postupně proberou všechna historická období se zaměřením na změny krajiny, budov a velikosti měst. Výklad může být doplněn o historické fotografie, výstřižky z novin a literaturu zaměřenou na toto téma.
- 2. hodina – tato hodina je zaměřená na kulturní památky zapsané na seznam světového a kulturního dědictví UNESCO v Telči. Bude jim sdělena historie těchto památek, jako je telčský zámek, náměstí a kostely a samozřejmě také to, kdy byly tyto památky zapsané na seznam UNESCO. Ve zbylé části hodiny si každá skupina vybere jednu památku, která není v Telči a dohledá o ní co nejvíce informací.

Zeměpis – tento předmět má k dispozici v osmém ročníku 2 hodiny týdně. Tento předmět přinese žákům do projektu informace o geomorfologii, geologii, hydrologii, klimatologii, průmyslu, těžbě nerostných surovin, dopravě a zemědělství z území ORP Telč.

- 1. hodina – v této hodině vysvětlí učitel žákům základní pojmy z geomorfologie, jako je mrazové zvětrávání, mrazový srub, kamenné moře a další. Vše by mělo být doplněno fotografiemi z míst tohoto regionu, kde se tyto útvary nacházejí (př. Míchova skála, Štamberk a kamenné moře a další). Poté dostane každá skupinka na ukázkou pár nerostů a budou mít za úkol je správně pojmenovat. Podle hydrologické mapy si vypíší vodstvo a největší rybníky a nádrže v tomto regionu, určí, do jakého úmoří tento region spadá a dále se dozví nejdůležitější informace o podlebě tohoto regionu. Z mapy podnebí vypíší nejchladnější a nejdeštivější místa tohoto regionu.
- 2. hodina - v této části hodiny se žáci nejprve zamyslí nad pracovní příležitostí v tomto regionu. Vypíší co nejvíce podniků, které nabízí pracovní příležitosti. V druhé části hodiny si je s pomocí učitele rozdělí na jednotlivé sektory. Na závěr hodiny udělají šetření ve třídě, který druh dopravy je nejvíce využíváný. To proběhne tím způsobem, že se budou zapisovat, kolik spolužáků přijelo do školy vlakem, autobusem, autem s rodiči, na kole či pěšky.

Cizí jazyk – tento předmět má k dispozici v osmém ročníku 3 hodiny týdně. Tento předmět přinese žákům do projektu připravené základní informace o regionu v cizím jazyce a procvičení místních názvů v cizím jazyce.

- 1. hodina – v úvodní hodině si každá skupina žáků připraví scénku v cizím jazyce o setkání starosty ORP Telč s panem prezidentem. Scénka by měla probíhat tím stylem, že starosta představuje své město s okolím a pan prezident má spoustu dotazů na toto téma. Ve scénce mohou figurovat i další postavy. Na závěr hodiny si tuto scénku zahraje každá skupina před svými spolužáky.
- 2. hodina – v této hodině budou mít žáci za úkol překládat pomocí slovníků dopis, který byl napsaný panu prezidentovi v českém jazyce.
- 3. hodina – v této hodině budou žáci sepisovat referát o regionu Telč v cizím jazyce. Tento materiál opět mohou použít do prezentace.

Občanská výchova – tento předmět má k dispozici v osmém ročníku 1 hodinu týdně. Tento předmět přinese žákům do projektu informace o zvycích, tradicích a folkloru, který se drží v tomto regionu. Dále základní informace o místní politice a administrativním vymezení tohoto regionu, vytvoření SWOT analýzy o ORP Telč.

- 1. hodina – v této hodině proběhne na začátku diskuse o místních zvycích, které se drží na Vánoce, o Masopustu, Velikonocích, jaké jsou zde tradice a jak je tomu jinde ve světě. Další téma diskuse je místní folklor, jaké se zde nacházejí soubory a zda je nějaký žák navštěvuje. Druhá část hodiny by se věnovala místní politice, jak se jmenuje starosta Telče a obcí, ve kterých žáci bydlí. Jak probíhají volby do zastupitelstva. Jaké jsou pravomoci jednotlivých členů zastupitelstva, kdy probíhají volby do zastupitelstva. Dále by byla žákům vysvětlena zkratka ORP a význam svazku mikroregion. Na závěr by každá skupinka provedla jednoduchou SWOT analýzu zabývající se Telčskem, kdy by měli vymyslet co nejvíce kladů, záporů, hrozeb a příležitostí.

Hudební výchova – tento předmět má k dispozici v osmém ročníku 1 hodinu týdně. Tento předmět přinese žákům do projektu informace o hudebních umělcích působících v Telči, nebo o těch, kteří Telč navštěvují v rámci festivalu „Prázdniny v Telči“.

- 1. hodina – zde si žáci natrénují státní hymnu, která by měla být zazpívána panu prezidentovi. Ve zbytku hodiny proběhne diskuse o působení známých osobností na Telčsku. O koncertech a festivalech, které se zde uskutečňují a o hudebních formacích, které zde existují.

Výtvarná výchova – tento předmět má k dispozici v osmém ročníku 2 hodiny týdně. Tento předmět přinese žákům do projektu vytvoření vlastní mapy okolí Telče a dále náčrtek domu na náměstí spolu se zařazením do uměleckého slohu.

- 1. hodina – v této hodině bude mít každá skupina nakreslit mapu Telče a jejího okolí. Pozor si musí dát na to, aby v mapě byly všechny náležitosti, jako je název mapy, měřítko, legenda apod.
- 2. hodina – v této hodině se třída přemístí na náměstí nebo učitel donese do třídy fotografie historických domů na náměstí a úkolem každého žáka bude vybrat si jeden dům a udělat podle něj náčrtek. Na výkres doplní, do jakého uměleckého slohu dům patří a dohledá jeho stručnou historii. Každá skupina může tedy svůj projekt doplnit o 5 – 6 takovýchto náčrtků, podle velikosti skupiny.

Informatika – tento předmět má k dispozici v osmém ročníku 2 hodiny týdně. Tento předmět přinese žákům do projektu seznámení se s internetovými stránkami o Telči a vytvoření prezentace o Telči a okolí.

- 1. hodina – v této hodině budou mít jednotlivé skupiny za úkol vyhledat co nejvíce internetových stránek o Telči a okolí. Vypíší si, čím se tyto stránky zabývají a seřadí je podle využitelnosti.
- 2. hodina – v této hodině si každá skupinka vytvoří prezentaci v programu MS PowerPoint o Telči a jejím okolí, která by měla být doplněná o fotografie, tabulky a grafy. Ty si žáci vytvoří v programu MS Excel. Prezentace by měla mít všechny části, které se probírají v ostatních předmětech.

ZÁVĚR

Hlavním cílem této diplomové práce bylo vytvoření vlastního návrhu koncepce učiva o místním regionu. Pro jeho tvorbu se autorka inspirovala z empirického šetření, které bylo provedeno na základních školách a gymnáziích. Tím jsou splněny dva stěžejní cíle diplomové práce.

Teoretická část této diplomové práce se skládá z fyzicko – geografické a socioekonomické charakteristiky řešeného území. Další část se zabývá postavením výuky místního regionu v Rámcově vzdělávacím programu pro základní vzdělání. Autorka se zaměřila na rozvíjení klíčových kompetencí a využití průřezových témat v hodině zeměpisu.

V praktické části diplomové práce se autorka zabývala empirickým výzkumem a vlastním návrhem koncepce učiva o místním regionu. Žákům na základní škole byly rozdány pracovní listy, které se skládaly ze 14 otázek o místním regionu. Po vyhodnocení bylo možné sledovat výsledky jednotlivých škol, bylo možné potvrdit nebo vyvrátit předem stanovené hypotézy a hlavně výsledky sloužily jako inspirace k tvorbě vlastního návrhu koncepce. Pro vyučující této látky byl připraven dotazník, který zjišťoval způsob výuky, zdroj informací a další potřebné informace, které také sloužily jako inspirace při navržení koncepce. Z empirického šetření vyplynulo, že největší problém pedagogové vidí v nedostatku literatury na dané téma, nezájmem žáků o místní region a nedostatkem času na výklad této látky. Po prostudování odborné literatury, literatury zabývající se místním regionem, Rámcově vzdělávacím programem a především po vyhodnocení pracovních listů pro žáky a dotazníků pro učitele byl vytvořen vlastní návrh koncepce výuky místního regionu. Tato koncepce se nejprve zabývá vhodnými metodami a formami pro výuku místního regionu, časovou dotací pro tuto látku a vhodným zařazením tohoto tématu do výuky na základní škole. Dále je zde navržena školní exkurze, ve které se žáci setkávají se zajímavostmi z místního regionu a třídní geografický projekt, který má mezipředmětovou povahu. Nedílnou součástí je návrh vlastní pracovní učebnice, která je rozdělena na dvě části: fyzicko-geografickou a socioekonomickou. Učebnice je tvořena tak, aby žáky nutila zamýšlet se nad problémy místního regionu, dává jim tipy na výlet a odkazy na zajímavosti spojené s místním regionem. K učebnici je vytvořena metodická příručka pro učitele, která má objasnit práci s pracovní učebnicí.

Autorka věří, že tato diplomová práce naplnila své cíle a v budoucnu poslouží při výuce místního regionu jako zdroj motivace a inspirace.

SEZNAM LITERATURY A INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

Seznam literatury:

- Beneš, M., Bína, B. a kol.** (1997): Kulturní kalendář, Oswald, Praha.
- Benešová, H.** (1993): Pověsti z Telče a okolí, Muzejní spolek, Telč.
- Benešová, H.** (1994): Pověsti z Telče a okolí, díl II., Muzejní spolek, Telč.
- Benešová, H.** (1996): Pověsti z Telče a okolí díl III., Muzejní spolek, Telč.
- Benešová, H., Bednář, F.** (2000): Pověsti z Telče a okolí, díl IV., Muzejní spolek, Telč.
- Blažková, M.** (2002): 11 pokladů Čech a Moravy, Albatros, Praha.
- Brtník, M.** (2007): Jaký kraj, tak se stroj, Muzeum Vysočiny, Jihlava.
- Culek, M. a kol.** (1995): Biogeografické členění České republiky, ENIGMA, Praha.
- David, P., Soukup, V. a kol.** (1997): Průvodce po Čechách, Moravě, Slezsku - Telčsko a Dačicko, S & D, Praha.
- Demek, J. Mackovčín, P. a kol.** (2006): Zeměpisný lexikon ČR. Hory a nížiny, Agentura ochrany přírody a krajiny, Brno.
- Dvořák, P.** (1989): Život a práce lidu Telčska, Muzeum Vysočiny, Jihlava.
- Florian, J.** (2007): Být dlužen za duši, Host, Brno.
- Friedl, R., Maršáková, M., Petříčková, M., Povolný, F., Rivořová, L., Vinš, A.** (1991): Chráněná území v České republice, MŽP, Praha.
- Chlupáč, I. A kol.** (2002): Geologická minulost České Republiky, Academia, Praha.
- Jabulka, J.** (2008): Pověsti opředaná Telčí a okolím, Typ, České Budějovice.
- Ježková, A.** (2009): 33 moravských legend, Práh, Praha.
- Juřík, P.** (2010): Dominia pánů z Hradce, Slavatů a Czerninů, Libry, Praha.
- Kalhous, Z., Obst, O. a kol.** (2002): Školní didaktika, Portál.
- Kent, M., Gilbertson, D., D., Hunt, Ch., O.,** (1997): Fieldwork in geography teaching: A critical review of the literature and approaches, Jurnal of Geography in Higher Educatin, University of Wales, UK.
- Kol.** (2007 a): Rámcově vzdělávací program pro základní vzdělání, VÚP, Praha.
- Kol.** (2007 b): Klíčové kompetence pro základní vzdělání, VÚP, Praha.
- Kožík, F.** (1959): Až přijdete do Telče, Muzejní spolek, Telč.
- Kratinová, V., Samek, B., Stehlík, M.** (1992): Telč - historické město jižní Moravy, Odeon, Praha.
- Kříž P.,** (1978): Státní zámek Telč pro děti, Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody, Brno.

- Kučera, J.** (1997): Z mapy UNESCO, Akropolis, Praha.
- Kühnlová, H.** (1997): Vybrané kapitoly z didaktiky geografie I, Karolinum, Univerzita Karlova.
- Kühnlová, H.** (1998 a): Tady jsem doma, aneb Poznej dobře svoje bydliště, Moby Dick, Praha.
- Kühnlová, H.** (1998 b): Metodická příručka k pracovní učebnici: Tady jsem doma ane Poznej dobře svoje bydliště, Moby Dick, Praha.
- Kühnlová, H.** (2007 a): Život v našem regionu - pracovní učebnice pro základní školy a víceletá gymnázia, Fraus, Plzeň.
- Kühnlová, H.** (2007 b): Život v našem regionu - příručka pro učitele základní školy a víceletá gymnázia, Fraus, Plzeň.
- Lancinger, M.** (2010): Andělíčci z Telče, Kasandra, Praha.
- Melmuková - Šašecí, E.** (1990): Putování staletími v Telči, Muzejní spolek, Telč.
- Melmuková, E.** (2001): Neznámé Telčsko, Muzejní spolek, Telč.
- Němec, J., Kopp, J. a kol.** (2009): Vodstvo a podnebí v České Republice, Ministerstvo zemědělství ČR, Praha.
- Obst, O.** (2006): Didaktika sekundárního vzdělávání, Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc.
- Price, Ch., Deller, S.** (2008): Teaching Other Subjects Through English, Oxford University Press, Oxford.
- Quitt, E.** (1971): Klimatické oblasti Československa, Academia, Geografický ústav Brno.
- Richter, V.** (1941): Historická Telč, Vyšehrad, Praha.
- Richter, V.** (1976): Telč, Olympia, Praha.
- Skalková, J.** (1999): Obecná didaktika, ISV, Praha.
- Stříteský, J.** (1990): Město ze všech nejkrásnější, JZD Jemnice, Jemnice.
- Šupka, J., Hofmann, E., Matoušek, H.** (1994): Didaktika geografie II, Masarykova univerzita Brno, Pedagogická fakulta.
- Toušlová, I.** (2010): Toulavá kamera 10, Freytag & Berndt, Praha.
- Vlček, V. a kol.** (1984): Zeměpisný lexikon ČSR. Vodní toky a nádrže, Academia, Praha.
- Voženílek, Vít, a kol.** (2007): Atlas podnebí Česka, Český hydrometeorologický ústav, Praha.
- Zamazal, J.** (2004): Bílá Telč, Akcent, Třebíč.

Zormanová, L. (2012): Výukové metody v pedagogice s praktickými ukázkami, Grada Publishing, a.s., Praha.

Seznam internetových zdrojů:

Český statistický úřad (online), (cit. 10. 6. 2012), dostupné z:

<http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/kapitola/4030-12-r_2012-09000>.

Oficiální stránky města Telč (online), (cit. 12. 6. 2012), dostupné z: <<http://www.telc-etc.cz/>>, <<http://www.telc.eu/>>, <<http://www.telc-etc.cz/>>.

Mikroregion Telčsko (online), (cit. 12. 6. 2012), dostupné z: <<http://www.telcsko.cz/>>.

Oficiální internetové stránky kraje Vysočina (online), (cit. 15. 12. 2012), dostupné z: <<http://www.kr-vysocina.cz/>>.

Město Telč (online), (cit. 15. 12. 2012), dostupné z <<http://www.mesto-telc.cz/>>.

Oficiální stránky Zámku Telč (online), (cit. 15. 12. 2012), dostupné z <<http://www.zamek-telc.eu/>>.

Prázdniny v Telči (online), (cit. 15. 12. 2012), dostupné z <<http://www.prazdninyvtelci.cz/>>.

České dědictví UNESCO (online), (cit. 18. 12. 2012), dostupné z <<http://www.unesco-czech.cz/>>.

Metodický portál RVP (online), (cit. 3. 12. 2012), dostupné z

<<http://www.clanky.rvp.cz/clanek/o/z/13039/VYUKA-TEMATU-MISTNI-REGION-NA-2-STUPNI-ZS.html>>, <<http://clanky.rvp.cz/clanek/s/Z/2282/JAK-NA-VYUKU-ZEMEPISU-V-TERENU.html>>.

Učíme se trochu jinak (online), (cit. 25. 12. 2012), dostupné z

<http://www.kurzyproucitele.cz/downloads/metodiky/Methodika_4_ProjektoveVyucovani.pdf>.

A new chapter begins (online), (21. 12. 2012), dostupné z

<<http://www.jstor.org/discover/10.2307/40571043?uid=3737856&uid=2134&uid=2&uid=70&uid=4&sid=21101583661007>>.

SEZNAM TABULEK A OBRÁZKŮ

Seznam tabulek:

Tabulka 1: Seznam používaných znaků v pracovní učebnici.....	18
Tabulka 2: Geomorfologické členění zájmové oblasti Telčsko	33
Tabulka 3: Vývoj počtu obyvatel ORP Telč v letech 2001 – 2010 (údaje ke dni 1.7.).....	38
Tabulka 4: Porovnání demografických údajů v kraji Vysočina a ORP Telč ke dni 31. 12. 2010	39
Tabulka 5: Míra nezaměstnanosti v ORP Telč v letech 2001 - 2010 (ke dni 31. 12)	41
Tabulka 7: Úspěšnost žáků na jednotlivých školách	46
Tabulka 8: Úspěšnost žáků v jednotlivých otázkách pracovního listu.....	51

Seznam obrázků v diplomové práci:

Obr. 1: Zjisti doma	18
Obr. 2: Zajímavost.....	18
Obr. 3: Úkol pro Tebe	18
Obr. 4: Zopakuj si.....	18
Obr. 5: Tip na výlet	18
Obr. 6: Zajímavost.....	18
Obr. 7: Mapa správního okresu ORP Telč	30
Obr. 8: Graf vývoje počtu obyvatel ORP Telč v letech 2001 – 2010 (údaje ke dni 1. 7.)	38
Obr. 9: Graf míry nezaměstnanosti v ORP Telč v letech 2001-2010 (ke dni 31. 12)	41
Obr. 10: Graf úspěšnosti žáků na jednotlivých školách	47
Obr. 11: Graf úspěšnosti jednotlivých tříd ZŠ Masarykova Telč.....	48
Obr. 12: Graf úspěšnosti jednotlivých tříd ZŠ Hradecká Telč	49
Obr. 13: Graf porovnání úspěšnosti fyzicko-geografické a socioekonomické části	50
Obr. 14: Graf celkové úspěšnosti v jednotlivých otázkách na všech školách	51
Obr. 15: Graf grafického znázornění úspěšnosti otázek na jednotlivých školách.....	52
Obr. 16: Mapa naučné stezky Poznáváme Telč a okolí.....	62
Obr. 17: Výškový profil naučné stezky	62
Obr. 18: Roštýnská obora	63
Obr. 19: Hrad Roštějn.....	63
Obr. 20: Malý Pařezitý rybník.....	63
Obr. 21: Velký pařezitý rybník.....	64
Obr. 22: Přírodní památka Míchova skála.....	64
Obr. 23: Hrad Štamberk a kamenné moře	65
Obr. 24: Rybníky Horní a Dolní Mrzatec.....	65
Obrázek 25: Kamenolom Mrákotín.....	66

Zdroje obrázků v diplomové práci

- Obr. 1, Zjisti doma, obrázek ze souboru klipart, 12.10.2012.
Obr. 2, Zajímavost, obrázek ze souboru klipart, 12.10.2012.
Obr. 3, Úkol pro Tebe, obrázek ze souboru klipart, 12.10.2012.
Obr. 4, Zopakuj si, obrázek ze souboru klipart, 12.10.2012.
Obr. 5, Tip na výlet, obrázek ze souboru klipart, 12.10.2012.
Obr. 6, Pro zamyšlení, obrázek ze souboru klipart, 12.10.2012.
Obr. 7, Mapa správního okresu ORP Telč, <https://www.czso.cz/xj/redakce.nsf/i/mapy>, 15.6.2012.
Obr. 8, Graf vývoje počtu obyvatel ORP Telč v letech 2001 - 2010 (údaje ke dni 1. 7.),
http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/kapitola/4030-12-r_2012-, 15.6.2012.
Obr. 9, Graf míry nezaměstnanosti v ORP Telč v letech 2001-2010 (ke dni 31. 12),
http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/kapitola/4030-12-r_2012-, 15.6.2012.
Obr. 10, Graf úspěšnosti žáků na jednotlivých školách, vlastní zdroj, 15.6.2012.

- Obr. 11, Graf úspěšnosti jednotlivých tříd ZŠ Masarykova Telč, vlastní zdroj, 15.6.2012.
 Obr. 12, Graf úspěšnosti jednotlivých tříd ZŠ Hradecká Telč, vlastní zdroj, 15.6.2012.
 Obr. 13, Graf porovnání úspěšnosti fyzicko-geografické a socioekonomické části, vlastní zdroj, 15.6.2012.
 Obr. 14, Graf celkové úspěšnosti v jednotlivých otázkách na všech školách, vlastní zdroj, 15.6.2012.
 Obr. 15, Graf grafického znázornění úspěšnosti otázek na jednotlivých školách, vlastní zdroj, 15.6.2012.
 Obr. 16, Mapa naučné stezky Poznáváme Telč a okolí,

 Obr. 18, Roštyňská obora,

 Obr. 19, Hrad Roštejn,
 Obr. 20, Malý pařezitý rybník,
 Obr. 21, Velký pařezitý rybník,
 Obr. 22, Přírodní památka Míchova skála,
 Obr. 23, Hrad Štamberk a kamenné moře,

 Obr. 24, Rybníky Horní a Dolní Mrzatec,
 Obr. 25, Kamenolom Mrákotín,

Seznam obrázků v příloze 4

Obr. 1: List.....	86
Obr. 2: List.....	86
Obr. 3: List.....	86
Obr. 4: List.....	86
Obr. 5: náčrtek věže Roštějn.....	86
Obr. 6: Výškový profil trasy.....	86

Zdroje obrázků v příloze 4

- Obr. 1, List lípy srdčité,

 Obr. 2, List dubu letního,
 Obr. 3, List jasanu ztepilého,
 Obr. 4, List javoru klen,
 Obr. 5, Náčrtek věže Roštějn,

Obr. 6, Výškový profil trasy,

[## Seznam obrázků a zdrojů v příloze 5](http://mapy.cz/#x=15.443414&y=49.221950&z=11&l=16&t=r&d=base_1832506_1&rc=15.426517_49.250079_15.426485_49.252706_15.394809_49.244003_15.375054_49.233346_15.359698_49.229725_15.377704_49.213404_15.365619_49.205671_15.375493_49.189808&rl=49%C2%B015%270.284%22N%2C%2015%C2%B025%2735.461%22E_49%C2%B015%279.740%22N%2C%2015%C2%B025%2735.345%22E_49%C2%B014%2738.410%22N%2C%2015%C2%B023%2741.314%22E_49%C2%B014%270.047%22N%2C%2015%C2%B022%2730.195%22E_49%C2%B013%2747.010%22N%2C%2015%C2%B021%2734.914%22E_49%C2%B012%2748.255%22N%2C%2015%C2%B022%2739.736%22E_Mr%C3%A1kot%C3%ADn%2C%20okres%20Jihlava_Mr%C3%A1kot%C3%ADn%2C%20okres%20Jihlava&rp={%22criterion%22%3A%22turist%22}, 12.10.2012.</p></div><div data-bbox=)

úvodní obr., Telčské náměstí, <http://www.virtualcech.cz/kraj-vysocina/135telc-namesti>, 6.10.2012.

Obr. 1, Fyzická mapa světa, http://www.oskole.sk/?id_cat=120&clanok=9856, 6.10.2012.

Obr. 2, Politická mapa Evropy, <http://leccos.com/index.php/clanky/evropa-2>, 6.10.2012.

Obr. 3, Mapa krajů České Republiky s polohou Telče, <http://www.portaltelc.cz/mapa-stranek/>, 6.10.2012.

Obr. 4, Obce s rozšířenou působností v kraji Vysočina, <http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/kraj-vysocina/verejna-sprava/spravni-cleneni/obce-s-rozsir-pusobnosti/>, 0.1.1900.

Obr. 5, Letecký snímek města Telč, <http://www.mapy.cz>, 6.10.2012.

Obr. 6, Plán města Telč, <http://www.mapy.cz>, 6.10.2012.

Obr. 7, Katastrální mapa obce mikroregionu Telč,

<http://www.google.cz/imgres?q=mapa+mikroregionu+telc&hl=cs&tbo=d&noj=1&tbn=isch&tbnid=dPkaNtXAKSCTLM:&imgrefurl=>, 6.10.2012.

Obr. 8, Mentální mapa obce Mysliboř, vlastní zdroj, 2.11.2012.

Obr. 9, Geologická mapa České Republiky, http://geologie.vsb.cz/loziska/suroviny/stavebni_dekoracni.html, 6.10.2012.

Obr. 10, Žula, <http://lenkaalucka.blog.cz/1011/bleskovka-17>, 6.10.2012.

Obr. 11, Vápenec, <http://www.preciousminesandminerals.com/limestone.htm>, 6.10.2012.

Obr. 12, Rula, http://cs.wikipedia.org/wiki/Rula_%28hornina%29, 6.10.2012.

Obr. 13, Pískovec, <http://www.beg.utexas.edu/mainweb/publications/graphics/sandstone.htm>, 6.10.2012.

Obr. 14, Michova skála, <http://www.vysocina-news.cz/clanek/michova-skala/>, 6.10.2012.

Obr. 15, Lom Řídelov, <http://www.krasnecesko.cz/fotografie.php?id=36274>, 6.10.2012.

Obr. 16, Obelisk na Pražském hradě,

http://cs.wikipedia.org/wiki/Obelisk_%28Praha%20C5%BEsk%C3%BD_hrad%29, 6.10.2012.

Obr. 17, Geomorfologická mapa České Republiky, <http://www.treking.cz/regiony/celky.htm>, 6.10.2012.

Obr. 18, Javoříčský vysílač, , 6.10.2012.

Obr. 19, Letecký snímek Javořice, <http://www.fototuristika.cz/tips/detail/631>, 6.10.2012.

Obr. 20, Klimatické oblasti České republiky, <http://www.ovocnarska-unie.cz/web/web-sispo/klimreg/klimapa.html>, 6.10.2012.

Obr. 21, Roční chod srážek v České republice za rok 2001 ve srovnání s dlouhodobým průměrem za období 1961-1990, <http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/radim-tolasz.php?itemid=16473>, 6.10.2012.

Obr. 22, Hráz na jaře, <http://www.mavlast.cz/top-vylety.z-telce-k-velkemu-parezitemu-rybniku.html>, 7.10.2012.

Obr. 23, Hráz na podzim, <http://www.svatosi.cz/?p=822696>, 7.10.2012.

Obr. 24, Hráz v zimě, , 0.1.1900.

Obr. 25, Meteorologická stanice v Kostelní Myslové,

http://www.geocaching.com/seek/cache_details.aspx?guid=ef7c83e0-94c9-4029-b763-3e0518c50c2e, 6.10.2012.

Obr. 26, Letecký snímek náměstí Telče, <http://djvikend.blog.cz/1005>, 7.10.2012.

Obr. 27, Vodní nádrž Nová Říše, <http://www.nase-voda.cz/vodarenska-nadrz-nova-rise-se-stala-prirodni-pamatkou/>, 7.10.2012.

Obr. 28, Pramen řeky Moravská Dyje,

http://www.waymarking.com/waymarks/WME909_Pramen_Moravsk_Dyje__Spring_of_Moravian_Thaya_CZ, 7.10.2012.

Obr. 29, Čistička odpadních vod v Telči, <http://www.realit.cz/aktualita/ceska-lipa-zmodernizuje-za-250-milionu-korun-cistirnu-odpadnich-vod>, 7.10.2012.

Obr. 30, Mapa půdních typů v České Republice, Školní atlas Česká Republika a Evropa, Shocart, 2005, 9.10.2012.

Obr. 31, Půdní druhy, <http://www.keliwood.cz/aktuality/druhy-pudy-kyselost-pudy-humus-cervenec-dil-prvni>, 9.10.2012.

Obr. 32, Půdní horizont hnědozemě, http://geologie.vsb.cz/geomorfologie/Prednasky/8_kapitola.htm, 9.10.2012.

- Obr. 33, Eroze, <http://passel.unl.edu/pages/informationmodule.php?idinformationmodule=1086025423&topicorder=18&maxto=20&mint=1>, 9.10.2012.
- Obr. 34, Zasolování půdy, http://www.cittadella.cz/cenia/index.php?p=zasolovani_a_eroze&site=puda, 9.10.2012.
- Obr. 35, Desertifikace, http://science21.blogspot.cz/2009/06/blog-post_1144.html, 9.10.2012.
- Obr. 36, Svahové procesy, http://www.uake.cz/frvs1269/obr/temata_obrazky/2_tema/2obr17.jpg, 9.10.2012.
- Obr. 37, Kompostier, <http://www.novinky.cz/bydleni/zahrada/207123-komposty-a-kompostery.html>, 9.10.2012.
- Obr. 38, Návod co patří do kompostu, <http://www.eko-toalety.cz/kompostovani/>, 9.10.2012.
- Obr. 39, Smíšený les, <http://kareldrabek.blog.idnes.cz/c/46765/Vazeny-pane-stinovy-ministre-vazeni-poslanci-vazeni-kandidati-1.html>, 9.10.2012.
- Obr. 40, Jehličnatý les, http://wiki.rvp.cz/index.php?title=Kabinet/Obrazky/0.Biologicka_klasifikace/%C5%98%C3%AD%C5%A1e:_rostliny_%28Plantae%29/oddeleni_nahosemenne/trida_jehlicnany/rad_borovicotvare/celed_borovice/Smrk_ztepil%C3%BD, 9.10.2012.
- Obr. 41, Kaprad' samec, <http://www.garten.cz/ei/cz/00309-04-kaprad-samec/>, 9.10.2012.
- Obr. 42, Leknín bělostný, http://cs.wikipedia.org/wiki/Lekn%C3%ADn_b%C4%9Blostn%C3%BD, 9.10.2012.
- Obr. 43, Bojínek luční, <http://www.wmap.cz/opk/vmp/ros/ros6909.htm>, 10.10.2012.
- Obr. 44, Bledule jarní, , 0.1.1900.
- Obr. 45, Rákos obecný, , 0.1.1900.
- Obr. 46, Dřípátka horská, , 0.1.1900.
- Obr. 47, Medvěd hnědý, http://www.lidovky.cz/patrani-jako-v-detektivce-kdo-zabil-medveda-v-beskydech-plh-/ln_domov.asp?c=A090717_132812_ln_domov_mel, 10.10.2012.
- Obr. 48, Orel skalní, http://cs.wikipedia.org/wiki/Orel_skaln%C3%AD, 10.10.2012.
- Obr. 49, Mlok skvrnitý, http://cs.wikipedia.org/wiki/Mlok_skvrnit%C3%BD, 10.10.2012.
- Obr. 50, Rys ostrovid, http://cs.wikipedia.org/wiki/Rys_ostrovid, 10.10.2012.
- Obr. 51, NPR Zhejral, <http://galerie.zjihlavy.cz/Zhejral/zhejral-014.html>, 10.10.2012.
- Obr. 52, PR Roštýnská obora, , 0.1.1900.
- Obr. 53, PR Štamberk a kamenné moře, , 0.1.1900.
- Obr. 54, PR Jechovec, , 0.1.1900.
- Obr. 55, PP Míchova skála, <http://vysocina-pod-javorici.webnode.cz/vylety-na-vysocine/mnichova-skala/>, 10.10.2012.
- Obr. 56, Mapa Mikroregionu Telč, , 0.1.1900.
- Obr. 57, SO ORP Telč, https://www.czso.cz/xj/redakce.nsf/i/orp_telc, 10.10.2012.
- Obr. 58, Mrákotín, http://www.geocaching.com/seek/cache_details.aspx?guid=e451f58d-230f-4219-b760-f73f9e6e422b, 10.10.2012.
- Obr. 59, Stará Říše, http://cs.wikipedia.org/wiki/Star%C3%A1_%C5%98%C3%AD%C5%A1e, 10.10.2012.
- Obr. 60, Nová Říše, http://www.kr-vysocina.cz/nova-rise-kostel-sv-petra-a-pavla/g-4352/id_obrazky=9183&typ_sady=1&p1=10635, 10.10.2012.
- Obr. 61, Krahulčí, <http://www.farnost-telc.cz/content/kostel-sv-jana-nepomuckeho>, 10.10.2012.
- Obr. 62, Vietnamská menšina, <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/media-it/104071-vietnamci-v-cesku-budou-mit-svou-televizi/>, 10.10.2012.
- Obr. 63, Romská menšina, <http://romove.radio.cz/cz/clanek/22106>, 10.10.2012.
- Obr. 64, Typy věkových pyramid, http://cs.wikipedia.org/wiki/V%C4%9Bkov%C3%A1_pyramida, 10.10.2012.
- Obr. 65, Věková struktura obyvatelstva ORP Telč z roku 2003, <http://www.telc.eu/fotogalerie/files/uap-orp-telc-textova-cast-pdf.pdf>, 10.10.2012.
- Obr. 66, Míra nezaměstnanosti v ORP Telč v letech 2001 - 2011 (datum ke dni 31. 12), <http://vlast.cz/rubriky/cesko/ceske-uzemi/>, 10.10.2012.
- Obr. 67, Zemědělské oblasti České republiky, <http://www.ovocnarska-unie.cz/web/web-sispo/klimreg/klimapa.html>, 0.1.1900.
- Obr. 68, Letecký snímek ORP Telč, <http://www.mapy.cz/#x=15.535749&y=49.226452&z=10&l=15>, 10.10.2012.
- Obr. 69, Rajče, http://cs.wikipedia.org/wiki/Raj%C4%8De_jedl%C3%A9, 10.10.2012.
- Obr. 70, Řepka olejná, <http://botanika.wendys.cz/kytky/foto.php?741;>, 10.10.2012.
- Obr. 71, Brambor, <http://www.dobra-kucharka.cz/kucharka.4/brambory-jako-priloha-i-hlavni-chod.10042.html>, 10.10.2012.
- Obr. 72, Kukuřice, <http://www.wallpaper.cz/priroda/flora/kukurice>, 10.10.2012.
- Obr. 73, Hrách, <http://lolikoko.blogz.cz/rostliny/zelenina/>, 10.10.2012.
- Obr. 74, Logo Telčské strojírenské, <http://www.tsas.cz/>, 10.10.2012.
- Obr. 75, Logo KA print, <http://www.netkatalog.cz/firma/32072-ka-printsro/>, 10.10.2012.

- Obr. 76, Logo Ekoplast, <http://www.netkatalog.cz/firma/40264-ekoplast-telc-sro/>, 10.10.2012.
- Obr. 77, Logo Pekařství Marek, <http://www.znasehoregionu.cz/?c=5&vi=117&pd=363>, 10.10.2012.
- Obr. 78, Logo Krahulíku, <http://www.agrofert.cz/?cId=160>, 10.10.2012.
- Obr. 79, Logo EXTE, <http://www.exte.cz/index.php?nid=6388&lid=CS&oid=2578808>, 10.10.2012.
- Obr. 80, Logo Kratochvíl, <http://www.kratochvil-jm.ic.cz/>, 10.10.2012.
- Obr. 81, Chléb, <http://www.chutnahezkyjihocesky.cz/aktuality/aktualita.php?id=213>, 10.10.2012.
- Obr. 82, Součásti převodovky, <http://www.tsas.cz/>, 10.10.2012.
- Obr. 83, Uzeniny, <http://www.nagril.cz/recept/klobasky/klobasa-se-syrem-krahulik>, 10.10.2012.
- Obr. 84, Bazén, <http://dodavatele.epoptavka.cz/615204-ekoplast-telc-s-r-o>, 10.10.2012.
- Obr. 85, Spojovací materiál, <http://exte.cz/index.php?nid=6388&lid=CZ&oid=978165>, 10.10.2012.
- Obr. 86, Produkty KA print, <http://www.ka-print.cz/o-firme>, 10.10.2012.
- Obr. 87, Pracovní budna, <http://www.kratochvil-jm.ic.cz/cz/Produkty/Big/Bundy%2021-2.jpg>, 10.10.2012.
- Obr. 88, Základní škola v Nové Říši, <http://www.kamazjit.cz/mesto/foto.php?foto=nova-rise-008v.jpg&jmeno=%8Akola&mesto=Nov%E1%20%D8%ED%9Ae>, 10.10.2012.
- Obr. 89, Pizzerie v Telči, <http://orel-telc.webnode.cz/raptor-cup/sponzori/>, 10.10.2012.
- Obr. 90, Volejbalové kurty v Telči, <http://www.volny.cz/jana-v/>, 10.10.2012.
- Obr. 91, Vlakové nádraží v Telči,
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Tel%C4%8D,_n%C3%A1dra%C5%BE%C3%AD_01.jpg,
10.10.2012.
- Obr. 92, Policie Telč, <http://www.policie.cz/clanek/obvodni-oddeleni-telc.aspx>, 10.10.2012.
- Obr. 93, Penzion v Řásné, <http://www.hotel-ubytovani.com/Ubytovani-Rasna-30899.html>, 10.10.2012.
- Obr. 94, Mapa mikroregionu Telč, http://www.telcsko.cz/mas/page.php?mx=14_o-nas&ax=117_uzemi-pusobnosti-mas-telcsko&lx=cz&ft=, 10.10.2012.
- Obr. 95, Bývalá Císařská cilnice, http://pavlice-historie.wz.cz/cisarska_cesta.html, 10.10.2012.
- Obr. 96, Hasiči Nevcehle, <http://www.sdhnevcehle.wz.cz/>, 10.10.2012.
- Obr. 97, Veteráni v Telči, http://jihlavsky.denik.cz/zpravy_region/obrazem-telcska-veteran-revue-zcela-zaplnila-namesti-20120506.html, 10.10.2012.
- Obr. 98, Letecký snímek Telče, <http://itras.cz/penzion-u-dolezalu/galerie/7739/>, 10.10.2012.
- Obr. 99, Sjezdovka Mrákotín, <http://www.cestykrajem.cz/katalog/dle-lokalit/objekty/ski-mrakotin/>, 10.10.2012.
- Obr. 100, Zámek Telč, <http://www.penzion-uhercice.cz/zamek-telc.html>, 10.10.2012.
- Obr. 101, Mapa Telče a okolí, <http://mapy.cz/#x=15.495203&y=49.193242&z=11>, 10.10.2012.
- Obr. 102, Rozhledna Oslednice, <http://www.mesto-telc.cz/rozhledna-oslednice.php>, 10.10.2012.
- Obr. 103, Štrůdlování Nová Říše, <http://www.kr-vysocina.cz/novorisske-strudlovani-3-rocnik-souteze-o-nejlepsi-strudl-nova-rise/d-1845637/p1=2967>, 10.10.2012.
- Obr. 104, Balóny Telč, http://www.romanticke-ubytovani-telc.cz/info/kulturni_akce/, 10.10.2012.
- Obr. 105, Golf Šiškův mlýn, <http://www.czgolf.cz/golf-resort-telc>, 10.10.2012.
- Obr. 106, Hrad Roštejn, <http://iregion.dacicko.info/dacice/tokoli.html>, 10.10.2012.
- Obr. 107, Klášter Nová Říše, http://www.fotodoma.cz/fotka/Gig_4042029.php, 10.10.2012.
- Obr. 108, Logo UNESCO, <http://www.actforaustralia.com/articles/unesco-panel-does-not-remove-syria-human-rights-committee>, 10.10.2012.
- Obr. 109, Náměstí Telče, <http://itras.cz/penzion-u-dolezalu/galerie/7739/>, 10.10.2012.
- Obr. 110, Zámek Telč, vlastní zdroj, 10.10.2012.
- Obr. 111, Portrét Zachariáše z Hradce, <http://www.mesto-telc.cz/historie-zamku.php>, 10.10.2012.
- Obr. 112, Portrét Otokara Březiny, http://cs.wikipedia.org/wiki/Otokar_B%C5%99ezina, 10.10.2012.
- Obr. 113, Portrét Ivana Martina Jirouse, <http://www.telc.eu/obcan/informace-1/hlasujte-pro-telckou-bilou-pani>,
10.10.2012.
- Obr. 114, Portrét Jana Štokra, <http://www.pro-evolution.cz/pro-evolution/9-NASI-ZAKAZNICI/35-VOLEJBAL>, 10.10.2012.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1

Pracovní list pro žáky. Součástí empirického šetření na základních školách a gymnáziích. Zpracováno v MS Word 2010

Příloha č. 2

Pracovní list pro žáky – vyplněný. Součástí empirického šetření na základních školách a gymnáziích. Zpracováno v MS Word 2010

Příloha č. 3

Dotazník pro vyučující. Součástí empirického šetření na základních školách a gymnáziích. Zpracován v MS Word 2010

Příloha č. 4

Pracovní list k exkurzi „Poznáváme zajímavosti v Telči a okolí“. Součást vlastního návrhu učiva místního regionu. Zpracováno v MS Word 2010

Příloha č. 5

Pracovní učebnice. Součást vlastního návrhu učiva místního regionu. Zpracováno v MS Publisher 2010.

Příloha č. 6

Metodická příručka k pracovní učebnici. Zpracováno v MS Publisher 2010.

Příloha 1

Ročník

- 1) Do jaké geomorfologické jednotky byste zařadili mikroregion Telčsko?
- 2) Nejvyšším vrcholem jes výškou (přibližnou)m n. m.
- 3) Zakroužkujte možnost, která nejlépe vystihuje podnebí Telčska:
 - a) mírně teplá klimatická oblast, průměrný úhrn srážek činí 700 mm, průměrná roční teplota je 7 °C
 - b) teplá klimatická oblast, průměrný úhrn srážek činí 400 mm, průměrná roční teplota je 9,5 °C
 - c) mírně chladná klimatická oblast, průměrný úhrn srážek činí 950 mm, průměrná roční teplota je 4 °C
- 4) Na Telčsku pramení významná řeka jménem, která odvodňuje toto území do Černého moře.
- 5) Telč byla nazývána jako vodní pevnost. Které rybníky obklopují Telč?
- 6) Ve kterém kraji se nachází Telčsko?
- 7) Jak se jmenuje starosta města Telč?
- 8) Zakroužkujte možnost, která nabízí správný (přibližný) počet obyvatel měst Telč a Nová Říše:

Telč: a) 5 000 – 6 000	Nová Říše: a) 600 – 700
b) 7 000 – 8 000	b) 800 – 900
c) 9 000 – 10 000	c) 900 – 1 000
- 9) Kdo a kdy založil Telč?
- 10) S Telčí a okolím je spojena řada známých osobností. Napiš některé, na které si vzpomeneš?

- 11) Na Telčsku se nachází spousta kulturních i přírodních památek. Pokuste se některé vyjmenovat:
- 12) Víte, ve kterém roce byla zapsána Telč na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO?
- 13) Jaké významné akce se konají v Telči a okolí? Jaké jsou zde turistická lákadla (přírodní i kulturní)?
- 14) Jaké znáte podniky na Telčsku? Jaké jsou zde pracovní příležitosti?

Příloha 2

Ročník

1) Do jaké geomorfologické jednotky byste zařadili mikroregion Telčsko?

Českomoravská vrchovina

2) Nejvyšším vrcholem jeJavořice.....s výškou (přibližnou)837.....m n. m.

3) Zakroužkujte možnost, která nejlépe vystihuje podnebí Telčska:

a) mírně teplá klimatická oblast, průměrný úhrn srážek činí 700 mm, průměrná roční teplota je 7 °C

b) teplá klimatická oblast, průměrný úhrn srážek činí 400 mm, průměrná roční teplota je 9,5 °C

c) mírně chladná klimatická oblast, průměrný úhrn srážek činí 950 mm, průměrná roční teplota je 4 °C

4) Na Telčsku pramení významná řeka jménem, která odvodňuje toto území do Černého moře.

Moravská Dyje, která odvodňuje toto území do Černého moře.

5) Telč byla nazývána jako vodní pevnost. Které rybníky obklopují Telč?

Staroměstský, Štěpnický, Ulický

6) Ve kterém kraji se nachází Telčsko?

Vysočina

7) Jak se jmenuje starosta města Telč?

Roman Fabeš

8) Zakroužkujte možnost, která nabízí správný (přibližný) počet obyvatel měst Telč a Nová Říše:

Telč: a) 5 000 – 6 000

Nová Říše: a) 600 – 700

b) 7 000 – 8 000

b) 800 – 900

c) 9 000 – 10 000

c) 900 – 1 000

9) Kdo a kdy založil Telč?

Zachariáš z Hradce, 13 století

10) S Telčí a okolím je spojena řada známých osobností. Napiš některé, na které si vzpomeneš?

Zachariáš z Hradce, Otokar Březina, Ivan Martin Jirous, Jan Štokr, Jan Zrzavý, ...

11) Na Telčsku se nachází spousta kulturních i přírodních památek. Pokuste se některé vyjmenovat:

Zámek Telč, Míchova skála, Velký pařezitý rybník, klášter Nová Říše, náměstí Telč, ...

12) Víte, ve kterém roce byla zapsána Telč na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO?

1992

13) Jaké významné akce se konají v Telči a okolí? Jaké jsou zde turistická lákadla (přírodní i kulturní)?

Prázdniny Telč, Štrůdlování Nová Říše, parašutisti Ořechov, Balóny Telč, hasiči Nevcehle, ...

14) Jaké znáte podniky na Telčsku? Jaké jsou zde pracovní příležitosti?

Telčské strojírenské, obchody Telč, Exte Časkovice, Zemědělské družstvo Telč, Ekoplast Telč, ...

Příloha 3

Dotazník pro učitele

Název školy:

Délka praxe:

Aprobace:

Ve kterém ročníku se vyučuje problematika místního regionu Telčsko:

Přibližně jakou časovou dotaci věnujete tomuto tématu?

V krátkosti popište obsahovou náplň učiva:

Jaké metody a formy používáte při probírání tohoto učiva, využíváte také mezioborových vazeb, spolupráce s jinými kolegy (dějepis, občanská výchova):

Jaké zdroje informací používáte?

Podnikáte s žáky na toto téma školní projekty? Pokud ano, prosím o stručný popis.

Podnikáte v rámci výuky místního regionu exkurze či výlety? Pokud ano, uveďte kam.

S jakými problémy se nejčastěji setkáváte při výuce místního regionu?

Pracovní list

„Poznáváme zajímavosti v Telči a okolí“

Jména:

Třída:

Datum:

První zastávka: Přírodní rezervace Roštýnská obora

- Z informační tabule zjisti, v jakém roce byla obora založena?
- Jaký plnila účel?
- Co je dnes předmětem ochrany této přírodní rezervace?

- Přiřaď k obrázku název a najdi na stromě originál.

Obr. 1: List

Obr. 2: List

Obr. 3: List

Obr. 4: List

Druhá zastávka: Hrad Roštejn

- V jakém roce byl hrad postaven?
- V jakém uměleckém slohu byl postaven?
- Udělej si zde svůj vlastní náčrtek věže hradu:

Obr. 5: Náčrtek věže
Roštejn

- K hradu se váže několik pověstí. Znáš nějakou? Ve stručnosti ji zde popiš.

Třetí zastávka: Malý Pařezitý rybník

- Proveďte během výletu menší výzkum. Sledujte, jak se mění teplota s nadmořskou výškou a časem během dne. Každá skupina dostane teploměr, který bude mít u sebe po celou dobu exkurze.
- Ušli jsme zhruba 3 km. Z výškového profilu trasy si dohledej nadmořskou výšku, dopiš teplotu vzduchu a čas měření.

Obr. 6: Výškový profil trasy

Nadmořský výška:

Teplota:

Čas:

- Jak ovlivňuje vodní plocha podnebí v průběhu roku?

Čtvrtá zastávka: Přírodní rezervace Velký Pařezitý rybník

- Na této zastávce provedeme další měření. Z informační tabule zjistí nadmořskou výšku a změř teplotu. Dopíš čas měření.

Nadmořský výška:

Teplota:

Čas:

- Zjistí, co je předmětem ochrany přírodní rezervace.
- Najdi vrchol Javořice a urči, jakým směrem se tento vrchol nachází od Velkopařezitého rybníku (severně, jižně, východně, západně)

Pátá zastávka: Míchova skála

- Kdy tento skalní útvar vznikl?
- Jakými procesy vznikl?
- Popiš, co je to mrazová zvětrávání?
- Zkus vysvětlit:
mrazový srub-
kamenné moře-
- Proveď další měření teploty. Nadmořská výška je 774 m n.m.

Nadmořský výška:

Teplota:

Čas:

Šestá zastávka: Hrad Štamberk

- V jaké době došlo ke zničení toho středověkého hradu a kým?
- Proveď zde předposlední měření teploty.
- Zamysli se, jaký vliv na teplotu vzduchu má lesní porost?

Nadmořský výška:

Teplota:

Čas:

- Jakou funkci plní les? Vymysli alespoň 3.
- Najdi si pařez a zkus z něj vyčíst stáří. Urči sever pomocí letokruhu. Udělej si náčrtek pařezu.

Sedmá zastávka: Rybník Horní a Dolní Mrzatec

- Sleduj tok potoka Myslůvka a zakresli její meandr.

- Zakresli výsepní a násepní břeh, zakresli proudnice. Tyto pojmy vysvětli:

Výsepní -

Násepní -

Proudnice -

Osmá zastávka: Kamenolom Mrákotín

- Co tě zaujalo na exkurzi v kamenolomu?
- Znáš nějaký známý mrákotínský kámen?
- Jsme na konci naší exkurze a proved' poslední měření teploty.

Nadmořský výška:

Teplota:

Čas:

- Sestroj graf, jak se měnila teplota vzduchu v čase během exkurze. Co mělo vliv na změnu teploty kromě změny času?

Jak se žije v mikroregionu Telč?

PŘÍLOHA 5

PRACOVNÍ UČEBNICE PRO ZÁKLADNÍ ŠKOLY
A VÍCELETÁ GYMNÁZIA

Obsah:

I. POLOHA	4
II. FYZICKO-GEOGRAFICKÁ ČÁST	7
Geologie	7
Geomorfologie	8
Podnebí	9
Vodstvo	11
Půdy	12
Fauna a flóra	13
Ochrana přírody	14
III. SOCIOEKONOMICKÁ ČÁST	15
Sídla	15
Obyvatelstvo	16
Hospodářství	17
Zemědělství	18
Průmysl	19
Služby	20
Doprava	21
Cestovní ruch	22
Telč	23

Milí žáci,

vítám Vás v pracovní učebnici, se kterou poznáte zábavnou formou Telč a okolí. Pomocí úkolů a cvičení se nejprve něco dozvíme o poloze, geologické a geomorfologické stavbě tohoto regionu, další kapitoly Vás seznámí s podnebím, vodstvem, půdním složením, faunou a flórou. Druhá část učebnice se zabývá sociální geografii - obyvatelstvo, hospodářství, zemědělství, průmysl, služby a cestovní ruch. Poslední kapitola se věnuje Telči jakožto centru tohoto regionu a známým osobnostem, které mají spojitost s telčským okolím.

V jednotlivých kapitolách naleznete různá cvičení, několik otázek na zamyšlení, tipů na výlet a zajímavostí. Tyto úkoly jsou označené pomocí symbolů. Legenda pro tyto symboly je zobrazená ve spodní části této stránky.

A nyní již neváhejte a s chutí se pusťte do první kapitoly!

Symbole užívané v učebnici:

Zjistí doma

Zopakuj si

Zajímavost

Tip na výlet

Úkol pro Tebe

Pro zamyšlení

I. Poloha

Vymezení regionu

Jako první úkol v této učebnici bude vymezení regionu Telčsko. Podle čeho se vlastně region vymezuje? Setkali jste se už někdy s pojmy mikroregion a obec s rozšířenou působností? Zkuste si ve dvojicích tyto pojmy definovat. (Co si pod těmito pojmy představujete?)

Region
Mikroregion
Obec s rozšířenou působností

- Pojem **region** všichni známe. Můžeme ho jednoduše definovat jako území, které sjednocují určité vlastnosti. Zároveň tyto vlastnosti odlišují region od ostatních regionů. Kritériem mohou být fyzicko-geografické vlastnosti (region středomořského klimatu, pohoří Alp, fauna a flóra tajgy), tak socioekonomické vlastnosti (stát Česká republika, maďarská menšina na Slovensku, průmyslová oblast v Ostravě).
- Pojem **mikroregion** můžeme chápat jako nejmenší regionální jednotku. Opakem je makroregion např. Severní Amerika. Pojem mikroregion můžeme chápat i jako dobrovolné sdružení obcí, které funguje za účelem dosažení společného cíle. Například čerpání financí z Evropské unie. Mikroregion Telčsko čítá celkem 49 obcí.
- Pojem **obec s rozšířenou působností** (ORP) chápeme jako administrativní vymezení území, které vzniklo v roce 2003 po zániku Okresních úřadů. Tato ORP mají ve své pravomoci evidenci obyvatel, vydávání dokladů, sociálních dávek, péči o nemocné obyvatele, správu lesů a další. V ORP Telč se nachází 45 obcí.

Obr. 1: Fyzická mapa světa

Náš region se nachází v:

Světadíl.....

Stát

Kraj.....

Obr. 2: Politická mapa Evropy

- S jakou zemí má Česká republika nejdelší hranice a s jakou nejnovější?
- Jaký vliv má poloha České republiky na podnebí, rostliny, živočichy?

Obr. 3: Mapa krajů České republiky s polohou Telče

I. Poloha

Na obrázku 4 vidíš kraj Vysočina a ORP, které se zde nacházejí. Najdi ORP Telč a obtáhni hranice.

Vypiš sousedy ORP Telč:

-
-
-

Sousedí ORP Telč také s nějakým krajem?
S jakým?

Obr. 4: Obce s rozšířenou působností v kraji Vysočina

Prohlédni si polohu ORP Telč. Je tato poloha výhodná v rámci kraje, České republiky, Evropské unie?

Napiš výhody a nevýhody této polohy: (zaměř se na vzdálenost do velkých sídel, vzdálenost od moře, tranzitní dopravu, podnebí, politickou situaci, turistickou polohu ...)

+

-

Dobře si prohlédni letecký snímek a plán města Telče. Porovnej jejich obsah a zkus říci, v čem se liší. K čemu slouží jednotlivá zobrazení?. Zkus najít cestu od zimního stadionu na vlakové a autobusové nádraží. Na kterém obrázku se ti cesta lépe hledá? Najdi budovu své školy, fotbalového stadionu, telčského náměstí.

Obr. 5: Letecký snímek města Telč

Obr. 6: Plán města Telč

I. Poloha

Na obrázku vidíš katastrální území obcí mikroregionu Telč. Vedle obrázkem máš tyto obce vypsané podle abecedy. Každá obec má jinou barvu. Vybarvi podle těchto názvů obcí katastrální mapu.

(příklad: Telč je napsaná červeně - červeně vybarvíš katastrální území Telče)

Obr. 7: Katastrální mapa obcí mikroregionu Telč

Telč, Borovná, Černíč, Červený Hrádek,

Dolní Vilímeč, Doupě, Dyjice, Horní

Myslová, Hodice, Hostětice, Jindřichov-

více, Knínice, Kostelní Myslová, Kra-

hulčí, Krasnice, Lhotka, Mrákotín,

Mysletice, Mysliboř, Nevechle, Olšany,

Olší, Ořechov, Panenská Rozsírka, Pav-

lov, Radkov, Růžená, Řásná, Řídelov,

Sedlatice, Sedlejev, Stará Říše, Rozseč,

Bohuslavice, Markvartice, Nová Říše,

Strachovnice, Svojkovice, Třešnice,

Urbanov, Vanov, Vanůvek, Váповice,

Volevčice, Vystrčenovice, Zadní Vydří,

Zdeňkov, Zvolenovice, Žatec

Tvým úkolem bude vytvořit si **plánek tvého bydliště** a představit ho kamarádům tak, jak to vidíš právě ty. Odborně se této metodě říká **mentální mapa**.

Co by měl plán obsahovat?

- náves, hlavní silnice a železnice (+ označení, kam směřují)
- vodní toky, rybníky, nádrže, zeleň, památný strom, ...
- obchody, školy, knihovny, obecní úřad, zastávky, ...
- historicky cenné objekty (boží muka, roubenky, ...)
- bydlení – umístění tvého domu, domy tvých příbuzných a kamarádů
- místa, která pro tebe něco znamenají (kde tráviš s partou svůj volný čas, kde sportuješ, ...)
- nezapomeň mapu doplnit popisky a vysvětlivky
- plány předvedte svým spolužákům a zkuste si je navzájem zhodnotit.

Obr 8: Mentální mapa obce Mysliboř

II. Fyzicko - geografická část

Geologický vývoj

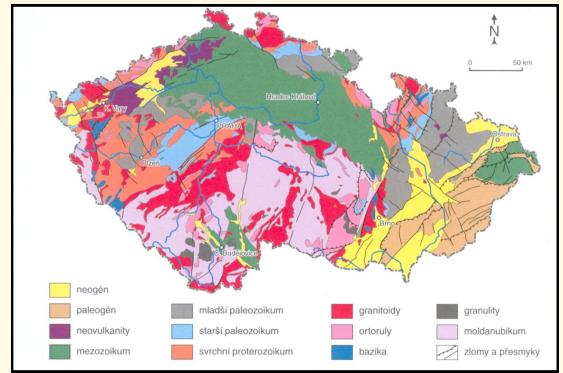
Telčské okolí se, spolu s Vysočinou, nachází v centrální části Českého masívu. Území bylo vytvořeno **hercynským vrásněním v mladších prvohorách**.

V průběhu **druhor** bylo území vlivem teplého a vlhkého podnebí **postupně erodováno** až do podoby zarovnaného povrchu. Na konci druhohor byla část Vysočiny zalita mořem.

Koncem **třetihor** a ve **čtvrtohorách** došlo k pohybům podél starých zlomů, začala se formovat současná říční síť a byl položen základ současným půdám. Klima doby ledové se projevilo **mrazovým zvětráváním**, vznikla izolovaná skaliska, kamenná moře a usazovaly se spraše. Od středověku je nejvýraznějším činitelem lidská činnost.

Geologická stavba

Na Vysočině jsou nejvíce zastoupeny **přeměněné horniny**, zejména **ruly**. Z **vyvřelých hornin** najdeme na Telčsku především **žuly**. Sedimenty se na území vyskytují pouze výjimečně.

Obr. 9: Geologická mapa České republiky

Spoj název horniny s obrázkem

Rula		
Pískovec	Obr. 10:	Obr. 11:
Vápenec		
Žula	Obr. 12:	Obr. 13:

Jakým vrásněním bylo vytvořeno Telčské okolí

Co znamená výraz „bylo erodováno“?

Ve kterém období se vytváří říční síť?

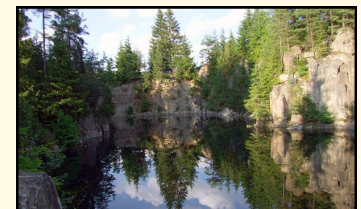
Jaké procesy se děly ve čtvrtohorách?

Kde bychom se mohli setkat s důsledky mrazového zvětrávání?

Které nerostné suroviny se těží ve tvém okolí?

Obr. 14: Míchova skála

Obr. 15: Lom Řidelov

Obr. 16: Obelisk na Pražském hradě

Slavné mrákotínské lomy byly poprvé otevřeny v roce 1898. Žula zde byla barevnější, tvrdší a lepší. Dodávky putovaly nejen po celém Rakousku, ale i do Polska a Ruska. Roku 1923 byl zde zhotoven nejznámější žulový monolit pro Pražský hrad. Obelisk je dlouhý 15,68 metrů, se spodní základnou 195×195 cm a horní 132×132 cm. Celková váha činí 1146,5 metrických centů.

II. Fyzicko - geografická část

Geomorfologie

Území Telčska náleží k rozlehlé geomorfologické oblasti **Českomoravské vrchoviny**, která je součástí Česko-moravské soustavy **České vysočiny**. V bližším vymezení území spadá území do celku

Křižanovské vrchoviny a **Javořícké vrchoviny**. Křižanovská vrchovina se dále dělí na podcelek **Dačická kotlina**. Javořícká vrchovina se dělí na podcelek **Jihlavské vrchy**. Jihlavské vrchy se rozkládají na další čtyři okrsky a to **Řásenská vrchovina**, **Mrákotínská kotlina**, **Pivničský hřbet** a **Třešťská pahorkatina**.

Nejvyšší vrchol území je **Javořice** s nadmořskou výškou 837 m n. m. Nachází se v Javořícké vrchovině a současně je to i nejvyšší bod celého kraje Vysočina. Nejnižší bod se nachází na jižní hranici regionu, kde řeka **Moravská Dyje** protíná tyto hranice.

Obr. 17: Geomorfologická mapa České republiky

Doplň tabulku:

Soustava	Oblast	Celek	Podcelek	Okrsek
.....	Českomoravská vrchovina	Javořícká vrchovina
.....			Mrákotínská kotlina
.....		
.....			Dačická kotlina

..... je nejvyšší vrchol ORP Telč a celého kraje Vysočina. Má nadmořskou výšku m n. m. Území Telčska náleží do oblasti, která je součástí soustavy Nejníže položené místo na Telčsku na jihu, kde řeka protíná hranice správního obvodu.

Obr. 18. Javořícký vysílač

Na vrchu Javořice se tyčí ocelová konstrukce vysílací věže. První příhradový stožár na vysílání zde byl postaven v roce 1961 a měřil 55 m. V roce 1988 se začalo s budováním nového střediska. O rok později pak byl vystavěn nový ocelový příhradový stožár s laminátovým nástavcem o výšce 164 m. Na vrchol vede turistická značka.

Obr. 19: Letecký snímek Javořice

II. Fyzicko - geografická část

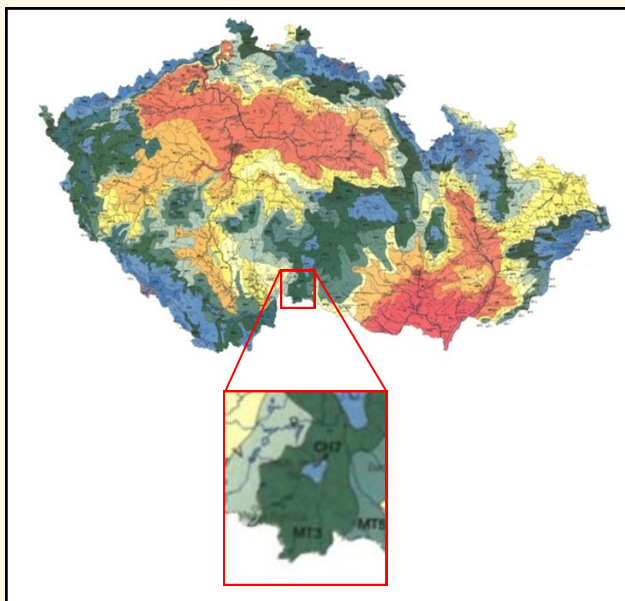
Podnebí

Telčsko patří do podnebí mírného pásu mírně kontinentální. Vzhledem k malému plošnému rozsahu má dominantní význam pro charakteristiku klimatu **nadmořská výška** a členitost **reliéfu**.

Jaký je rozdíl mezi počasím a podnebím?

Popiš vliv nadmořské výšky na podnebí? Jaká část Telčska bude nejchladnější?
.....

Obr. 20: Klimatické oblasti České republiky. Výřez ukazuje okolí Telčska.

Podnebí české republiky se dělí do tří typů: teplé (T), mírně teplé (MT) a chladné (CH) klimatické oblasti.

Region Telčska se řadí do dvou klimatických oblastí – **chladné a mírně teplé**, která má dvě podoblasti.

- Chladná oblast označená **CH7** se nachází v nejvyšších částech Jihlavských vrchů, v okolí Javořice a Hradiska. Chladná oblast se vyznačuje dlouhou zimou s dlouhým trváním sněhové pokrývky. Následuje mírně chladné jaro a krátké, vlhké léto. Podzim bývá mírný.
- **Mírně teplé jednotky** se zde nacházejí dvě. K mírně teplé jednotce **MT3** náleží severovýchodní okraj Dačické sníženiny a Třeštská pahorkatina. Část území náleží k jednotce **MT5**, do které patří západní část pahorkatinného pásu Dačické sníženiny. Tato oblast je charakteristická normálně dlouhou, chladnou, ale sušší zimou. Léto je kratší, mírně chladné a podzim mírný.

Pracuj s atlasem a porovnej podnebí Telčska s podnebím v celé České republice (využij mapu klimatických oblastí, mapy průměrných ročních teplot ve školní atlase ČR)

Správně zakroužkuj:

S rostoucí nadmořskou výškou **stoupají/klesají** teploty a **přibývá/ubývá** srážek.

Větší teploty naměříme na **návětrné/závětrné** straně pohoří.

Nejvíce slunečního svitu dopadne na **severní/jižní** strany pohoří.

Budeme sledovat, s jakou přesností se dá určit počasí na týden dopředu. V televizi nebo na internetu se podívejte na předpověď počasí na další týden. Sami počasí během týdne sledujte. Po týdnu zhodnoťte, jaký úspěch měli meteorologové ve své předpovědi.

Pondělí:

Úterý

Středa

Čtvrtek

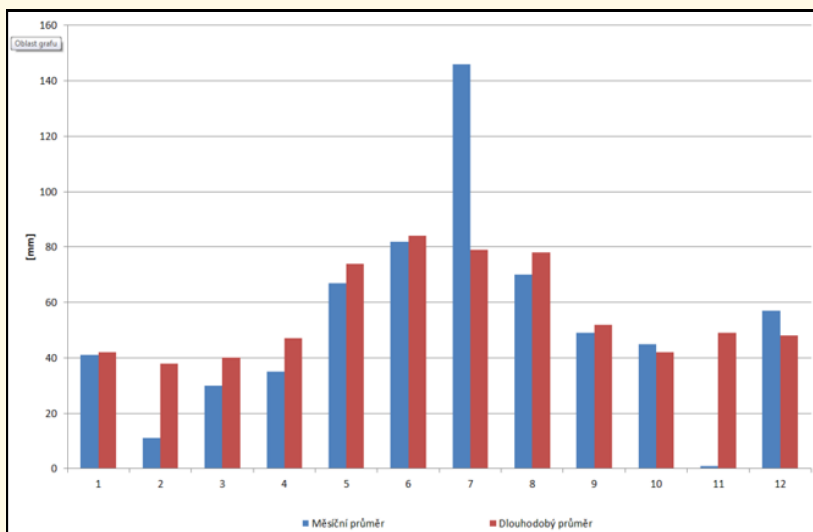
Pátek

Sobota

Neděle

II. Fyzicko - geografická část

Podnebí

Obr. 21: Roční chod srážek v České republice za rok 2011 ve srovnání s dlouhodobým průměrem za období 1961–1990

Prohlédni si graf ročního chodu srážek v České republice v roce 2011 ve srovnání s dlouhodobým průměrem za období 1961—1990. Vyčti z grafu, ve kterém měsíci spadne nejvíce srážek a ve kterém nejméně.

Měsíční maximum:

Měsíční minimum:

Nejvíce srážek spadne:

na jaře/ v létě/ na podzim/ v zimě

Jako na celé Českomoravské vrchovině, k níž Telčsko patří, je tu podnebí dost drsné. Průměrné roční **maximum teplot** je kolem **20 °C**, **minimum** **−20 °C**. **Absolutní maximum** je v Telči **31 °** a **minimum** **−27 °**. Nejchladněji bývá v okolí Studené. Nejdříve napadne sníh v okolí Javořice. Maximum **srážek** naměříme v letních měsících, minimum pak v zimních. **Průměrné roční srážky** jsou kolem **733 mm**. Vanou zde většinou **západní a severozápadní větry**.

Čím se vyznačuje podnebí v našem regionu

Jaké větry zde vanou?

Kde napadne nejdříve sníh?

Jaké jsou průměrné roční srážky?

Fotografuj přírodu během roku

Najdi si ve svém okolí zajímavou přírodní scenérii, zajímavý rámeček záběru. Každý měsíc místo vyfotografuj. Získáš dokument o proměně přírody během roku, z kterého si můžeš udělat například kalendář. Popiš proměnu přírody během roku.

Obr. 22: Hráz na jaře

Obr. 23: Hráz na podzim

Obr. 24: Hráz v zimě

Na kopci Buzový (nadmořská výška 569,8 m) byla v roce 1950 postavena meteorologická stanice, původně pro vojenské účely, nyní je pod veřejnou správou. Z kopce je pěkný výhled na Telč a do údolí Dyje. Stanice je přístupná pro veřejnost na Mezinárodní meteorologický den. V současné době je tato stanice profesionální meteorologickou stanicí, která je součástí sítě osmnácti profesionálních stanic v rámci Českého hydrometeorologického ústavu v Praze. Aktuální stav počasí můžeš zjistit na: <http://www.czecot.cz/results/webkamery-info.php?id=1171>

Obr. 25: Meteorologická stanice Kostelní Myslová

II. Fyzicko - geografická část

Vodstvo

Území náleží do povodí **Moravské Dyje a Labe**. Rozvodnice prochází severozápadní částí území – **Javořickou vrchovinou** i přes vrchol Javořice. Celé území Českomoravské vrchoviny je charakteristické vysokým zastoupením vodních ploch a toků, ale většinou menšího rozsahu a průtoku. Jedná se o pramennou oblast. Přímo v Telči se nachází tři rybníky: **Staroměstský**, **Štěpnický** a **Ulický**, které obklopují historické jádro a zámecký areál. Díky nim se z Telče mohla stát nedobytná vodní pevnost.

Největší nádrž v tomto území je Vodní nádrž Nová Říše, která slouží jako zásobárna pitné vody pro okolí Telče, Třeště a Nové Říše.

Obr. 26: Letecký snímek náměstí Telče

Obr. 27: Vodní nádrž Nová Říše

Vyplň křížovku a výsledkem je známá řeka, která pramení v ORP Telč.

1.													
2.													
3.													
4.													
5.													
6.													
7.													
8.													
9.													
10.													
11.													
12.													

- Název rybníku v Telči, který je rozlohou největší.
- Název rybníku, který je stejný jako nedaleký hrad.
- Nejčastější ryba, která se nachází v telčských rybnících
- Název mlýnu, který se nachází na Starém Městě v Telči.
- Vodní nádrž slouží jako zásoba
- Telč je díky 3 ryb. nazývána jako vodní
- Název rybníku v Telči, na kterém je vystavena Belpská lávka.
- Vodní nádrž nebo název městyse v ORP Telč.
- Vodní dílo určené k zásobě vody.
- Vodní dílo určené k chovu ryb.
- Vrchol, přes který prochází rozvodnice Moravské Dyje a Labe.
- Chráněný rybník nedaleko Javořice.

Výsledek tajenky je název řeky, která pramení v ORP Telč. Pramení nedaleko obce Panenská Rozsíčka cca 4 km jihovýchodně od Třeště na Jihlavsku v Českomoravské vysočině. Údolí řeky má kaňonovitý charakter a pro jeho ochranu nejcennějších částí zachovaných mezi Vranovem nad Dyjí a Znojmem byl v roce 1991 vyhlášen Národní park Podyjí.

Obr. 28: Pramen řeky

Čistička odpadních vod v Telči slouží k čištění průmyslových vod, odpadních vod ze zemědělské výroby a komunálních vod z města či obcí. Čistírna odpadních vod funguje jako předčištění a dočištění probíhá v přirozeném vodním toku.

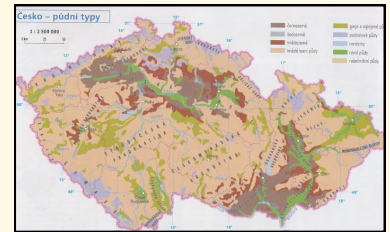
Obr. 29: Čistička odpadních vod v Telči

II. Fyzicko - geografická část

Půdy

Stejně jako v České republice jsou i na Telčsku nejrozšířenější půdním typem **kambizemě** (hnědé lesní půdy). Tyto půdy vznikaly v procesu hnědnutí a vnitropůdního zvětvování. V příčném profilu rozlišujeme horizont humusový, kambikový a půdotvorný substrát. V nižších polohách se kambizemě střídají s **půdami ilimerizovanými** - to jsou půdy, které mají ochuzenou humusovou složku. Ve vyšších polohách se vyskytují kyselé **podzolové půdy**. V Okolí Řásné se nacházejí **organozemě** - Půdy s horizontem slabě rozložených rostlinných zbytků - rašelinou.

Pro zemědělství jsou vhodné kambizemě.

Obr. 30: Mapa půdních typů v České republice

Obr. 31: Půdní druhy

 Které půdy se nacházejí na Vysočině? A k pěstování jaké plodiny jsou vhodné?

.....

Co má vliv na kvalitu půdy?

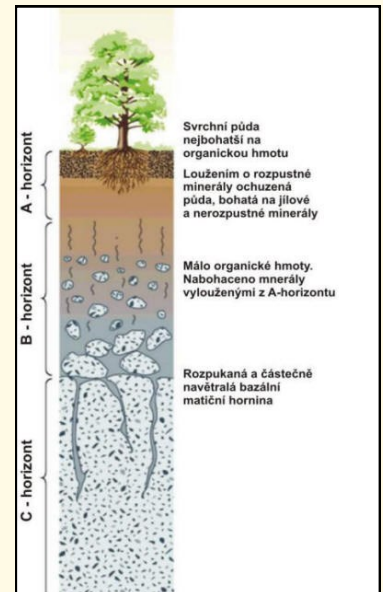
Na co má vliv kvalita půdy?

Jaký je rozdíl mezi půdním typem a druhem?

.....

Jak se dá půda znehodnotit?

.....

Obr. 32: Půdní horizont hnědozemě

 Popiš obrázek:
K jakému znehodnocení půdy na něm dochází?

Obr. 33: Eroze

Obr. 34: Zasolování půdy

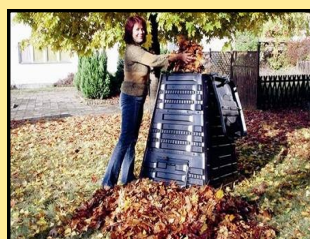

Obr. 35: Desertifikace

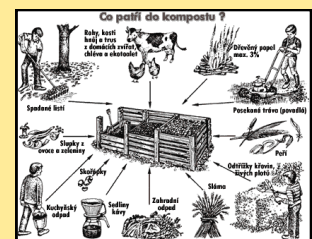

Obr. 36: Svahové procesy

 Máte zahradu? Máte tam pořízený kompost? Zkus popsat princip kompostu na zahradě. Probíhá tento proces i v přírodě?

Obr. 37: Kompostér

Obr. 38: Návod co patří do kompostu

II. Fyzicko - geografická část

Fauna a flóra

Většina území spadá do **bukového vegetačního stupně**. Ten se vytváří v oblasti vrchovin a hornatin (400 - 700 m n. m.) a vyznačuje se přirozeným lesním porostem, který tvoří buky, méně javory, lípy, jasany a jedle. Dnes je většina území přeměněna na pole, louky a pastviny. V lesích jsou vysázeny smrkové monokultury. Ve vyšších nadmořských výškách (600 - 900 m n. m.) nalezneme **jedlo-bukový vegetační stupeň**. V přírodních lesích dominovala jedle a buk. Dnes je tento vegetační stupeň opět přeměněn na smrkovou monokulturu. Podél vodních toků jsou **olšiny**. V přirozené vegetaci, zejména kolem Řásné, nalezneme rozmanitá společenstva **rašelinišť** a **rašelinných a vlhkých luk**.

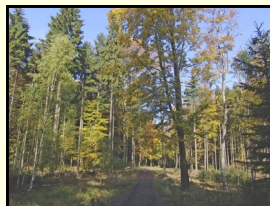
**Jak se změnilo složení lesů proti minulosti?
Uveď nejčastější druhy stromů před a po osídlení.**

Před osídlením

Po osídlení

Proč k této změně došlo

Jakou funkci plní les

Obr. 39: Smíšený les

Obr. 40: Jehličnatý les

Pokus se vyluštit jména živočichů žijící na Telčsku a doplň jejich druhové jméno:

50 IŠK + K_N +

5 ypsilon 500 poloměr + Fosfor poloměr + síra E

ESLYS K mluva EK

Spoj správně název s obrázkem a dozviš se, jaké rostliny se nacházejí na Telčsku:

Kaprad' samec, Bojínek luční, Bledule jarní Rákos obecný, Leknín bělostný, Dřípátka horská

Obr. 41

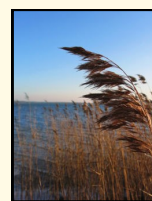
Obr. 42

Obr. 43

Obr. 44

Obr. 45

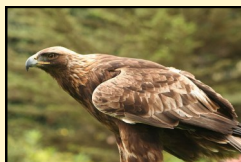
Obr. 46

Seznam ohrožených zvířat v Česku uvádí ohrožené druhy chráněné v Česku zákonem o ochraně přírody a krajiny. Podle aktuálních **Červených seznamů** je v současné době v ČR ohroženo 34 % druhů savců, 52 % druhů u nás hnízdicích ptáků, 50 % druhů plazů, 43 % druhů obojživelníků, 43 % druhů ryb, 60 % druhů vyšších rostlin a 43 % mechorostů. Dokážeš vyjmenovat alespoň 10 ohrožených druhů?

Obr. 47: Medvěd hnědý

Obr. 48: Orel skalní

Obr. 49: Mlok skvrnitý

Obr. 50: Rys ostrovid

II. Fyzicko - geografická část

Ochrana přírody

Území Telčska vyniká vysokou dochovanou hodnotou krajinného rázu. Má zdravé životní prostředí s minimálním imisním zatížením.

Na Telčsku se nachází dvanáct maloplošných zvláště chráněných území (v kategoriích přírodní památka (PP), přírodní rezervace (PR) a národní přírodní rezervace (NPR)), v nichž se můžeme setkat se vzácnými druhy rostlin především skalních a rašeliništních stanovišť, ojedinělými druhy živočichů a zajímavými geologickými útvary.

NPR: rybník Zhejral.

PR: Jechovec, Luh u Telče, Mrhatina, Rašeliniště Bažantka, Roštýnská obora, Štamberk a kamenné moře, Velký pařezitý rybník.

PP: Černíč, Horní Nekov, Míchova skála, Rašeliné jezírko Rosička.

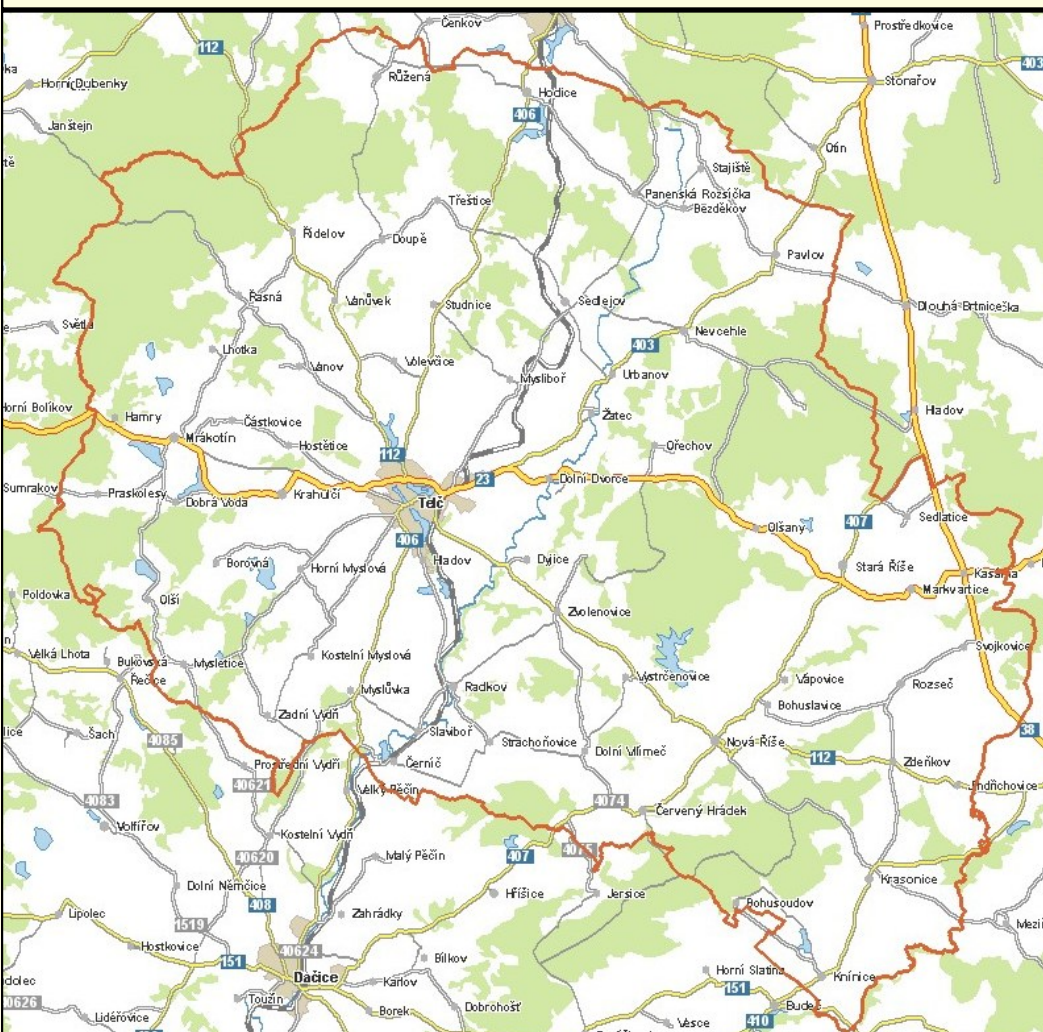

Obr. 51: NPR Zhejral

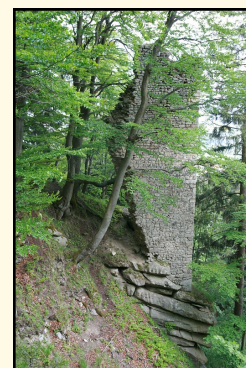

Obr. 52: PR Roštýnská obora

Vyhledej na internetu a zakresli polohu všech dvanáct chráněných území do mapy mikroregionu Telč. Jedno chráněné území si vyber a shromáždíš k němu co nejvíce informací. Zaměř se hlavně na před-měť ochrany.

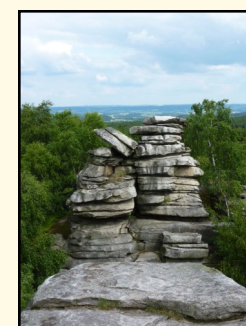
Obr. 56: Mapa Mikroregionu Telč

Obr. 53: PR Štamberk a kamenné moře

Obr. 54: PR Jechovec

Obr. 55: PP Míchova skála

III. Socioekonomická část

Sídla

ORP Telč se rozkládá na **291 km²**.
Nachází se zde **45 obcí**.

Největším sídlem je město **Telč**, které má nad 1000 obyvatel. K 1. lednu 2012 byl počet obyvatel **5 602**. Současně se jedná o jedinou obec se statutem města.

V kategorii obcí (od 500 do 1000 obyvatel) figurují již jen obce **Mrákotín**, **Stará Říše**, **Nová Říše** a **Krahulčí**. Obce Mrákotín, Stará Říše a Nová Říše představují tzv. **městyse**, tj. obce, jejíž význam přesahuje význam vesnice, ale nesplňuje všechny atributy města.

Všechny ostatní obce jsou malé obce, které mají méně než 500 obyvatel a většina z nich dokonce méně jak 200 – tj. velmi malé obce.

Řešené území má výrazně venkovský charakter.

Obr. 57: SO ORP Telč

Vyber si jednu obec z ORP Telč a na stránkách Českého statistického úřadu (www.szso.cz) zjistí tyto údaje za rok 2012:

Obec:

Rozloha:

Počet obyvatel:

Hustota zalidnění:

Počet přistěhovalých:

Počet vystěhovalých:

Přírůstek stěhováním:

Počet narozených:

Počet zemřelých:

Přirozený přírůstek:

Celkový přírůstek:

Správně spoj počet obyvatel (údaje z roku 2012) s městem.

680 obyvatel

Obr. 58: Mrákotín

675 obyvatel

Obr. 59: Stará Říše

918 obyvatel

Obr. 60: Nová Říše

873 obyvatel

Obr. 61: Krahulčí

III. Socioekonomická část

Obyvatelstvo

Celkový počet obyvatel v ORP Telč je ke dni 1. 7. 2010 **13 469**. Hustota obyvatel 46 ob/ km². Obyvatelstvo ORP Telč tvoří **2,6 %** z celkového počtu obyvatel kraje Vysočina. Mírně zde převládá ženská populace. Z věkového rozložení zde převládá složka **produktivního obyvatelstva**, a to téměř 69 %, následuje postproduktivní složka, která zaujímá z celkového počtu obyvatel 17 % a poslední předproduktivní složka má 14 %. Což svědčí o **regresivním** typu věkové struktury. Průměrný věk obyvatel ORP Telč je o něco vyšší než v kraji Vysočina. Průměrný věk obyvatel je zde 41,2 let.

Jaké národnostní menšiny žijí v našem regionu?

Kdo jsou to ateisté?

Kde je větší podíl věřících, ve městě nebo na vesnici?

Má náboženství vliv na chování lidí? Na jejich životní styl?

Udělej ve třídě průzkum náboženského vyznání a údaje porovnej s výsledky ORP Telč, Vysočinou a ČR.

(podíl věřících v ORP Telč je 54,5%, na Vysočině 45,3% a v České Republice

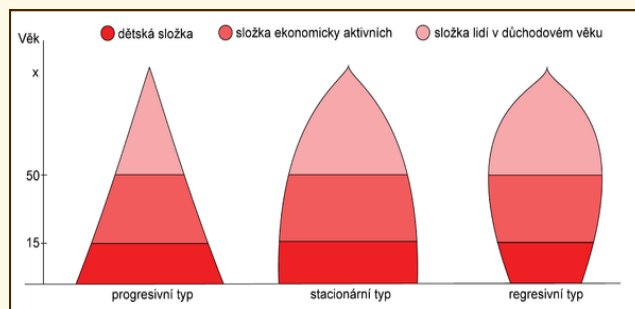

Obr. 62:
menšina

Obr. 63:
menšina

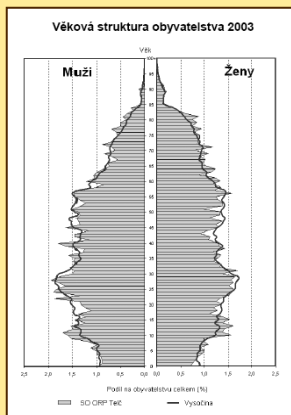
Telčsko patří, stejně jako Česká republika, do **regresivního typu věkové pyramidy**. Znamená to, že se nejméně lidí vyskytuje dětské složce a nejvíce pak v produktivní složce. Prohlédni si i zbylé typy věkových pyramid a popiš, čím se liší od regresivního typu. Zkus najít příklad státu, kterému by odpovídal tento typ.

Obr. 64: Typy věkových pyramid

Prohlédni si věkovou pyramidu Telčského regionu pro rok 2003. Data jsou již zastaralá, proto si vytvoř novou aktuální. Údaje v tabulce jsou ze září roku 2012)

Věková kategorie	Muži	Ženy
65 a více	957	1417
15-64	4663	4354
0-14	984	883

Obr. 65: Věková struktura obyvatelstva ORP Telč z roku 2003

III. Socioekonomická část

Hospodářství

Ekonomická struktura regionu Telčsko je dána **nedostatkem nerostných surovin**. Proto se hospodářství vždy více orientovalo na **zemědělskou výrobu** a navazující **zpracovatelskou výrobu**. V **priméru** (lov, rybolov, zemědělství, těžba surovin, dřeva) pracuje **20 %** obyvatel. V **sekundéru** (průmysl, stavebnictví, nákladní doprava) pracuje **17 %** obyvatel. V **terciéru** (služby, obchod, bankovníctví, školství, zdravotnictví, státní správa) **55 %** obyvatel. Co do výše nezaměstnanosti region Telčsko patří v krajském měřítku dlouhodobě k nejpostiženějším oblastem, nicméně v národním kontextu patří k podprůměru. **Nezaměstnanost** se zde pohybuje kolem **14,5 %** (rok 2010). Pro Telčsko je charakteristická velmi výrazná sezónnost v nabídce pracovních příležitostí.

Proveď průzkum ve své rodině. Zjisti strukturu zaměstnanosti za tři předchozí generace. Výsledky zapiš do tabulky.

	Povolání	Sektor (I., II. III.)
1. generace		
Prababička Pradědeček		
2. generace		
Babička Dědeček		
3. generace		
Matka Otec		
4. generace		
Ty sourozenci		

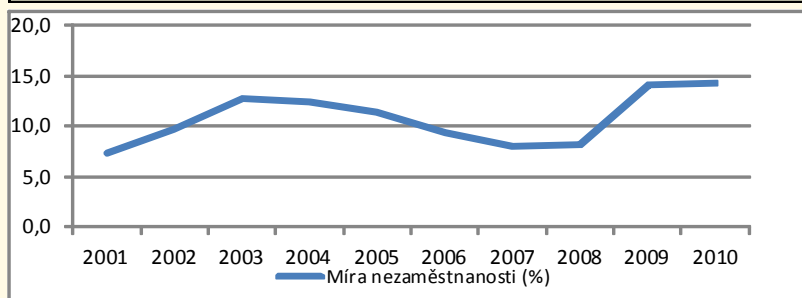

Jaká je pracovní příležitost v ORP Telč? Zkus vyjmenovat z každého sektoru alespoň dva podniky, který nabízí na Telčsku pracovní příležitosti.

Primér:

Sekundér:

Terciér:

Obr.66 : Míra nezaměstnanosti v ORP Telč v letech 2001 – 2010 (data ke dni 31. 12.)

Prohlédni si graf, na kterém je zobrazená míra nezaměstnanost v ORP Telč za roky 2001-2010.

Nejvyšší nezaměstnanost byla v roce

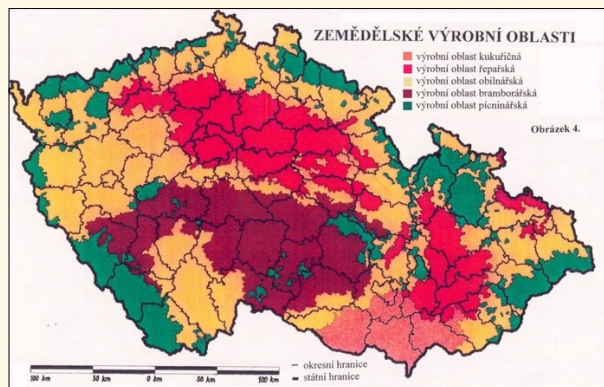
Nejnižší nezaměstnanost byla v roce

Zkuste vymyslet společně ve třídě důvody, proč mohla nezaměstnanost v letech 2003-2008 klesat a poté zase stoupat.

III. Socioekonomická část

Zemědělství

Na **zemědělskou** půdu připadají **3/4 z celkové plochy**. Z toho je více jak **85 % orné půdy**. Zbytek představují louky, zahrady a ovocné sady. Ze zbylé nezemědělské půdy zabírá **37 % lesní půda**. Telčsko náleží spolu s Vysočinou do **bramborářské oblasti**. Její charakteristika je průměrná roční teplota 5 - 8 °C, průměrný roční úhrn srážek 550 - 900 mm. Převažují zde hnědé půdy. V bramborářské oblasti se nejčastěji pěstují konzumní, průmyslové a sladové brambory, krmné obiloviny, v nižších polohách řepka a ve vyšších polohách len. V nejvyšších polohách se nachází **oblast píciniářská**. Pro tu je typická průměrná roční teplota mezi 5 - 6 °C, úhrn ročních srážek více než 700 mm, převažující půdy hnědé, glejové a podzolové. Tento typ je méně příznivý pro rostlinou výrobu, je zde vysoké zastoupení luk a pastvin. Z živočišné výroby se jedná převážně o chov skotu.

Obr. 67: Zemědělské oblasti České republiky

Toto je družicový snímek ORP Telč. Zkuste odhadnout, kolik procent plochy zaujímá zemědělská půda. Porovnejte s procentem obyvatel, kteří v zemědělství pracují.

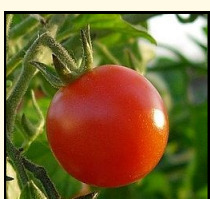

Obr. 68: Letecký snímek ORP Telč

V zemědělském sektoru pracuje% obyvatel. Telčská oblast se nachází v výrobní oblasti. Pěstují se zde nejčastěji,, Ve vyšších polohách se nachází oblast. Protože není vhodná pro rostlinou výrobu, nachází se zde převážně a Z živočišné výroby se jedná o chov

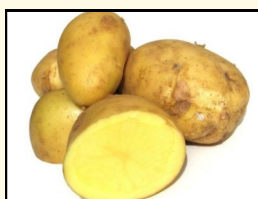
I když se to pro nás zdá jako samozřejmost, ne všechny rostliny a živočichové mají původ v naší krajině. Víš odkud tyto rostliny pocházejí? Co nevíš, dohledej na internetu.

Obr. 69: Rajče

Obr. 70: Řepka

Obr. 71: Brambor

Obr. 72: Kukuřice

Obr. 73: Hráč

III. Socioekonomická část

Průmysl

Sekundární sektor mikroregionu se podílí **cca 17 %** na celkovém počtu ekonomických jednotek. V průmyslovém odvětví figurují převážně malé firmy, které nemají ani 100 zaměstnanců. Mezi největší zaměstnavatele patří Krahulík - Masozávod Krahulčí, Telčská strojírenská, a.s., Pospíchal čalouněný nábytek CZ, a.s. Terco CB, a.s.

Odvětvová struktura průmyslu je málo různorodá – většina pracovních míst je v **potravinářském průmyslu**.

 Ke každému průmyslovému odvětví запиš alespoň 3 výrobky a zkus zjistit, jestli je v ORP Telč firma nebo podnik, který by se touto výrobou zabýval.

Dřevařský

Chemický

Hutnický

Kožedělný a obuvnický

Polygrafický

Potravinářský

Strojírenský

Textilní

Těžba nerostných surovin

Spoj logo podniku s výsledným produktem a připiš název firmy a město či vesnici, kde sídlí. Logo které neznáš vyhledej na internetu.

Obr. 74

Obr. 75

Obr. 76

Obr. 77

Obr. 78

Obr. 79

Obr. 80

Obr. 81

Obr. 82

Obr. 83

Obr. 84

Obr. 85

Obr. 86

Obr. 87

Název firmy:

Sídlo:

Výrobky:

Název firmy:

Sídlo:

Výrobky:

Název firmy:

Sídlo:

Výrobky:

Název firmy:

Sídlo:

Výrobky:

Název firmy:

Sídlo:

Výrobky:

Název firmy:

Sídlo:

Výrobky:

III. Socioekonomická část

Služby

Sektor služeb se na celkovém počtu ekonomických subjektů podílí cca 55 %. Dominantní postavení v sektoru služeb na území mikroregionu má město Telč, zde má sídlo téměř 60 % všech ekonomických subjektů působících v daném odvětví. Polovina hospodářských subjektů působících ve městě zaměřuje svoji podnikatelskou činnost, na odvětví **obchodu a oprav**. Dalším rozsáhlým odvětvím jsou převážně **služby pro podniky**. Významnými z hlediska počtu registrovaných ekonomických jednotek jsou: Mrákotín, Hodice, Stará Říše a Krahulčí. Mimo obce Mrákotín jde ve většině obcí o služby obchodu a oprav. U obce Mrákotín hrají důležitou roli i služby **pohostinství a ubytování**.

Doplňte k následujícím službám příklady z ORP Telč:

Školství:	Pohostinství:
Zdravotnictví:	Ubytování:
Kultura:	Nemovitosti a pronájem:
Obchod:	Věda a výzkum:
Opravy:	Cestovní ruch:
Telekomunikace:	Sociální služby (domov důchodců, dětský domov, ..):
Doprava:	Bezpečnostní služby:
Pošta:	Veterinární služby:
Bankovníctví:	Sport, zábava, koníčky:
Pojišťovnictví:	

Poznáváš budovu na obrázku? Doplň její název a napiš jaké služby poskytují.

Obr. 88:

Obr. 89:

Obr. 90:

Obr. 91:

Obr. 92:

Obr. 93:

Tip na projekt:

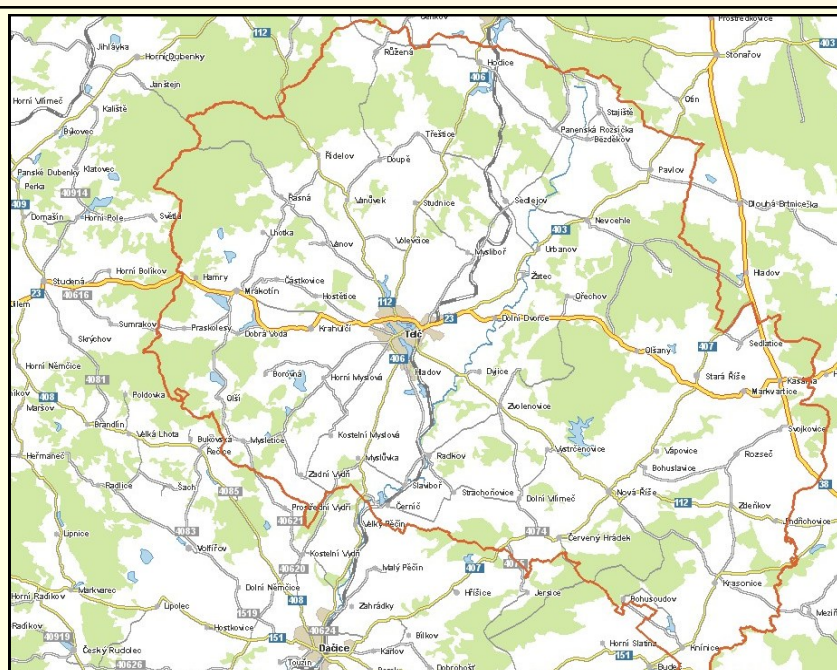
Udělej veřejný průzkum týkající se vybavenosti službami v Telči a okolí.

Oslov dostatečné množství občanů různých věkových kategorií a zeptej se jich, zda-li jsou spokojeni se službami v ORP Telč a jaké jim zde schází. Dotazníky rozděl podle věkových kategorií. Své výsledky prodiskutujte ve třídě, vyberte službu, kterou by uvítalo nejvíce občanů. Vytvořte návrh na zrealizování této služby ve vašem městě a pošlete ji na městský úřad.

III. Socioekonomická část

Doprava

Mezi nejvýznamnější komunikace regionu patří bezesporu **silnice I/38**, bývalá „císařská silnice“, která protíná jihovýchodní část regionu. Pro dopravu má tato komunikace tranzitní význam D1 – Jihlava – Znojmo – Vídeň. Z vnitrostátního pohledu je významná silnice **I/23**, která koncentruje přepravní proudy v relaci Brno, Třebíč, Telč, Jindřichův Hradec, České Budějovice. Veřejná doprava je zajištěna **autobusovou linkovou**. Hlavní uzel autobusové zastávky vede přes Telč, odkud vyjíždějí autobusy směrem do Dačic, Nové Říše, na Třebíč, Brno a Jihlavu. Řešeným územím je vedena jednokolejná **železniční trať č. 227** Kostelec u Jihlavy – Slavonice a zpět, využívaná pro osobní i nákladní dopravu. Řešeným územím prochází dále spousta **cyklotras** a značených turistických stezek.

Do mapy zakresli významné silniční a železniční trasy. Vždy přikresli směry a připiš, která velká města tato trasa spojuje.

Dále zakresli do mapy cyklotrasy, které máš projeté a které znáš. Pokud žádné neznáš, podívej se na internet nebo do turistické mapy Telče a okolí.

Obr. 94: Mapa mikroregionu Telčsko

Diskuse

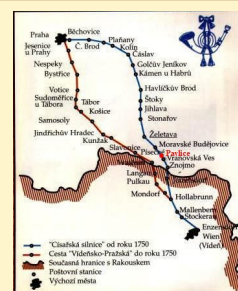
Utvořte 3 skupinky. Každá se zaměří na jeden problém:

- Které problémy přináší kamionová doprava. Čím obtěžuje, jaké problémy musí naopak řešit řidič kamionu?
- Jak ozdravit ovzduší ve městě? Uvažte, které dopravní prostředky jsou nejšetrnější vůči životnímu prostředí?
- Zrušit nebo nezrušit málo vytížené spoje? Jaké jsou klady a zápory? Co je to ekologické jízdné?

Císařská silnice byla postavena za dob Marie Terezie. Silnice vedla přes Želetavu a Stonařov. Tato obchodní stezka tehdy znamenala jedinou možnost relativně bezpečného cestování v kraji plném dravé zvěře a loupeživých band. Po této cestě kdysi soustavně projížděly náklady se zbožím, pochodovala vojska Přemyslovců, husitů, Jiřího z Poděbrad, uherského krále Matyáše, Habsburků a další.

Cesta měla 4 sáhy na šířku (7,2 m). Po silnici mohly jezdit nákladní vozy se 6 zapřaženými koňmi a nejvyšší vahou nákladu 60 centů (3,36t). Do dnešních dnů tato komunikace prošla mnoha změnami. Od úzké rozblácené cesty s vyježděnými kolejiemi, přes prашnou silnici, ke zpevněné vozovce, místy s vydlážděním až posléze v celé délce pokrytou asfaltovým kobercem s dnešním označením I/38 E59.

Obr. 95: Bývalá Císařská silnice

III. Socioekonomická část

Cestovní ruch

Území je svojí polohou v oblasti Vysočiny a dobrými přírodními podmínkami ve volné krajině vhodná k rekreačnímu využití. Nejvýraznější potenciál je v **severozápadní části území** (Jihlavské vrchy s nejvyšším vrcholem Javořicí). V řešeném území se nachází značené **cyklo a hypo** trasy, turistické a běžecké trasy. Kulturní památky se nacházejí především v **Telči**. V roce 1992 byla Telč zapsána na Seznam světového dědictví **UNESCO**. Severně od Telče se nachází **hrad Roštejn**, který byl v první polovině 14. století přebudován Zachariášem z Hradce. Původně sloužil zejména jako lovecký zámek. **Premonstrátský klášter v Nové Říši** je další turisticky zajímavá stavba. Klášter je spojen s barokním kostelem sv. Petra a Pavla. Již tradičně se o prázdninách pořádá hudební festival „**Prázdniny v Telči**“, který přitahuje příznivce folkové hudby z celé republiky pro svoji neopakovatelnou atmosféru.

Spoj místa na obrázku s mapou a připiš do mapy další turistické lákadla. Navštívil jsi již všechny? Jaké znáš další turisticky atraktivní místa?

Obr. 96

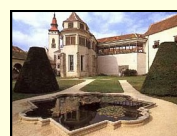
Obr. 97

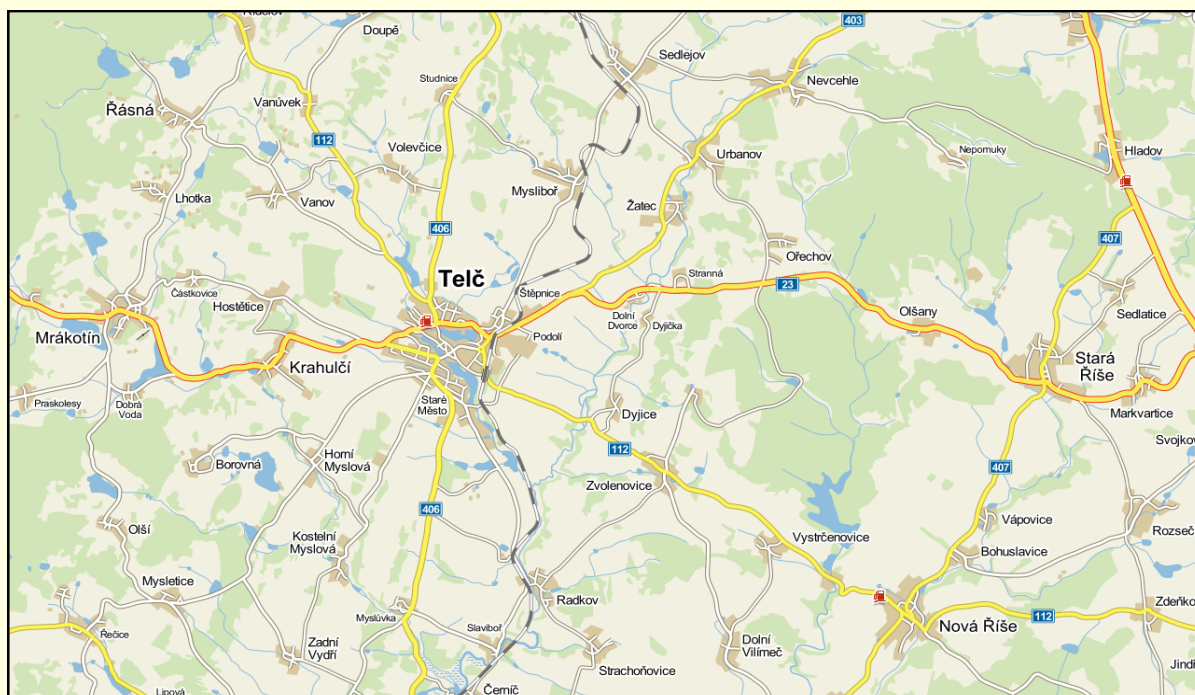
Obr. 98

Obr. 99

Obr. 100

Obr. 101: Mapa Telč a okolí

Obr. 102

Obr. 103

Obr. 104

Obr. 105

Obr. 106

Obr. 107

Telč byla roku 1992 zapsána na seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. Vyhledej na internetu, co tato zkratka znamená? Čím se tato organizace zabývá? Jaký má pro Telč význam tento zápis?

Vyhledej památky, které patří v České republice do UNESCO (celkem jich je 12)

Obr. 108: Logo UNESCO

III. Socioekonomická část

Telč

je město ležící na jihozápadní Moravě jižně od Jihlavy. Od roku 2000 patří do kraje **Vysočina**. Rozkládá se na 24,86 km² a počet obyvatel dosáhl roku 2012 k hodnotě **5 602**. Starostou Telče je Roman Fabeš.

Na tomto místě se odedávna křížily obchodní stezky. Ovšem přesný vznik Telče není jasný. Žádné historické prameny datum založení neuvádí. Prvním spolehlivým letopočtem v historii města jsou léta **1333 – 1335**, kdy Telč navštívil markrabě Karel, později známý jako Karel IV. První písemná zmínka pochází z roku 1315. Významný datem je rok 1339, kdy Telč dostal do vlastnictví Oldřich z Hradce z rodu Vítkovců.

Dominantou a také nejvýznamnější architektonickou památkou města je **renesanční telčský zámek**. Telčský zámek patří mezi klenoty moravské renesanční architektury.

Nachází se zde Gymnázium Otokara Březiny a Střední odborná škola Telč, dvě základní školy, základní umělecká škola a mateřské školy. Kromě toho zde provozuje své univerzitní centrum Masarykova univerzita a České vysoké učení technické výukové středisko.

Poznáš známe osobnosti týkající se Telče a okolí? Podle textu doplň jméno osoby, portrét Ti napoví.

Obr. 109: Náměstí Telče

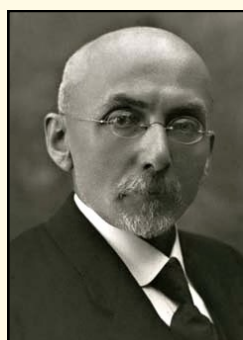

Obr. 110 Zámek Telč

<p>.....</p> <p>(1526 - 1589) byl vzdělaný český šlechtic a humanista.</p> <p>Za jeho působení zažilo hospodářství v Telči a okolí velký rozmach. Zakládal nové rybníky, zaváděl moderní způsoby hospodaření a zakládal cechy. Také stavebně upravoval celé město a hlavně náměstí, které je podle něj pojmenované.</p>	<p>.....</p> <p>(1868 - 1929) vlastním jménem Václav Jebavý, byl významný český básník. Svým básnickým dílem, jež završuje český symbolismus, se zařadil mezi největší zjevy světové poezie. Jako mladý nadaný kluk byl poslán studovat na reálku do Telče. Dalším místem jeho působení se stala Nová Říše, kde strávil básník třináct let svého života.</p>	<p>.....</p> <p>(1944 - 2011), známý též pod přezdívkou Magor, byl český básník, publicista a výtvarný kritik, vůdčí duch českého undergroundu. Je znám především spoluprací s nezávislou rockovou skupinou The Plastic People of the Universe. Podepsal Chartu 77.</p> <p>Po revoluci žil střídavě v Praze a Prostředním Vydří, kde se od roku 2005 každoročně konal hudební festival „Magorovo Vydří“.</p>	<p>.....</p> <p>(1983)</p> <p>Telčský rodák, který má za sebou veleúspěšnou sérii v italské profesionální volejbalové lize za klub Trentino Volley. Se svým týmem v roce 2011 vyhrál volejbalovou Ligu mistrů a podmanil si Itálii. Je jednou z opor české reprezentace</p>
---	--	--	---

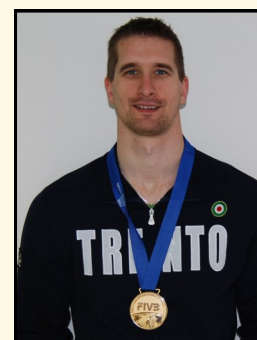
Obr. 111

Obr. 112

Obr. 113

Obr. 114

Jak se žije v mikroregionu Telč?

PŘÍLOHA 6
METODICKÁ PŘÍRUČKA PRO UČITELE

Obsah:

I. POLOHA.....	4
II. FYZICKO-GEOGRAFICKÁ ČÁST	5
Geologie	5
Geomorfologie	5
Podnebí.....	5
Vodstvo	6
Půdy.....	6
Fauna a flóra.....	7
Ochrana přírody.....	7
III. SOCIOEKONOMICKÁ ČÁST.....	7
Sídla.....	7
Obyvatelstvo.....	7
Hospodářství.....	8
Zemědělství	8
Průmysl.....	9
Služby.....	9
Doprava	9
Cestovní ruch.....	10
Telč.....	10
IV. ŘEŠENÍ OTÁZEK A ÚKOLŮ	10

Vážení učitelé

Tato metodická příručka slouží jako dodatek k pracovní učebnici „Jak se žije v mikroregionu Telč?“.

Učebnice vede žáky ke vnímání problémů vyskytujících se v jejich nejbližším okolí. Žáci se pomocí této učebnice naučí vzájemně si naslouchat, posuzovat názory ostatních, diskutovat, pracovat ve skupině i samostatně. Nabízí žákům nevěšední problémové otázky, pozorování, mapování, fotografování, diskuse problémů existujících v blízkém okolí a nejrůznější samostatné tvůrčí úkoly.

Tato učebnice je koncipována jako pracovní učebnice. To znamená, že zde žáci naleznou kromě běžného učebního textu řadu úkolů, cvičení a zajímavostí, které jim rozšíří učební látku. Učebnice je rozdělena do tří hlavních kapitol. V první si žáci vymezí svůj region, ve druhé se seznámí s fyzicko-geografickou charakteristikou území a ve třetí poznají socioekonomické vlastnosti tohoto regionu. V poslední kapitole je obsažena část zaměřená na město Telč a známé osobnosti, které v tomto regionu působily. Pro přehlednost jsou v textu vyznačena důležitá slova tučně a ke každému úkolu je přidán symbol, který žákům napoví o jaký typ úkolu se jedná. Dále je učebnice proložena řadou obrázků, fotografií, grafů a zajímavostmi, které se vážou k danému textu a nutí žáky k zamyšlení a slouží také jako motivační prvek.

Tato příručka pro učitele nabízí návrhy didaktického ztvárnění k pracovní učebnici „Jak se žije v mikroregionu Telč?“. Kapitoly v této příručce korespondují s kapitolami v pracovní učebnici. V každé kapitole je nejprve nastíněn stručný obsah, dále jsou zde uvedeny hlavní cíle výuky, které jsou formulovány jako předpokládané výstupy žáků. Jsou zde uvedeny také přístupy činností zaměřených na rozvoj žákovy osobnosti. Dále jsou zde krátké poznámky k obsahu grafiky.

V dolní části této stránky jsou uvedeny a vysvětleny symboly, které se objevují v pracovní učebnici.

Symbole užívané v učebnici:

Zjistí doma

Zopakuj si

Zajímavost

Tip na výlet

Úkol pro Tebe

Pro zamyšlení

Učivo I. Poloha

Učebnice strana 4

Záměrem této stránky je nejprve žáky seznámit s pojmy týkající se vymezení jejich regionu. Ve dvojicích si zkusí definovat pojmy jako je region, mikroregion a obec s rozšířenou působností. Po vzájemné konzultaci si tyto pojmy rozeberou spolu se spolužáky a uvedou si příklady. Dále si vyplní cvičení o zařazení polohy regionu do světadílu, státu a kraji. Doplň hranice se sousedními státy a zamyslí se nad vlivem polohy na podnebí, živočichy a rostliny. Obrázky zobrazující různá měřítka v zobrazení zemského povrchu a slouží k upevnění žákově představě o poloze zkoumaného regionu

Očekávaný výstup: dovednost diskutovat ve dvojici, připravit se na třídní debatu a aktivně se do ní zapojit, osvojit si pojmy region, mikroregion a obec s rozšířenou působností, se kterými se budou setkávat v průběhu celé učebnice. Uvědomit si souvislosti mezi polohou zkoumaného regionu v rámci Česka, Evropy a světa. Z paměti nebo podle mapy určit sousední státy České republiky a porovnat délku hranic. Dále by měla proběhnout debata s učitelem, jaké hranice jsou nejnovější a za jaké politické situace vznikly. Žáci by měli umět zhodnotit polohu České republiky v souvislosti na podnebí, rostliny a živočichy a správně ji zařadit do podnebného pásu.

Učebnice strana 5

Tato stránka nejprve seznámí žáky s polohou Telčského regionu v kraji Vysočina. Pomocí mapy obce s rozšířenou působností v kraji Vysočina se žáci seznámí se sousedy tohoto regionu, určí jeho polohu v kraji Vysočina a určí kraj, se kterým ORP sousedí. Dále je zde úkol na zamyšlení, ve kterém budou žáci posuzovat polohu regionu v rámci kraje, České republiky a Evropské unie. Je zde připravená tabulka, do které budou zapisovat výhody a nevýhody. Dále jsou na této stránce připraveny dva snímky zobrazující centrum Telče, letecký snímek a plán města. Žáci budou s těmito snímky pracovat, zakreslovat trasy a hledat budovy. Zároveň se mají zamyslet nad využitím jednotlivých druhů map a zhodnotit, se kterou mapou se jim lépe pracuje.

Očekávaný výstup: žáci by měli bez problému určit polohu ORP Telč v kraji Vysočina, znát tvar tohoto regionu, dokázat vyjmenovat sousední ORP a sousedící kraj. Dále by měli umět zhodnotit polohu tohoto regionu. Určit výhody či nevýhody u vzdáleností s velkými sídly, jako je například Praha, Brno, Ostrava či Vídeň. Dále určit, jaký vliv má tato poloha na vzdálenost od moře, na tranzitní dopravu a zda vede řešeným územím důležitý dopravní tah. K této tabulce by měla proběhnout diskuse, při které by byly zhodnoceny jednotlivé klady a zápory. Dále by se měli žáci zorientovat v jednotlivém zobrazení zájmového území, čtení a porovnávání obsahu snímků a určit využití jednotlivých snímků.

Učebnice strana 6

Na této stránce se žáci nejprve seznámí s obcemi, které sídlí v ORP Telč. Jednotlivé obce vybarví podle sloupce v levé části stránky. Poté budou vytvářet mentální mapu svého bydliště. Obrázek znázorňuje mentální mapu obce Mysliboř, která může sloužit jako inspirace.

Očekávaný výstup: žáci se seznámí s jednotlivými obcemi ORP a jejich přesnou polohou v tomto regionu. Dále si vytvoří plán svého bydliště, do kterého zakreslí důležitá místa v této obci a místa, se kterými má žák citový vztah. Poté by měla proběhnout ve třídě prezentace těchto map. Při ní žák představí svůj výtvar spolužákům, ty ho následně zhodnotí. Tento úkol vede ke komunikační kompetenci a také k rozvoji schopnosti obhájit svoji práci.

Učivo II. Fyzicko-geografická část

Učebnice strana 7

Na této stránce se žáci seznámí s geologickým vývojem a geologickou stavbou tohoto území. V úvodním textu se dočtou o jednotlivých dobách vývoje tohoto území a o horninách, ze kterých se toto území skládá. Úvodní text je doplněn o obrázek geologické mapy České republiky, ve které určí žáci polohu zájmového území. Ve cvičení pod mapou mají za úkol propojit název horniny s obrázkem. Tento úkol slouží k zapamatování hornin, které se zde nacházejí. Následuje cvičení související s předchozím textem. Zde budou žáci doplňovat správné odpovědi. Obrázky vedle cvičení slouží jako nápovědy při vyplňování cvičení a také jako motivace na výlet do okolí. Ve spodní části je umístěna zajímavost týkající se obelisku na Pražském hradě, který byl vytěžen v mrákotínském lomu. Učitel si může k této zajímavosti připravit více informací, fotografií nebo může tento úkol zadat žákům jako samostatnou či domácí práci.

Očekávané výstupy: žák bude umět popsat procesy, jaké se děly v jednotlivých vývojových dobách, bude umět vyjmenovat horniny, které se nacházejí v tomto regionu a správně je spojit s obrázkem, procvičí si práci s textem a hledání informací v textu a rozšíří si své znalosti o zajímavost z mrákotínského lomu.

Učebnice strana 8

Na této stránce se žáci v úvodním textu dočtou o geomorfologickém zařazení zkoumaného regionu. Pro propojenost s Českou republikou je přidána mapa, která geomorfologicky mapuje celý náš stát. Dále se v textu dočtou o nejvyšším vrcholu a jeho nadmořské výšce. Následuje tabulka, do které budou žáci dopisovat chybějící jednotky. Ve cvičení pod tabulkou si ještě jednou zopakují nejdůležitější informace. Následuje zajímavost o vrcholu Javořice, jakožto nejvyššímu vrcholu celého kraje Vysočina. Tato zajímavost může pokračovat debatou, zda někteří žáci tento vrchol již navštívili a co je na tomto místě zajímavého.

Očekávané výstupy: žák bude umět zařadit řešené území v rámci geomorfologické soustavy, oblasti, celku, podcelku a okrsku. Toto členění si propojí pomocí mapy s Českou republikou. Bude schopen určit nejvyšší vrchol Vysočiny, jeho nadmořskou výšku a zajímavost spojenou s tímto vrcholem.

Učebnice strana 9-10

Na těchto stranách se žáci seznámí s klimatickou charakteristikou řešeného území. Nejprve se zamyslí nad rozdílem mezi počasím a podnebím a poté nad vlivem nadmořské výšky na podnebí. Následuje text, které žáky seznámí o klimatických oblastech, které se nacházejí na řešeném území. V následujícím cvičení mají žáci za úkol pracovat s atlasem a porovnávat podnebí tohoto regionu s Českou republikou. Dále mají rozhodnout o správné variantě v textu zabývající se obecnými zákonitostmi u počasí. Na spodní části stránky je připraven týdenní projekt, ve kterém budou žáci sledovat úspěšnost meteorologické předpovědi. Na straně 10 je připraven graf ročního chodu srážek v České republice za rok 2001. Žáci mají za úkol z tohoto grafu vyčíst maxima, minima teplot a srážky. Následuje text, který žáky seznámí o teplotách, srážkách a větrech v tomto regionu. Tyto informace si zopakují ve cvičení, které následuje pod tímto textem. Dále je zde připravena zajímavost v podobě celoročního projektu. V něm budou mít žáci za úkol fotit přírodní scenérii během roku a sledovat, jak se mění příroda. Jako příklad jsou přidány tři obrázky, které znázorňují hráz v různých ročních dobách. Na spodní části stránky je připraven tip na výlet, a to na meteorologickou stanici v Kostelní Myslové.

Očekávané výstupy: žák si ujasní rozdíl mezi pojmy podnebí a počasí, dále si ujasní a spolu s učitelem vysvětlí vliv nadmořské výšky na počasí. Ujasní si rozložení podnebných oblastí v Česku a svůj region správně zařadí. Dále si procvičí práci s atlasem, vyhledávání informací, porovnávání a třídění. Cvičení na straně 9 podporuje správné a logické rozhodování. Žáci provedou průzkum na zjišťování spolehlivosti předpovědi počasí, který si po týdnu ve třídě vyhodnotí. Žáci si procvičí čtení informací pomocí grafu a vyhledávání informací v textu. Dále se mohou inspirovat na celoroční projekt, během kterého budou fotografovat přírodní scenérii a sledovat proměnu krajiny během roku. Dále by měli určit, kde se nachází meteorologická stanice v tomto regionu a umět o ní říci pár slov. Na internetových stránkách si mohou prohlédnout aktuální stav počasí. Na meteorologickou stanici je možné podniknout třídní exkurzi.

Učebnice strana 11

Na této stránce se žáci dozví o hydrologických podmínkách v ORP Telč. V úvodním textu se mohou dočíst o nejvýznamnější řece pramenící na tomto území. Dále o rybnících, které obklopují Telč. K tomuto tématu je přidán v pravém horním rohu obrázek, který znázorňuje historické jádro Telče, které je obklopené rybníky. Pod ním je letecký snímek Vodní nádrže Nová Říše, která představuje zásobárnu vody pro okolí Třeště a Nové Říše. Dále je na stránce připravená křížovka. Otázky se týkají tohoto tématu. Toto cvičení může být zadáno jako domácí práce. Žáci by většinu odpovědí měli znát. Pokud ne, mohou si je dohledat na internetu či v atlasech. Poté by si výsledky společně zkontrolovali ve třídě a ukázali si na mapě, kde se tyto místa nacházejí. Výsledkem tajenky je název řeky, která pramení v Panenské Rozsíčce. Je možné podniknout k tomuto prameni školní exkurzi. Na konci stránky je přidán tip na výlet, který by byl do čističky odpadních vod v Telči. Bylo by vhodné, kdyby si žáci před tímto výletem připravili otázky, které by je zajímali při procesu čištění vody. Průběh exkurze by si každý zapisoval informace a za domácí úkol by si žáci připravili referát, jakými fázemi musí projít voda v této čističce.

Očekávané výstupy: žák Pomocí atlasu bude umět určit nejvýznamnější řeky, rybníky a vodní nádrže v tomto regionu, bude umět popsat průběh čištění průmyslových vod ze zemědělské výroby. Dále si procvičí vyhledávání informací na internetu a v atlase.

Učebnice strana 12

Strana 12 se zabývá půdami v tomto regionu. V úvodním textu se žáci dočtou, jaké půdní typy se v tomto regionu nacházejí. Pro srovnání s Českou republikou je přidána mapa půdních typů v České republice. Cvičení pod textem slouží k zopakování této látky. Dále žáky přinutí zamyslet se na rozdílem mezi půdním typem a druhem. Určit tento rozdíl jim pomůžou obrázky 31 a 32. Dále proběhne ve třídě diskuse nad tématem, jak se dá půda znehodnotit. K této diskusi poslouží čtyři obrázky znázorňující znehodnocení půdy v různých částech planety. Tuto diskusi by měl vést učitel a spolu s žáky určit, k jakému znehodnocení půdy dochází v tomto regionu, jak se dá půda chránit a jaké se dají udělat opatření proti těmto degradacím půdy. Na spodní části stránky je připravené domácí cvičení, ve kterém budou žáci shánět informace o kompostování. Pomůckou jim jsou dva obrázky. Na prvním je znázorněn kompostér a na druhém návod, co vše patří do kompostu. V další hodině by měla proběhnout na toto téma debata, jaký význam má kompostování, jaké jsou správné zásady kompostování a jak tento proces probíhá v přírodě.

Očekávané výstupy: žák by měl pochopit význam půdy pro udržitelný život na Zemi, žák by měl prokázat porozumění procesu znehodnocování půd, jejich příčin a důsledků. Měl by umět říci příklady, kde k tomuto znehodnocování dochází a k jakému znehodnocování půd dochází v řešeném regionu. Dále by měl ovládat pravidla pro kompostování a umět vysvětlit jeho význam. Dále by měl umět vyjmenovat, které půdy se nacházejí v ORP Telč a jaký je rozdíl mezi půdním druhem a typem.

Učebnice strana 13

Záměrem této stránky je žáky seznámit s faunou a flórou tohoto území. V úvodním textu se žáci dočtou o vegetačních stupních, které se zde nacházejí. Dále proběhne ve třídě debata nad změnou složení lesa u nás. Účelem této debaty je, aby si žáci uvědomili přechod od smíšeného lesa ke smrkové monokultuře na našem území, příčinu této změny a její důsledky. Dále by si žáci měli uvědomit, jakou funkci plní les. Dále je zde připravené cvičení, ve kterém žáci nejprve vyloučí slova ve dvou sloupcích a tím se dozvědí jména zvířat typických pro region Telčska, za úkol mají vyhledat k nim druhové jméno. Následuje cvičení na poznávání rostlin rostoucích na Telčsku. Na závěr stránky je připravený krátký článek o seznamu ohrožených zvířat v Česku. Žáci mají za úkol dohledat si dalších 10 takto ohrožených zvířat. Výsledky si společně zkontrolují a určí, která z těchto zvířat se nacházejí na Telčsku a jak tato zvířata chránit.

Očekávané výstupy: žák bude umět vyjmenovat jednotlivé vegetační stupně nacházející se v tomto regionu a říci jejich stručnou charakteristiku. Dále bude umět pohovořit o funkci lesa a o změnách, které nastaly ve složení stromů v lese v našem regionu. Dále bude umět určit typické živočichy a rostliny žijící v tomto regionu. Bude mít základní informace o seznamu chráněných zvířat, jaká chráněná zvířata se nacházejí v tomto regionu a jak tyto zvířata chránit.

Učebnice strana 14

Na této stránce se žáci dozví o maloplošných zvláště chráněných územích v ORP Telč. Na ukázkou je přidáno pět obrázků chráněných míst. Žáci mají za úkol vyhledat a zakreslit všech dvanáct chráněných oblastí do mapy. Dále si jedno z nich vyberou a vyhledají k němu co nejvíce informací. Zaměří se především na předmět jeho ochrany. Tyto referáty si poté přečtou ve třídě před spolužáky.

Očekávané výsledky: žák bude umět vyjmenovat zvláště chráněná území na Telčsku, určit předmět jejich ochrany a umět ho zakreslit do mapy mikroregionu Telč. Dále si procvičí samostatnou činnost, vyhledávání informací na internetu, prezentaci svých výsledků před spolužáky a hodnocení své práce i práce ostatních. Zároveň si procvičí práci s mapou.

Učivo III. Socioekonomická část

Učebnice strana 15

Tato stránka se zabývá sídelní strukturou ORP Telč. Jsou zde vypsána největší sídla tohoto regionu. Pro lepší zapamatování je přidána mapa obcí ORP Telč. Dále si žáci vyberou jedno sídlo a budou k němu vyhledávat informace z internetových stránek Českého statistického úřadu. Na konci stránky mají za úkol spojit obrázky znázorňující městyse s počtem obyvatel.

Očekávané výsledky: žáci budou umět vyjmenovat největší sídla tohoto regionu a vyznačit je v mapě. Dále se naučí hledat informace na internetových stránkách Českého statistického úřadu a zjistí informace o jednom jimi vybraném sídle. Získají představu o počtu obyvatel největších sídel a pomocí obrázku poznají dominantní stavbu této obce.

Učebnice strana 16

Tato stránka je věnovaná obyvatelstvu. V úvodním textu se žáci dočtou o základní demografické charakteristice ORP Telč. Poté si žáci ve dvojicích prodiskutují otázky týkající se menšin a náboženství v tomto regionu. Poté proběhne diskuse ve třídě nad těmito otázkami. Může být proveden průzkum náboženského vyznání. Každý žák uvede, zda je věřící. Tyto výsledky se převedou na procenta a porovnájí s krajem Vysočina a Českou republikou.

Následuje krátký text o typech věkových pyramid. Na ukázkou je vedle textu přidán obrázek tří typů věkových pyramid. Následně si prohlédnou věkovou pyramidu ORP Telč za rok 2003, společně s učitelem si jí vysvětlí a poté si zkusí sestavit vlastní do pracovní učebnice.

Očekávané výstupy: žák dovede zhodnotit demografickou charakteristiku území, určit, jaké se zde nacházejí národnostní menšiny a pohovořit o náboženském vyznání. Dále si upevní základní obecné vědomosti o věkové struktuře obyvatelstva a jejích proměnách. Budou umět popsat věkovou pyramidu a vytvořit svou vlastní. Dále by měli umět odhadnout vývoj věkového složení v České republice a tomto regionu.

Učebnice strana 17

Na této stránce se žáci dočtou o hospodářství v tomto regionu, ekonomické struktuře obyvatelstva a nezaměstnanosti. Poté provedou průzkum ve své rodině, kde budou zjišťovat strukturu zaměstnanosti za tři generace. Dále proběhne ve třídě debata o pracovních příležitostech na Telčsku a zařazení těchto firem do příslušného sektoru. Pracovní příležitosti by měli jmenovat žáci, učitel by měl jenom doplňovat správnost odpovědí. Poté si žáci prohlédnou graf nezaměstnanosti a v ORP Telč v letech 2001 - 2010. Odpoví na otázky týkající se tohoto grafu a společně se zamyslí nad možnými příčinami změny nezaměstnanosti v těchto letech.

Očekávané výstupy: žák pochopí základní poznatky o vývoji struktury zaměstnanosti v ORP Telč podle ekonomických sektorů, žák by měl prokázat bezchybný přehled o tom, co patří do I. - III. hospodářského sektoru, podle průzkumu v rodině by měl říci jak se mění podíl pracujících obyvatel v jednotlivých sektorech. Měl by dokázat pomocí grafu vysvětlit vývoj nezaměstnanosti v regionu a určit příčiny změn v počtu nezaměstnanosti. Žák by měl samostatně sestavit přehled firem ve svém regionu podle jednotlivých sektorů.

Učebnice strana 18

Záměrem této kapitoly je žáky seznámit se zemědělstvím v tomto regionu. V úvodním textu jsou popsány jednotlivé zemědělské oblasti a podrobně rozebrány ty oblasti, které náležejí do tohoto regionu. Je zde přidán obrázek zemědělské výrobní oblasti České republiky. Na něm si žáci srovnají tento region s celou Českou republikou. Dále je zde přidán letecký snímek řešeného území a na něm budou žáci odhadovat procentové pokrytí zájmového území zemědělskou půdou. Tento odhad poté porovnájí s procentem obyvatel pracujících v zemědělství. Výsledkem tohoto porovnávání by měl být poznatek, že zemědělská půda zaujímá velké procento půdy, ale pracuje v něm malé procento obyvatelstva. Tudíž je zemědělství u nás vyspělé, v porovnání s méně vyspělými státy. Na toto téma může proběhnout debata ve třídě o mechanizaci a chemizaci v zemědělství, přínosech a poškození půd těmito procesy. Pod leteckým snímkem je cvičení sloužící k zopakování úvodního textu. Následuje cvičení, ve kterém budou žáci odhadovat zemi původu jednotlivých plodin. Popřípadě dohledávat tyto informace na internetu. Cvičení slouží k uvědomění si, že ne všechny rostliny mají původ v naší krajině.

Očekávané výsledky: žáci se procvičí ve vyhledávání informací v textu a zároveň si upevní vědomosti o zemědělských výrobních oblastech. Dále zvládne odhad zemědělské půdy z leteckého snímku a zhodnotí klady a zápory v mechanizaci a chemizaci v zemědělství. Dále získají představu o původu rostlin, které se u nás běžně pěstují.

Učebnice strana 19

Na této stránce se žáci dočtou o sekundárním sektoru v tomto regionu. Učitel by měl s žáky zhodnotit jak se měnila průmyslová situace v minulých letech v celé České republice a jak v ORP Telč. Ve cviční pod textem mají rozepsány jednotlivé odvětví z průmyslového sektoru a za úkol mají dopisovat k těmto sektorům jednotlivé příklady a také zda má tento sektor zastoupení v ORP Telč. Toto cvičení si společně zkontrolují. Následuje cvičení, ve kterém mají spojovat logo firmy sídlící v tomto regionu s produktem, který firma vyrábí. Dále vyhledají na internetu název firmy, kde firma sídlí a na jaké výrobky se specializuje.

Očekávané výstupy: žák dokáže zhodnotit, jaké zastoupení má v tomto regionu sekundární sektor a jaká odvětvová struktura zde převládá. Dále by měl bez problému vyjmenovat průmyslová odvětví a uvést k nim příklady výrobků. Měl by umět vyjmenovat největší průmyslové firmy z tohoto regionu, zařadit je do příslušného sektoru, určit zaměření výroby a místo, kde firma sídlí.

Učebnice strana 20

Tato stránka se zabývá sektorem služeb v tomto regionu. Nejprve si žáci přečtou základní informace o tomto tématu. Poté je pro ně připravena tabulka se seznamem jednotlivých odvětví a žáci do ní budou připsávat konkrétní příklady podniků na Telečsku působící v tomto sektoru. Dále mají za úkol poznat budovu na obrázku a připsat, do jakého sektoru spadá služba, kterou tato budova poskytuje. Jako zajímavost je na konci stránky připravený projekt, který budou žáci provádět ve svém volném čase. Budou v něm zjišťovat spokojenost místních obyvatel s vybaveností se službami v Telči a okolí. Výsledky tohoto průzkumu si žáci navzájem porovnájí a dále může proběhnout debata na toto téma ve třídě.

Očekávané výstupy: žák by měl prokázat dobrou orientaci ve službách. Měl by vědět, co tento pojem zahrnuje a proč jsou služby znakem vyspělé společnosti. Své znalosti by měl dokládat vhodnými příklady z místního regionu. Měl by samostatně či ve skupině zpracovat průzkum v místním regionu, výsledky vyhodnotit a porovnat se spolužáky. Tento průzkum jim pomůže poznat a posoudit úroveň služeb v místním regionu.

Učebnice strana 21

Záměrem kapitoly je seznámit žáky s dopravní situací v tomto regionu. Po úvodním textu si žáci vyznačí do mapy významné silniční a železniční trasy, přikreslí směr těchto tras a která velká města tyto trasy spojují. Dále do mapy zakreslí cyklotrasy. Výuka pokračuje diskusí na dopravní téma. Třída se rozdělí na tři skupiny. Každé skupině bude přiděleno jedno téma. Na toto téma si připraví každá skupina základní body k diskusi. Diskuse poté proběhne společně v celé třídě. Na konci stránky je připravená zajímavost o císařské silnici. Díky ní si žáci udělají představu o proměně silnic v průběhu století.

Očekávané výsledky: žák by měl prokázat základní přehled o dopravní situaci v regionu. Žák by měl zpracovat do mapy schéma dopravní situace a okomentovat ho. Měl by prokázat znalost negativních vlivů dopravy na životní prostředí, uvést příklady existujících problémů v místním regionu. Dále by měl umět pohovořit o historii silnice nazývané Císařská silnice a popsat, k jakým proměnám na této silnici došlo. Také by měl vědět, jaké dopravní uzly tato silnice spojuje.

Učebnice strana 22

Na této stránce se žáci dočtou o největších turistických lákadlech v tomto regionu. Poté následuje úkol, ve kterém mají nejprve poznat turistické lákadlo na obrázku a poté tento obrázek spojit s místem na mapě. Směr šipek by jim měl napovědět, kde bude turistické centrum tohoto regionu. Dále mají vyjmenovat další turistická lákadla nacházející se v tomto regionu. Na spodní části stránky je připravený text o zapsání Telče na Seznam světového a kulturního dědictví UNESCO. Na toto téma by měla proběhnout diskuse, jaké klady a zápory přineslo toto zapsání. Dále si žáci vyhledají na internetu další památky České republiky, které jsou na tento seznam zapsány. Poté si je společně zkontrolují.

Očekávané výstupy: žák by měl umět pohovořit o turistických lákadlech tohoto kraje, umět je rozdělit do přírodních a kulturních skupin. Uvést příklady některých lákadel a určit je na mapě. Dále by měl umět zhodnotit přínos zapsání Telče na seznam UNESCO a vyjmenovat další památky, které se v tomto seznamu nacházejí.

Učebnice strana 23

Tato stránka je věnována Telči a známým osobnostem, které zde působily. V úvodním textu se žáci dočtou o základních informacích o Telči, dozví se jméno starosty, počet obyvatel a krátkou historii o vzniku Telče. Dále se dočtou o největší dominantě Telče, která je zobrazená i na dvou obrázcích v pravém horním rohu. Také se dovědí, jaké školy se v Telči nacházejí. Následuje cvičení, ve kterém mají ze čtyř krátkých textů poznat o jakou známou osobnost se jedná. Tato osobnost je spjatá s Telčí nebo jejím okolím. Jako nápověda je každá osobnost zobrazena na portrétu. Po vyluštění těchto osobností by ve třídě mohla proběhnout diskuse o těchto osobnostech a zda znají žáci ještě nějaké jiné známé postavy, které působily na Telčsku.

Očekávané výstupy: žák by měl vědět základní informace o Telči jakožto největšímu sídlu v tomto regionu. Dále by měl umět vyjmenovat známé osobnosti, které jsou s tímto regionem spjaty a říci zkráceně jejich životopis a hlavní činy, které je proslavily.

Učivo IV. Řešení úkolů se znakem a

Strana 4:

- Světadíl-Evropa
Stát-Česká republika
Kraj-Vysočina
- Nejdlejší hranice s Německem, nejnovější se Slovenskem
- Podnebí mírného pásu, s tím souvisí i složení lesů—jehličnaté, smíšené, listnaté,

Strana 5:

- Sousední ORP: Jihlava, Třebíč, Moravské Budějovice
- Sousední kraj: Jihočeský

Strana 7:

- Obr. 10-žula, Obr. 11-vápenec, Obr. 12-rula, Obr. 13-pískovec
- Hercynské vrásnění; „bylo erodováno“ = bylo obroušeno a zarovnáno; čtvrtohory; mrazové zvětrávání, utvoření říční sítě, položen základ současným půdám; Míchova skála, Štamberk a kamenné moře; mrákotínská žula

Strana 8:

Soustava	Oblast	Celek	Podcelek	Okrsek	
Česká vysočina	Českomoravská vrchovina	Javořická vrchovina	Jihlavské vrchy	Řásenská vrchovina	
				Mrákotínská kotlina	
		Křižanovská vrchovina		Dačická kotlina	Třeštská pahorkatina
					Pivničský hřbet

- Javořice; 837; Českomoravská vrchovina; Česká vysočina; Moravská Dyje;

Strana 9:

S rostoucí nadmořskou výškou klesají teploty a přibývá srážek.

Větší teploty naměříme na závětrné straně pohoří.

Nejvíce slunečního svitu dopadne na jižní strany pohoří.

Strana 10:

- Měsíční maximum: červenec
Měsíční minimum: listopad
Nejvíce srážek napadne v létě
- Drsné podnebí, průměrné roční maximum 20 °C , minimum –20 °C. Absolutní maximum je v Telči 31 ° a minimum -27 °;západní a severozápadní větry; v okolí Javořice; kolem 733 mm

Strana 11

1.	S	T	A	R	O	M	Ě	S	T	S	K	Ý	
2.					R	O	Š	T	E	J	N		
3.			K	A	P	R							
4.					P	A	R	N	Í				
5.						V	O	D	Y				
6.	P	E	V	N	O	S	T						
7.			U	L	I	C	K	Ý					
8.				N	O	V	Á	Ř	Í	Š	E		
9.				N	Á	D	R	Ž					
10.					R	Y	B	N	Í	K			
11.						J	A	V	O	Ř	I	C	E
12.	P	A	Ř	E	Z	I	T	Ý					

Strana 12

- Kambizemě, vhodný pro pěstování brambor, obilovin, řepka, len
- Kyselost půdy, množství humusové složky, zasolení půdy, degradace půdy, chemické složení půdy
- Na přírodu, společnost, životní prostředí
- O půdním typu rozhoduje půdní profil (černozemě, hnědozemě, podzolové půdy), o půdním druhu pak zrnitost (písčité, hlinité, jílovité)
- Eroze, zasolování půdy, desertifikace, svahové procesy, chemické a mechanické ničení

Strana 13

- LIŠKA obecná, VYDRA říční, SYSEL obecný, KUNA lesní, PRASE divoké, KŘEČEK polní
- Obr. 41 - Kaprad' samec, Obr. 42 - Leknín bělostný, Obr. 43 - Bojínek luční, Obr. 44 - Bledule jarní, Obr. 45 - Rákos obecný, Obr. 46 - Dřípatka horská

Strana 18

- ;20 %; bramborářské; ;brambory, obiloviny, řepka; pícninářská; luk, pastvin; skotu
- Rajče - střední a jižná Amerika; řepka - středomoří; brambor - střední a jižná Amerika; kukuřice - střední a jižní Amerika; hrách - jihozápadní Asie

Strana 19

- Dřevařský : výroba nábytku, hraček, stavební materiál, topný materiál, př. Pily Telč, Nábytek Telč
- Chemický: kosmetická výroba, čisticí prostředky, léčiva, pohonné hmoty, stavební materiál
- Hutnický: výroba železa, oceli, výroba drátů
- Kožedělný a obuvnický :výroba bot, sedaček, oděvů, autosedaček
- Polygrafický : výroba knih, časopisů, novin, letáků, reklamy
- Potravinářský: pekárna, masna, mléčné výrobky, pochutiny, výroba piva, př: pekárna Marek,
- Strojírenský: dopravní strojírenství, obráběcí stroje, spojovací materiály, př. Telčká strojírenská
- Textilní : výroba látek, oděvů, záclon, potahů, př. Kratochvíl a syn,
- Těžba nerostných surovin: těžba uhlí, rudy, ropy, kaolinu, rašelin, př. Mrákotínské lomy

Strana 20

Školství: ZŠ Nová Říše, Gymnázium Telč

Zdravotnictví: Poliklinika Telč,

Kultura: Dům dědí a mládeže v Telči

Obchod: Tesco, Potraviny u Beranů

Opravy: Opravy Telč a.s.,

Telekomunikace: Tricatel Telč,

Doprava: České dráhy, Taxi Telč

Pošta: Pošta Telč, Pošta Urbanov

Bankovnictví: Komerční banka, Česká spořitelna

Pojišťovnictví: Kooperativa pojišťovna Telč

Pohostinství: Na kocandě Krahulčí, Na žábě Telč

- Obr. 88 - ZŠ Nová Říše, Obr. 89 - Pizzerie Telč, Obr. 90 - Volejbalové kurty Telč, Obr. 91 - Vlakové nádraží Telč, Obr. 92 - Policie Telč, Obr. 93 - Penzion u Kolářů Řásná

Ubytování: Penzion u Kolářů, Hotel u Černého Orla

Nemovitosti a pronájem: Real City, Hyperreality

Věda a výzkum: Centrum excelence v Telči

Cestovní ruch: Konvikt svatých Andělů Telč

Sociální služby: Dětský domov Telč

Bezpečnostní služby: Policie Telč

Veterinární služby: MVDr. Šenekl, Poropatichová

Sport, zábava, koníčky: Prázdniny Telč, Lyžařský vlek Mrákotín, Disco club Mexx

Strana 23

- Obr. 111 - Zachariáš z Hradce, Obr. 112 - Otokar Březina, Obr. 113 - Ivan Martin Jirous, Obr. 114 - Jan Štokr